

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ett förvaltningsförsök i Kajanaland

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om ett förvaltningsförsök i Kajanaland. Lagen skall tillämpas i städerna Kajana och Kuhmo och kommunerna Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi och Vuolijoki. Syftet med försöket är att samla erfarenheter om hur en stärkt självstyrelse för landskapet inverkar på landskapets utveckling, basservicen, medborgarnas inflytande, förhållandet mellan landskapet och statens centralförvaltning samt kommunernas och statens regionförvaltnings verksamhet.

Enligt propositionen skall landskapet sköta största delen av de uppgifter inom social- och hälsovården samt undervisningsväsendet som kommunerna nu ansvarar för. Landskapet skall också ansvara för landskapets allmänna näringspolitik samt landskapets planering och regionutvecklingen i landskapet.

När det gäller hälso- och sjukvården skall landskapet ansvara för den specialiserade sjukvården, primärvården och delvis för miljö- och hälsoskyddet. Inom socialvården skall landskapets uppgifter omfatta en del av specialomsorgerna om utvecklingsstöda, missbrukarvården, barnskyddet, barn tillsyningsmannens uppgifter och rådgivningen i uppfostrings- och familjefrågor i dess helhet samt anstaltsvården för äldre. När det gäller undervisningsväsendet skall landskapet ordna gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen.

Landskapet skall besluta om allokeringen av Europeiska gemenskapens strukturfondsmedel och deras motfinansieringen till olika ändamål samt om allokeringen av den nationella utvecklingsfinansiering som är förenad med ändamålsenlighetsprövning och som är av betydelse för landskapet till ändamål enligt lagstiftningen. Statens centralförvalt-

ningsmyndigheter, som för närvarande beslutar om inriktningen av nämnda resurser, skall se till att anslagen lösgörs i enlighet med landskapets beslut.

I statsbudgeten skall den finansiering som är av betydelse för Kajanalands utveckling samlas under ett enda moment.

Den finansiering som är avsedd för basservicen i landskapet och den nationella utvecklingsfinansieringen bildar ur landskapets synvinkel en övergripande helhet oberoende av förvaltningsområden och det är landskapet som beslutar om dess användning för olika ändamål i landskapet. Strukturfondsmedlen och deras motfinansiering tilldelas Kajanaland som fondvisa helheter utan uppdelning enligt förvaltningsområde.

Den högsta beslutanderätten i frågor som hör till landskapets ansvarsområde utövas av landskapsfullmäktige, som väljs av försöksområdets invånare genom allmänna val i samband med kommunalvalet. I fullmäktige skall i enlighet med proportionalitetsprincipen finns företrädare för de politiska partier och valmansföreningar som är aktiva i landskapet. I landskapsfullmäktige skall också ingå företrädare för alla kommuner inom försöksområdet. Landskapsfullmäktige skall välja en landskapsstyrelse som ansvarar för beredningen och verkställigheten av de beslut som fattas. Landskapsstyrelsens sammansättning skall variera beroende på ärendekategori.

Landskapsfullmäktige skall utöva den högsta beslutanderätten i Kainuu förbund, som fungerar som regionutvecklingsmyndighet, samt i de samkommuner för social- och hälsovården samt utbildningen som bildas för den basservice som landskapet skall ansvara för. De kommunalanställda som behövs för de basserviceuppgifter som ankommer på

landskapet förflyttas under försökstiden till de samkommuner som ordnar denna service. De anställdas rättigheter och förmåner ändras inte i samband med förflyttningen.

Landskapsdirektören väljs av landskapsfullmäktige för fullmäktiges mandattid.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 juni 2003 och gälla till utgången av 2012.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
ALLMÄN MOTIVERING.....	4
1. 1. Nuläge	4
1.1. Den ekonomiska och sociala situationen i Kajanaland	4
1.2. Regionalförvaltningen i Kajanaland.....	5
1.3. Statlig utvecklingsfinansiering i Kajanaland	7
1.4. Välfärdsservice.....	10
1.5. Bedömning av nuläget	11
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	12
2.1. Mål och medel	12
2.2. De viktigaste förslagen.....	13
3. Propositionens verkningar	15
3.1. Ekonomiska verkningar	15
3.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	16
3.3. Miljökonsekvenser	18
3.4. Verkningar för medborgarna	18
3.5. Inverkningar på den regionala utvecklingen	19
4. Beredningen av propositionen	19
4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	19
4.2. Remissutlåtanden.....	21
5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll	21
DETALJMOTIVERING.....	22
1. Lagförslag	22
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	22
2 kap. Landskapsfullmäktige.....	24
3 kap. Landskapets övriga förvaltning	28
4 kap. Obligatoriska samkommuner	32
5 kap. Landskapsval	35
6 kap. Särskilda bestämmelser	41
7 kap. Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser	43
2. Ikraftträdande.....	45
3. Lagstiftningsordning	45
LAGFÖRSLAG	55
om ett förvaltningsförsök i Kajanaland.....	55

ALLMÄN MOTIVERING

1. 1. Nuläge

1.1. Den ekonomiska och sociala situationen i Kajanaland

Befolkningen

Landskapet Kajanaland består av tio kommuner med följande invånarantal (31.12.2001, befolkningsdatasystemet):

Hyrnsalmi	3 371
Kajana	35 964
Kuhmo	10 951
Paltamo	4 348
Puolanka	3 706
Ristijärvi	1 748
Sotkamo	10 864
Suomussalmi	10 740
Vaala	3 976
Vuolijoki	2 775
Sammanlagt	88 443

Om man ser till åldersstrukturen är befolkningen i Kajanaland äldre än landets genomsnitt. Försörjningsförhållandet är dåligt i nästan alla kommuner. På grund av flyttningsrörelsen minskar framför allt den aktiva befolkningen, vilket försämrar försörjningsförhållandet ytterligare. På den allra senaste tiden har flyttningsrörelsen mattats av. Enligt prognoserna kommer befolkningen i Kajanaland att uppvisa en mycket ofördelaktig åldersstruktur om tjugo år, om utvecklingen inte ändrar riktning.

Befolkningsminskningen är kraftigast i hela landet och det beror både på flyttningen och på att det föds så få barn. Inte ens om flyttningsrörelsen skulle upphöra helt och hållet skulle befolkningsutvecklingen i Kajanaland uppvisa en ökande trend. Av denna orsak förutsätts det att aktiv befolkning flyttar till Kajanaland från resten av landet för att utvecklingen skall vändas. Av kommunerna i Kajanaland är det endast i Kajana som befolkningen har ökat.

Enligt trendprognosen kommer hela Kaj-

analands invånarantal att minska med över 16 000 personer fram till 2020, vilket skulle innebära en befolkningsminskning på över 18 %. Om denna prognos förverkligas kommer flera av kommunerna i Kajanaland att förlora över en fjärdedel av sina invånare.

Den andel av befolkningen som hade avlagt någon examen var i slutet av 1999 under landets medeltal (55,1 – 58,5). Den del av befolkningen som har utbildning på andra stadiet är större än landets medeltal, men andelen som har fått högskoleutbildning är klart mindre (17,2 % - 22,9 %), vilket i huvudsak beror på åldersstrukturen. Bristen på högskoleutbildning är ett centralt problem i Kajanaland med tanke på uppkomsten av kunskapsintensiva arbetsplatser. Antalet nybörjarplatser inom högskoleutbildningen är också av betydelse för landskapets dragningskraft.

Sysselsättningen

Arbetslöshetsnivån i Kajanaland var enligt Statistikcentralens siffror högst i landet 2000, dvs. 19,4 %. Arbetslöshetsnivån i hela landet var samtidigt 9,8 %. Vid sidan av arbetslösheten har det redan förekommit brist på arbetskraft i Kajanaland när det gäller kunskapsintensiva branscher. I framtiden hotas landskapet vid sidan av arbetslösheten samtidigt av en allvarlig brist på arbetskraft inom den offentliga servicen.

Forsknings- och utvecklingsverksamhetens andel av landskapets BNP är 1 %, dvs. rätt låg. Av hela landets utgifter för forsknings- och utvecklingsverksamhet uppkommer 0,4 % i Kajanaland. De branscher som har flest anställda i Kajanaland är industri (4 390), parti- och minuthandel (2 436), transport, lager och datakommunikation (1 796), bygande (1 304) samt jord- och skogsbruk och viltushållning (1 095). Ett betydande problem när det gäller branschstrukturen är att inom jordbruket minskar antalet arbetsplatser kraftigt, vilket minskar inverkan på sysselsättningen när antalet arbetsplatser ökar i andra branscher.

Det finns stora olikheter mellan kommunerna i Kajanaland när det gäller arbetsplats-

utvecklingen. Elektronikbranschen har i vissa enstaka kommuner ökat antalet arbetsplatser kännbart. Under de senaste åren har det totala antalet arbetsplatser ökat i huvudsak i Kajana. I fem kommuner har antalet arbetsplatser minskat åren 1993-2000.

Den offentliga ekonomin

Enligt Statistikcentralen var statens utgifter 33 156 mk/invånare i Kajanalands kommuner 1998. Samtidigt var landets medeltal 28 077 mk/invånare. Endast i Lappland (34 912) och på Åland (46 217) är denna siffra större än i Kajanalands kommuner.

Vissa nyckeltal för kommunalekonomin i Kajanalands kommuner från 2002 jämfört med landets medeltal:

	Kajanalands kommuner		Hela landet	
	mk/inv	mrd. mk	mk/inv	mrd. mk
Skatteinkomster	11 923	1,1	14 828	76,4
Statsandelar*	7 824	0,7	3 840	19,8
IM	392	0,04	196	1,0
UVM	3 293	0,3	1 022	5,3
SHM	4 006	0,4	2 529	13,0
Omkostnader	23 859	2,1	21 818	112,5
Årsbidrag	361	0,03	1 707	8,8
Lån	3 539	0,3	4 437	22,9

*Statsandelarna sammanlagt enligt kommunernas bokslut. De sammanlagt statsandelarna enligt förvaltningsområde är mindre till sitt markbelopp, eftersom kommunerna får andra statsbidrag utöver statsandelarna enligt statsandelssystemet. Dessa ingår i sin helhet i kommunernas resultaträkning.

Statsandelarnas andel av kommunernas utgifter var landets högsta på landskapsnivå. Däremot finns det i Lappland enstaka kommuner vars statsandelar är större än för kommunerna i Kajanalands kommuner. Kommunernas årsbidrag varierade från Vuolijokis – 2 200 mk till Ristijärvis + 3 626 mk per invånare. I fyra kommuner var årsbidraget negativt. Kommunernas finansiella ställning påverkas

hela tiden av den ogynnsamma befolkningsutvecklingen och den permanent höga arbetslösheten.

Kommunernas genomsnittliga inkomstskatteprocent i Kajanalands kommuner 2001 var 18,44 medan det med hela landets invånarantal vägda medelvärdet var 17,68. Det är uppenbart att om ekonomin i Kajanalands kommuner fortsätter att utvecklas i nuvarande riktning hamnar man i stora svårigheter. Det verkar inte möjligt att vare sig höja skatteprocenten eller att utöka statsandelarna. Lösningar borde hittas i minskade utgifter genom produktivitet och å andra sidan i höjda skatteinkomster genom flera arbetsplatser.

Regionindelningarna

När det gäller regionindelningarna bildar Kajanalands kommuner en rätt klar helhet. Av samkommunerna omfattar Kainuun erityishuoltopiiri hela landskapet medan Vaala kommun inte är med i Kainuun sairaanhoitopiiri. Av statens regionförvaltnings verksamhetsområden omfattar Kainuun maaseutukeskus, Kainuun skogscentral, Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral och Kajanalands miljöcentral hela landskapet. Kajanalands kommuner hör dessutom till Uleåborgs län, Uleåborgs arbetarskyddsdistrikt, Uleåborgs vägdistrikt och Uleåborgs och Kajanalands skatteverk, vilka omfattar ett större område. Sålunda är de statliga myndigheter som är viktigast för Kajanalands utveckling också aktörer i landskapet.

I Kajanalands kommuner finns fyra härader och tre tingsrätters domkretsar. I Kajanalands kommuner finns dessutom tio arbetskraftsbyråer och landskapet är uppdelat i två ekonomiska regioner.

Landskapet hör i sin helhet till mål 1-området. Det omfattas i sin helhet av gemenskapsinitiativprogrammet Leader+ och hör till området för gemenskapsinitiativprogrammet Interreg för Karelen. Dessutom genomförs programmet för innovativa åtgärder i landskapet.

1.2. Regionalförvaltningen i Kajanalands kommuner

I Finland finns ingen enhetlig förvaltning som kan kallas landskapsförvaltning eller några demokratiskt valda organ på regional nivå. Landskapsförbundet, som är den enda

klara landskapsaktören enligt det nuvarande systemet, arbetar enligt samkommunförvaltningsmodellen. Dess högsta beslutande organ skall till skillnad från andra samkommuner vara politiskt sammansatt.

De viktigaste aktörerna inom förvaltningen med tanke på utvecklingen av landskapet Kajanalands är när det gäller statsförvaltningen Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral, Kajanalands regionala miljöcentral, Kainuu skogscentral, Uleåborgs vägdistrikt, länsstyrelsen i Uleåborgs län och Forststyrelsen. När det gäller den kommunala sektorn är Kainuu förbund den viktigaste aktören. Även specialistsjukvårdsdistriktet är av stor betydelse för landskapet. I övrigt är de kommunala aktörerna inte organiserade på landskapsnivå.

Arbetskrafts- och näringscentralens övergripande uppgift är att främja näringarna och arbetskraftsärendena. Mera detaljerade bestämmelser om dess uppgifter finns i lagen om arbetskrafts- och näringscentraler (23/1997). Centralerna sköter sina uppgifter genom att fatta beslut om olika stödformer, erbjuda företagare och andra tjänster samt även i övrigt delta i olika utvecklingsprojekt. Centralens betydelse för regionutvecklingen är mycket stor, både som finansiär och som tillhandahållare av tjänster. Kajanalands arbetskrafts- och näringscentralens verksamhetsområde omfattar landskapet Kajanaland.

Den regionala miljöcentralens uppgifter kan indelas i en mera allmän utvecklingsuppgift och i upprätthållande av tillståndsförvaltning och tillsyn. Såväl tillsynen som tillståndsförvaltningen är noggrant reglerade helheter där det inte finns några möjligheter till olika betoning i landets olika delar. Om miljöcentralens uppgifter bestäms i lagen om miljöförvaltningen (55/1995). Kajanalands miljöcentralens verksamhetsområde är landskapet Kajanaland. Miljöcentralens olika uppgifter är av större betydelse än normalt i Kajanaland bl.a. därför att de stöder förutsättningarna för turismen.

Forststyrelsen är en utvecklingsorganisation som också har myndighetsuppgifter i anslutning till skogsvården. Att forststyrelsen har en viktigare ställning än normalt i Kajanaland beror på landskapets näringsstruktur, där skogsbruket spelar en stor roll.

Vägdistriktets uppgift är att ansvara för un-

derhållet och byggandet av vägar. Denna infrastruktur är av stor betydelse inom Kajanaland därför att området är så stort och utanför landskapet därför att marknadsområdena är så avlägsna. Till Uleåborgs vägdistrikts verksamhetsområde hör förutom Kajanaland Norra Österbotten. Vägdistriktet sköter sin uppgift genom att konkurrensutsätta och beställa byggnads- och underhållsentsprenader.

Länsstyrelsen är en allmän förvaltningsmyndighet med ett omfattande uppgiftsfält. Viktiga utvecklingsuppgifter för länsstyrelsen är med tanke på Kajanaland de uppgiftshelheter som omfattar bildningsväsendet, social- och hälsovårdsförvaltningen samt kollektivtrafiken. När det gäller social- och hälsovårdsförvaltningen samt bildningsväsendet spelar länsstyrelsen en central roll för utvärderingen och övervakningen av den service kommunerna erbjuder. Inom bildningsväsendet och kollektivtrafiken spelar länsstyrelsen även rollen som finansiär. Länsstyrelsen i Uleåborgs län har förutom Kajanaland även Norra Österbotten som sitt verksamhetsområde.

Forststyrelsen är ett statligt affärsverk som även sköter myndighetsuppgifter inom naturvården. Forststyrelsens roll i Kajanaland är betydande i synnerhet för turistnäringen, eftersom den sköter och förvaltar en betydande del av landskapets naturresurser. Forststyrelsen har en enhet i Kajanaland.

Landskapsförbundet är en lagstadgad samkommun som verkar som regionutvecklingsmyndighet och ansvarar för landskapsplanläggningen inom sitt område. Landskapsförbundet spelar en viktig roll för landskapets utveckling, även om någon stor del av resurserna för regionutvecklingen inte kanaliseras via det.

Sjukvårds- och specialomsorgsdistriktet ansvarar för uppgifterna enligt lagen om specialiserad sjukvård och för omsorgerna om utvecklingsstörda i Kajanaland, men Vaala kommun hör inte till sjukvårdsdistriktet. Sjukvårdsdistriktet bildar den centrala strukturen för hälso- och sjukvårdsservicen i landskapet och distriktet använder en betydande del av kommunernas resurser i landskapet.

I Kajanaland bedrivs ett omfattande och mångsidigt samarbete mellan de olika landskapsaktörerna. Bidragande orsaker till det

goda samarbetet är aktörernas fysiska närhet, landskapets storlek och goda personliga relationer. Landskapets aktörer kan i samarbete koordinera vissa åtgärder, men t.ex. gemensam inriktning av olika resurser, något som vore centralt med tanke på landskapets riktlinjer för verksamheten, är svårt eftersom i de flesta frågor sker beslutsfattandet inom centralförvaltningen.

Bristen är demokratiskt beslutsfattande på landskapsnivå är uppenbar. Man har försökt förbättra situationen genom en ändring av kommunallagen, genom vilken politisk representation ställdes som krav på sammansättningen av landskapsförbundens högsta beslutsfattande organ. Deltagandet är emellertid även i denna form indirekt. Dessutom går största delen av landskapets utvecklingsresurser förbi detta beslutsfattande. Samkommunernas beslutssystem är inte heller det demokratiskt om man jämför med primärkommunerna.

1.3. Statlig utvecklingsfinansiering i Kaj-analand

Anslag med direkt anknytning till regional utveckling finns i statsbudgeten under åtminstone fyrtiofem olika moment för flera olika specificerade ändamål. Administreringen av pengarna skiljer sig i fråga om strukturfondsmedlen och de rent nationella anslagen. Regionutvecklingspengarna används för ändamål som anges i flera olika lagar.

Europeiska gemenskapens strukturfondsmedel är i statsbudgeten placerade under egna moment. Sådana moment är 26.98.61, 34.05.61, 30.14.61 och 30.41.62. Från dessa moment anvisar statsrådet respektive ministerium en viss andel. Ministeriet delar i sin tur ut pengarna antingen till projekt eller till ett ämbetsverk inom det egna förvaltningsområdet, som beslutar hur pengarna skall fördelas på olika projekt.

Rådets förordning (EG) nr 1260/1999 om allmänna bestämmelser för strukturfonderna (nedan den allmänna förordningen) innehåller bestämmelser om bl.a. fondernas syften och uppgifter, förfarandet när program utarbetas och godkänns, finansiell förvaltning, systemet med förvaltnings- och utbetalande myndigheter för programmen och om tillsy-

nen över användningen av medel. Enligt artikel 2 i den allmänna förordningen är strukturfonderna Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF), Europeiska socialfonden (ESF), Utvecklingssektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EUGFJ) samt fonden för fiskets utveckling (FFU).

I den allmänna förordningen bestäms om tre mål, till vilka strukturfondsmedel skall riktas. Av dessa genomförs mål 1, främjande av utveckling och strukturell omställning i områden på tillbakagång, i Kajaland. Landskapet hör i sin helhet till området för Östra Finlands mål 1-program. I den allmänna förordningen bestäms också om gemenskapsinitiativ. Av dem genomförs i Kajaland Interreg-programmet för Karelen, som gäller samarbete i gränsområden, och Equal-programmet, som gäller främjande av jämställdhet på arbetsmarknaden. Kajaland hör dessutom till programområdet för gemenskapsinitiativet Leader+ för utvecklande av landsbygden. I gemenskapsinitiativprogrammen ingår Europeiska gemenskapens förvaltningsmodeller, för vilka det gemensamma är att beslutsfattandet är decentraliserat till regionala aktörer. I det program gällande innovativa åtgärder som genomförs i Kajaland ingår en förvaltningsmodell av Interreg-typ.

Enligt den allmänna förordningen utser medlemsstaten för varje strukturfond en förvaltnings- och utbetalande myndighet. Förvaltningsmyndighet är enligt 6 § lagen om den nationella förvaltningen av programmen för strukturfonderna (1353/1999), nedan strukturfondslagen, för mål 1-programmet inrikesministeriet. Enligt artikel 34 i den allmänna förordningen ansvarar förvaltningsmyndigheten för att förvaltningen och genomförandet sker effektivt och på ett korrekt sätt. Förvaltningsmyndighetens uppgifter preciseras i strukturfondslagen.

Om den utbetalande myndighetens uppgifter bestäms i artikel 32 i den allmänna förordningen och de preciseras nationellt i strukturfondslagen. I 10 § strukturfondslagen definieras de utbetalande myndigheterna för de olika fonderna och de är inrikesministeriet i fråga om Europeiska regionala utvecklingsfonden, arbetsministeriet i fråga om Europe-

iska socialfonden och jord- och skogsbruksministeriet i fråga om utvecklingssektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket samt fonden för fiskets utveckling. För gemenskapsinitiativprogrammen Interreg och Urban samt för programmet för innovativa åtgärder är utbetalande myndighet det landskapsförbund eller det kommunala organ som namngetts i programdokumentet i fråga.

Enligt 12 § strukturfondslagen är det den utbetalande myndighetens uppgift att anvisa övriga myndigheter strukturfondsmedlen. Strukturfondsmedel som budgeterats under den utbetalande myndighetens moment anvisas de ministerier för vilka de motsvarande nationella medlen har tagits in under huvudtiteln för ministerierna för att av dem användas eller fördelas vidare. Grunden för det belopp som kan utdelas under ett år är den ram för respektive fond som konstateras i programdokumentet. Medlen för Östra Finlands mål 1-program har fastställs för de olika landskapen på grundval av nyckeltal, t.ex. folkmängden. De regionala ramarna är fördelade enligt fond. De landskap som hör till programområdet kan komma överens om den fondvisa fördelningen av medlen i den mån den totala ram som baserar sig på programdokumentet tillåter. Landskapets samarbetsgrupp bereder i enlighet med 21 § 1 mom. 1 punkten strukturfondslagen allokeringen av medlen till olika förvaltningsområden. I landskapets samarbetsdokument samordnar den allokeringen av strukturfondsmedlen och den motsvarande nationella medfinansieringen för följande finansår till de statliga myndigheter som finansierar programmet i landskapet, till landskapsförbunden och till andra som deltar i finansieringen av programmet.

Statsrådet beslutar på föredragning från betalningsmyndigheten hur medlen skall fördelas till olika förvaltningsområden. Ministerierna fördelar pengarna vidare antingen till projekt eller till det egna förvaltningsområdets ämbetsverk, som beslutar hur pengarna skall fördelas till olika projekt. Den landskapsvisa fördelningen kan inte påverkas genom landskapets samarbetsdokument, landskapen kan endast sinsemellan komma överens om t.ex. den fondvisa fördelningen till olika landskap. Landskapets samarbetsdo-

kument innehåller dessutom en uppskattning av behovet av programreserv, strukturfondsprogrammets tyngdpunkter under nästa finansår samt den regionala tillämpningen av urvalskriterierna för projekt, om samarbetsgruppen har beslutat detta.

Den utbetalande myndigheten kan enligt 13 § strukturfondslagen i sitt beslut om att anvisa medel och även i övrigt meddela myndigheterna villkor, anvisningar och föreskrifter om de är nödvändiga för att skyldigheterna enligt Europeiska gemenskapens lagstiftning skall kunna fullgöras och för att förvaltningen av, tillsynen över och inspektionen av strukturfondsmedlen skall kunna skötas på ett ändamålsenligt sätt. Den styrning som den utbetalande myndigheten ger i samband med besluten om att anvisa medel till andra förvaltningsområden går i regel ut på att säkerställa att medlen används i enlighet med Europeiska gemenskapens rättsakter och att den utbetalande myndigheten får de kontrolluppgifter den behöver. De anvisningar som riktas till det egna förvaltningsområdet är mer detaljerade.

Enligt artikel 8 i den allmänna förordningen skall gemenskapens åtgärder komplettera eller främja motsvarande nationella åtgärder. De skall fastställas i nära samråd mellan kommissionen, medlemsstaten och de myndigheter och organ som utses av medlemsstaten inom ramen för dess nationella regler och gällande praxis. De kan enligt förordningen vara i synnerhet regionala, lokala och andra behöriga offentliga myndigheter, arbetsmarknadens parter och näringslivets organisationer samt alla andra relevanta organ i detta sammanhang. Avsikten är att skapa en bred och effektiv sammanslutning av alla relevanta organ. Med denna partnerskapsprincip enligt artikel 8 avses ett förvaltnings- och beslutssystem där målprogrammen planeras, verkställs och följs. När det gäller program som delfinansieras av strukturfonderna förutsätter Europeiska gemenskapen en sådan praxis att inom regionen verkar en grupp bestående av de myndigheter som finansierar strukturfondsprogrammen och andra aktörer som deltar i genomförandet av programmet vilken samordnar genomförandet av programmet. I Finland kallas dessa grupper landskapets samarbetsgrupper och om dem

bestäms i 17 – 21 § strukturfondslagen.

I fråga om gemenskapsinitiativprogrammen har det på gemenskapsnivå utfärdats riktlinjer för respektive gemenskapsinitiativprogram, där det ställs rätt noggranna krav på förvaltningen av programmet och beslutsmodellen för att säkerställa regionernas beslutanderätt, och i fråga om dem kan inte likadana beslutanderätt överföras på landskapsfullmäktige som i fråga om målprogrammen. I artikel 21 i den allmänna förordningen bestäms om utarbetande, godkännande och genomförande av gemenskapsinitiativ. Enligt artikeln antar kommissionen riktlinjer som beskriver målen, tillämpningsområdet och de närmare föreskrifterna för genomförandet av varje initiativ. I landskapets samarbetsgrupp kan man emellertid behandla även frågor som gäller gemenskapsinitiativ i anslutning till samordningen av programmen.

I programdokumentet för mål 1-programmet beskrivs förvaltnings- och beslutssystemet gällande programmet. För eventuella ändringar i det måste det företas en ändring i programdokumentet, som efter den nationella behandlingen tillställs kommissionen för godkännande. Det är inrikesministeriet som i egenskap av förvaltningsmyndighet för programmet ansvarar för beredningen av ändringar i mål 1-programmet och för att de tillställs kommissionen. Enligt kommissionens förordning 438/2001 skall kommissionen också tillställas en beskrivning av förvaltnings- och tillsynssystemen för programmet och ändringar i dem. Inrikesministeriet ansvarar för att beskrivningen skickas in.

Anvisandet av ministeriernas andelar baserar sig på de samarbetsdokument som utarbetas varje år. Programdokumenten bestämmer den övergripande användningen av medlen, och den ligger åter till grund för samarbetsdokumentet som anger hur andelarna skall fördelas. De medel som tillkommer Kajanaländ allokeras för närvarande till olika förvaltningsområden i enlighet med det samarbetsdokument som landskapets arbetsgrupp utarbetat.

Den nationella statliga motfinansiering som hänför sig till strukturfonderna har i budgeten budgeterats under respektive ministeriums egna moment. Dessa pengar administreras på

samma sätt som strukturfondsmedlen och deras användning berörs av samma bestämmelser som strukturfondsmedlen.

Rent nationell regionutvecklingsfinansiering finns under mer än trettio moment i statsbudgeten. Rubrikerna för dessa moment är räntestöd till Finnvera Abp och ersättningar för Finnvera Abp:s förluster, regionalt transportstöd, stödjande av företagets investerings- och utvecklingsprojekt, landskapsutvecklingspengar, universitetens gemensamma utgifter för framtidspaketet och utvecklande av yrkeshögskolorna, statsbidrag för byggande och underhåll av vissa flygplatser, köpta tjänster inom den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen, lönebaserat sysselsättningsstöd till kommuner och samkommuner, statsunderstöd för lindrande av arbetslösheten, främjande av marknadsföringen och strukturpolitiken inom fiskerinäringen, understödjande av skärgårdstrafiken, basvåghållningen, utvecklande av vägnätet och efterfinansierings- och totalfinansieringsprojekt gällande vägnätet, statsbidrag för underhåll och förbättring av enskilda vägar, basbanshållningen, utvecklande av bannätet, köp av kollektivtrafiktjänster, investeringsutgifter för tryggnad av sysselsättningen, överföringsutgifter för investeringar i sysselsättningsfrämjande syfte, vissa samhällliga serviceuppgifter inom skogsbruket och stöd för allmänna flottledsarbeten, stöd och lån för tryggnad av virkesproduktionens uthållighet, främjande av miljövården, miljövårdsarbeten, understöd för planläggning i kommuner, vissa understöd, understöd åt kommunerna för kommunsammanslagning och finansieringsunderstöd till kommunerna enligt prövning.

Vid användningen av strukturfondsmedlen, motfinansieringen och den rent nationella utvecklingsfinansieringen iakttas bestämmelserna i olika speciallagar. I praktiken går pengarna ofta via arbetskrafts- och näringscentralen, miljöcentralen, länsstyrelsen eller skogscentralen. Det finns ett tiotal nationella lagar och förordningar som innehåller bestämmelser om grunderna för beviljande av dessa medel och för vilka ändamål de får användas.

Systemet kompliceras av att för verksamhet enligt speciallagarna kan det anvisas och an-

visas det medel från flera olika moment. Det är inte lätt, utan snarare omöjligt, att med hjälp av lagstiftningen och budgeten bilda sig någon heltäckande uppfattning om de medel som går till olika ändamål på landskapsnivå.

Den omfattande reglering av förfaringssätten som ansluter sig till utvecklingsfinansieringen måste nämnas särskilt. En stor del av dessa bestämmelser utgörs av Europeiska gemenskapernas reglering, som inte kan ändras på nationell nivå. För tillsynen och förfaringssätten har det också skapats en byråkrati med rent nationella bestämmelser som är svår att motivera med tanke på smidigheten. Inom många förvaltningsområden finns det dessutom anvisningar som påverkar användningsgrunderna och stödtagarna samt interna föreskrifter som gör det svårt att få grepp om helheten. Enligt strukturfondslagen kan myndigheterna meddelas sådana villkor, anvisningar och föreskrifter endast om de är nödvändiga för att skyldigheterna enligt Europeiska gemenskapens lagstiftning skall kunna fullgöras och för att förvaltningen av, tillsynen över och inspektionen skall kunna skötas på ett ändamålsenligt sätt. Enligt grundlagen skall dylika föreskrifter, i synnerhet om deras verkningar sträcker sig utanför förvaltningen, meddelas i form av ministerieförordningar och inte som interna anvisningar.

1.4. Valfärdsservice

I Kajanaland hänför sig de största problemen när det gäller social- och hälsovården inom den närmaste framtiden till den kommunala ekonomin, den åldrande befolkningen, arbetslösheten och utslagningen, medborgarnas ökande förväntningar, den vårdtekniska utvecklingen samt bristen på specialkompetens. I Kajanaland produceras för närvarande social- och primärvårdens tjänster kommunvis. De olika kommunernas ekonomiska ställning varierar och många kommuner i Kajanaland har svårigheter med att producera tillfredsställande tjänster.

Kostnaderna för social- och hälsovården i Kajanaland varierar mycket. Om de kommuner som överskrider genomsnittet skulle komma ner till genomsnittskostnader, skulle

man spara 2 700 000 € om året i Kajanaland. Om samma kommuner skulle komma ner på samma nivå som de förmånligaste kommunerna i Kajanaland, vore den årliga besparingen 5 500 000 €. De medel som skulle sparas på den nuvarande verksamheten skulle utgöra en betydande resurs för utvecklande av dessa funktioner eller erbjuda rörelsefrihet för kommunernas ekonomi när skatteinkomsterna minskar.

Primärvården i Kajanaland lider av brist på specialkompetens, t.ex. läkare. Bristen leder och har lett till att kommunerna i Kajanaland konkurrerar sinsemellan om arbetskraften. En enskild kommuns möjligheter att erbjuda yrkesmässigt lockande arbete och utvecklingsmöjligheter för personer med specialkompetens är ofta små i dagens läge. Enligt prognoserna kommer situationen inte att lättas upp utan särskilda åtgärder inom ramen för den offentliga ekonomin eller befolkningsunderlaget.

När det gäller socialservicen är servicen för specialgrupper hotad eller bristfällig i förhållande till behovet i de små enheterna. Tillhandahållandet av specialservice baserar sig nästan alltid på personalens sakkunskap, som kan utvecklas endast om efterfrågan är tillräcklig. I en liten enhet är efterfrågan ofta inte tillräcklig och ordnandet av hela servicen kan med tiden ifrågasättas. I Kajanaland råder det särskilt brist på sådana som kunde utveckla verksamheten, då kommunernas resurser är helt bundna i den dagliga serviceproduktionen. I de flesta kommuner finns inga personalresurser för utveckling och även administreringen av verksamheten sköts ofta som bisyssla.

När det gäller miljö- och hälsoskydd har kommunerna i Kajanaland redan börjat samarbeta. Landskapets resurser är dock rätt spridda i kommunerna. De knappa resurserna, personalens omfattande uppgiftsbeskrivningar och bristen på veterinärer utgör problem.

Alla kommuner i Kajanaland ordnar grundläggande utbildning och förskoleundervisning för de läropliktiga barn som är bosatta inom deras område. I Kajanaland finns 10 gymnasier. Av kommunerna i Kajanaland är det bara Ristjärvi som saknar eget gymnasium. I det största gymnasiet finns nästan 600

studerande och i det minsta ca 60 studerande. I Kajanaland finns fyra gymnasier med färre än 110 studerande, vilket inom utbildningsförvaltningen betraktas som gränsen för ett litet gymnasium. Det sammanlagda antalet studerande i gymnasierna i Kajanaland har minskat med ca 8 % under 1994-2000.

I Kajanaland finns tre anordnare av yrkesutbildning enligt lagen om yrkesutbildning (630/1998). De är städerna Kajana och Kuhmo samt kommunen Suomussalmi. Den yrkesutbildning som Kajana ordnar omfattade i januari 2002 1728 studerande. Samtidigt fanns det 93 studerande i Kuhmo och 215 i Suomussalmi. Det högsta tillåtna antalet studerande per år i grundläggande yrkesutbildning på andra stadiet var enligt tillstånden att ordna utbildning då 1 830 i Kajana, 120 i Kuhmo och 260 i Suomussalmi. I och med att tillståndet att ordna utbildning i Sotkamo har återtagits har det maximala antalet studerande i Kajana stigit till 2010.

I Kajanaland ordnas yrkeshögskoleutbildning av yrkeshögskolan i Kajana, som upprätthålls av Kajana stad. Yrkeshögskolan hade i januari 2002 1 426 studerande.

1.5. Bedömning av nuläget

Den ogynnsamma befolkningsutvecklingen leder i Kajanaland till att den aktiva befolkningen minskar kraftigt och därigenom till att näringslivet och den offentliga ekonomin i området förtvinar. Med tanke på landskapets framtid är det av största vikt att landskapet får tillskott av aktiv befolkning från andra ställen. Möjligheter till en befolkningsökning finns, om de som flyttat från Kajanaland till andra orter kan förmås att flytta tillbaka. Detta förutsätter emellertid att antalet arbetsplatser ökar och att servicen kan tryggas till skäliga kostnader.

Befolkningsminskningen drabbar kommunerna i Kajanaland på olika sätt. Om fenomenet fortsätter kan man inte förutsätta att Kajanas dragningskraft och påverkan kan lyfta alla kommuner i Kajanaland. Det väsentliga är att Kajanalands alla kommuner skulle bli delaktiga av ett enhetligt serviceutbud och att utvecklandet av näringspolitiken skulle gälla även näringarna i utkanten av området.

Arbetslösheten är det största sociala och ekonomiska problemet i Kajanaland. Kajanaland har inte återhämtat sig från depressionen på samma sätt som andra landskap. En lösning på arbetslöshetsproblemet skulle förbättra även befolkningsutvecklingen i Kajanaland och väsentligt underlätta problemen inom den offentliga ekonomin. Ett ökat antal personer i arbete skulle ge de tilläggsresurser som behövs för serviceproduktionen.

När det gäller att ordna basservice är situationen svår i flera kommuner i Kajanaland, och någon snabb förbättring av situationen är inte att vänta. Kommunalskattesatserna är höga och man kan inte svara på de svårigheter som är i sikte genom att höja dem. Statsandelarna till kommunerna i Kajanaland är redan nu de högsta i landet. Det bästa sättet att lösa serviceproblemen vore en klar ökning av produktiviteten.

I Kajanaland ordnas det rätt litet offentlig service på landskapsnivå trots problemen inom den kommunala ekonomin. I landskapet finns en samkommun för sjukvårds- och specialomsorgsdistriktet. För närvarande finns det inga andra serviceproducerande samkommuner i landskapet, fast det vore nödvändigt för kommunerna att samarbeta kring serviceproduktionen, dess planering och finansiering för att öka produktiviteten inom basservicen.

Då kommunerna i Kajanaland ansvarar separat för ordnandet av servicen, har landskapshelheten, som omfattar 90 000 invånare, ingen enhetlig linje när det gäller att utveckla servicen. Största delen av kommunerna har inte heller några resurser för utvecklingsarbete. Invånarnas tillgång till service är beroende av kommunens medlemskap och grunderna kan variera mycket beroende på kommunens ekonomiska situation. När serviceinnehållet inte utvecklas släpar kvaliteten på servicen efter den allmänna nivån. Att kommunernas resurser differentieras allt mer skapar ojämlikhet mellan invånarna i Kajanaland.

Statsförvaltningens organisation baserar sig även i Kajanaland på separata system för de enskilda förvaltningsområdena och delvis på centraliserat beslutsfattande. Lagstiftningen inom de olika förvaltningsområdena behandlar samhällsfenomenen från olika utgångs-

punkter. Lagstiftningens innehåll bestämmer också hur myndigheterna närmar sig en sak. Förvaltningens sektorindelning och att samma fenomen behandlas på olika sätt och parallellt är allmänt förekommande problem inom statsförvaltningen som man försöker lindra med olika koordineringsarrangemang. I Kajanaland fungerar samarbetet bra, men det kan inte helt ersätta bristen på ett enhetligt och brett beslutsfattande på landskapsnivå. Sålunda saknas en tillräckligt övergripande syn på beslutsfattandet även i Kajanaland.

Förvaltningen av den finansiering som påverkar områdets utveckling präglas av en viss splittring och svårgripbarhet. Systemet betonar olika förvaltningsområdets särintressen på bekostnad av en övergripande granskning av området. Helheten sönderfaller i flera tiotals eller hundratals beslut inom förvaltningen, och i besluten kan huvudintresset i stor utsträckning fästas vid även annat än landskapets synvinkel.

Beslutsfattandet och finansieringen, som inriktas på flera särintressen inom de olika förvaltningsområdena, är splittrade på landskapsnivå. För att få till stånd något projekt kan det i värsta fall krävas flera finansieringsbeslut av en eller flera myndigheter inom ett eller flera förvaltningsområden. Den omfattande finansieringsbyråkratin tar resurser från den egentliga verksamheten om det är ofta orimligt svårt eller t.o.m. omöjligt att få till stånd mer omfattande projekt. När det gäller strukturfondsmedlen kan det uppstå funktionella problem i anslutning till uppföljningen av dem och den nationella motfinansieringen, när pengarna finns under olika ministeriers moment.

Med detta system är förhållandet mellan olika åtgärder i Kajanaland inte ett resultat av rationellt beslutsfattande, utan summan av flera beslut som saknar inbördes koordinering. Då besluten ofta fattas inom centralförvaltningen, kan det ifrågasättas hur landskapet själv kan påverka saker som berör det. På grund av dessa problem är det möjligt att särdragen hos olika områden i landskapet inte beaktas tillräckligt och det finns mycket att önska när det gäller åtgärdernas effektivitet.

Att finansieringen och beslutsfattandet är så splittrat beror inte enbart på budgetens

uppbyggnad och budgeteringssättet utan den differentierade lagstiftningen verkar i samma riktning.

Det finns ett behov av att samla finansieringen och därigenom beslutsfattandet å ena sidan med tanke på beaktandet av regionens särdrag och å andra sidan för att få till stånd större projekt. Åtminstone planeringsskedet och styrningen av anslagsanvändningen borde ligga i en enda hand, för att omfattande projekt som överskrider gränserna mellan förvaltningsområdena kunde uppmärksammas effektivt och vara lättare att genomföra än för närvarande.

Demokratiskt beslutsfattande saknas för närvarande helt och hållet på landskapsnivå. Denna brist hindrar att besluten om basservicen överförs till en nivå där befolkningsunderlaget och resurserna räcker till även i framtiden. De nuvarande strukturerna möjliggör inte ett tillräckligt effektivt deltagande i beslutsfattandet på landskaps- eller regionnivå med hänsyn till hur viktig servicen är för medborgarna. Viktiga beslut om inriktningen av de statliga resurserna kan inte heller överföras till landskapsnivå, om det inte först skapas ett demokratiskt beslutssystem.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Mål och medel

I 19 § 3 mom. grundlagen bestäms om skyldighet för det allmänna att trygga tillräckliga social- och hälsovårdstjänster. Om den nuvarande utvecklingen fortsätter i Kajanaland leder den till en situation där möjligheterna att producera dessa tjänster i tillräcklig omfattning kan ifrågasättas. Syftet med det system som skall prövas är att skapa en struktur som klarar av att ordna servicen inom försöksområdet även i framtiden.

De huvudsakliga syftena med lagförslaget är att föra över beslutsfattande som på ett centralt sätt inverkar på landskapets utveckling och framtid från centralförvaltningen till landskapsnivå, att samla det beslutsfattande och den finansiering som gäller utbudet på och produktionen av kommunal basservice på landskapsnivå, att samla övrigt beslutsfattande på landskapsnivå till ett beslutsorgan

och pröva landskapssjälvstyrelse i Kajanal- and. Ändamålet med att samla det beslutssystem och den finansiering som skall prövas är att erbjuda bättre möjligheter än för närvarande att lösa de sociala och samhällsliga problemen i Kajanal- and.

Överföringen av beslutanderätt från centralförvaltningen till landskapets egna organ i Kajanal- and är avsedd att öka koordineringen av beslutsfattandet på landskapsnivå och förbättra olika åtgärders inverkan genom att rikta dem. Målet är också att koordinera planeringen av olika åtgärder som omfattar landskapet Kajanal- and. Vid sidan av delegeringen är avsikten att öka medborgarnas möjligheter att delta i och påverka den regionala utvecklingen i Kajanal- and.

Ett mål för förvaltningsförsöket är att göra det möjligt att formulera vad som är landskapet Kajanal- ands identifierbara och obestridda vilja och att därigenom effektivisera landskapets intressebevakning. Målet är att landskapet skall kunna reagera snabbt på olika situationer i sin intressebevakning. För att målet skall nås behövs det ett system med tillräckliga befogenheter att ta ställning.

Samtidigt är målet att göra det lättare att få till stånd större och mera verkningsfulla projekt i Kajanal- and. Avsikten är att det beslutsfattande som hänför sig till utvecklingsfinansiering som staten riktar till Kajanal- and skall bli mera genomskådligt och enklare än för närvarande. Beloppet av den statliga utvecklingsfinansiering som Kajanal- and får avgörs för närvarande i flera olika beslutsprocesser och beslutsfattarna är många.

Syftet med att samla det beslutsfattande och den finansiering som gäller den kommunala basservicen är att trygga kvaliteten på och tillgången till service i Kajanal- and, även om prognoserna gällande befolkningsutvecklingen skulle förverkligas. Samtidigt är avsikten att trygga lika möjligheter för medborgare i olika kommuner att få offentlig basservice. Medborgarna borde få service av samma standard och med samma innehåll till samma kostnader.

En förutsättning för en hög standard och tillgång på service är att produktiviteten ökar, eftersom det är uppenbart att man inte kan använda åtminstone mycket mera resurser för produktionen än nu. De regionala tillgången i

Kajanal- and är med nuvarande system särskilt hotad när det gäller utbildningsservicen, eftersom antalet personer som skall utbildas håller på att sjunka.

För att samla beslutsfattandet till ett demokratiskt organ föreslås det i lagförslaget att det för Kajanal- and väljs ett landskapsfullmäktige genom allmänna val och att flera olika beslut som gäller regionutveckling, utvecklingspengar, näringspolitik, basservice och dess finansiering samlas hos fullmäktige. För den samlade beredningen av beslutsfattandet föreslås det också att en landskapsstyrelse inrättas i Kajanal- and.

Att strukturfondsmedlen och den statliga motfinansieringen samlas fondvis under budgetmomenten och att den viktigaste nationella utvecklingsfinansieringen samlas under ett moment ger Kajanal- ands egna aktörer klart större rörelsefrihet än för närvarande vid inriktningen av olika åtgärder. Att medlen sammanförs minskar samtidigt det statliga beslutsfattandet och Kajanal- ands andel bestäms direkt genom riksdagens och statsrådets offentliga beslutsfattande.

Att finansieringen sammanförs hör enligt förslaget samman med landskapsfullmäktiges möjlighet att styra de statliga myndigheterna när de allokerar dessa medel. Detta ger landskapsfullmäktige möjlighet att fatta styrbeslut och inrikta verksamheten på bred front. Även på landskapsnivå fattas dessa beslut för närvarande på flera olika ställen.

2.2. De viktigaste förslagen

Genom lagförslaget inrättas i landskapet Kajanal- and en ny självstyrande och demokratisk landskapsförvaltning under tiden för förvaltningsförsöket. Förvaltningsförsöket pågår under tiden 1.1.2005-31.12.2012 och det omfattar städerna Kajana och Kuhmo samt kommunerna Hyrynsalmi, Paltamo, Puholanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi och Vuolijoki. Vaala kommun stannar på egen begäran utanför försöket. Landskapsförvaltningens uppgift skall vara att på det sätt som bestäms i lagen sköta om landskapets planering, regionutvecklingen, den specialiserade sjukvården, specialomsorgerna om utvecklingsstörda, primärvården, barnskyddet, socialväsandets kris- och jourtjänst-

ter, utvecklingen av kompetensen inom socialväsendet, familjerådgivningen, barnatillsyningsmannens uppgifter, missbrukarvården, anstaltsvården för äldre, gymnasie- och yrkesutbildningen samt uppgifter i anslutning till finansieringen.

Landskapet skall också sköta landskapets allmänna näringspolitik, främja samarbetet med offentlig- och privaträttsliga sammanlutningar och stiftelser som är viktiga för landskapets utveckling och bevaka landskapets intressen. Landskapet kan ge utlåtanden och lägga fram förslag för myndigheterna.

Lagstadgade organ inom Kajanalands landskapsförvaltning skall vara landskapsfullmäktige med 41 medlemmar och landskapsstyrelsen, om vilka det bestäms i lagen. Landskapsfullmäktige kan inrätta andra nödvändiga organ genom förvaltningsstadgor. Landskapsfullmäktige skall utses genom allmänna och proportionella val där varje kommun inom försöksområdet garanteras minst en representant i fullmäktige. I valet används Hare-Niemayer-metoden, där platserna i fullmäktige först delas upp på kommunerna. Kandidater ställs upp i varje kommun. Valresultatet bestäms så att de antal platser som olika listor får i landskapsfullmäktige beräknas på grundval av det antal röster de fått i hela landskapet. De platser som varje lista fått indelas matematiskt i kommunkvoter och ur kommunkvoterna väljas från varje lista det antal kandidater med de flesta rösterna som listans andel utvisar.

Landskapsfullmäktige skall vara högsta beslutsfattande organ för landskapets samkommuner i enlighet med bestämmelserna i kommunallagen. Landskapsfullmäktige skall allokera de strukturfondsmedel som anvisas Kajanaland i statsbudgeten, deras motfinansiering och den nationella finansiering som utgör Kajanalands utvecklingspengar till olika ändamål. Statens regionförvaltning och landskapsförbundet skall fortfarande ansvara för tillsynen och utbetalningen av finansieringen i fråga och för dess allokering till olika projekt. Vid användningen av medel iaktas i övrigt samma bestämmelser som för närvarande. Enligt propositionen skall landskapsfullmäktige styra de statliga myndigheternas verksamhet när det gäller användningen av dessa anslag. Landskapsfullmäktige

beslutar också om de centrala riktlinjerna för landskapets näringspolitik och fungerar som landskapets intressebevakare.

För beredningen och verkställigheten av landskapsfullmäktiges beslut skall till Kajanalands landskapsförvaltning också höra en landskapsstyrelse, som arbetar i tre olika sammansättningar. Grundsammansättningen består av minst tre förtroendevalda medlemmar och landskapsdirektören. Styrelsens storlek bestäms närmare av landskapsfullmäktige. Enligt kommunallagens bestämmelser skall styrelsens sammansättning representera landskapets politiska styrkeförhållanden. Denna sammansättning skall behandla landskapsförvaltningens allmänna ärenden och fungera som styrelse för de samkommuner som lyder under landskapsfullmäktige.

När landskapsstyrelsen behandlar anslagen i statsbudgeten och de statliga myndigheternas styrning skall den dessutom ha företrädare för Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral, Kajanalands regionala miljöcentral, länsstyrelsen i Uleåborgs län, Uleåborgs vägdistrikt och Kainuu skogscentral. När landskapsstyrelsen fungerar som landskapets samarbetsgrupp skall i sammansättningen dessutom ingå områdets arbetsmarknads- och näringsorganisationer på det sätt som bestäms i 17 § 3 mom. lagen om den nationella förvaltningen av programmen för strukturfonderna.

Landskapsfullmäktige skall välja landskapsdirektören för landskapsfullmäktiges mandattid. Landskapsdirektören skall vara ordförande för landskapsstyrelsens alla sammansättningar. Landskapsdirektören skall stå i tjänsteförhållande till landskapsförbundet och uppgiften skall utgöra huvudsyssla.

Samkommuner som lyder under landskapsfullmäktige föreslås vara Kainuu förbund, Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä och Kainuun koulutuskuntayhtymä. Alla samkommuner skall vara lagstadgade och Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä samt Kainuun koulutuskuntayhtymä skall inrättas med stöd av lagförslaget.

Samkommunen för social- och hälsovården skall i landskapet sköta de uppgifter som åläggs kommunen i folkhälsolagen (66/1972), lagen om specialiserad sjukvård

(1062/1989), mentalvårdslagen (1116/1990), lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986), hälsoskyddslagen (763/1994), lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977), barnskyddslagen (683/1983), lagen om missbrukarvård (41/1986), lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976), livsmedelslagen (361/1995), lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996), kemikalielagen (744/1989), produktsäkerhetslagen (914/1986), veterinärvårdslagen (685/1990) samt djurskyddslagen (247/1996).

Samkommunen skall också sköta anstaltsvården för äldre enligt socialvårdslagen (710/1982), rådgivningen i uppfostrings- och familjefrågor samt de uppgifter som ankommer på barnatillsyningsmannen med stöd av lagen om faderskap (700/1975), lagen angående införande av lagen om faderskap (701/1975) och socialvårdslagen.

Kainuun koulutuskuntayhtymä skall upprätthålla gymnasierna och yrkesläroanstalterna.

Landskapsfullmäktige skall allokera den finansiering som samkommunerna får för de uppgifter som ålagts den med stöd av grundavtalet och fullmäktige kan allokera dessa samkommuners finansiering utan att vara bunden av grundavtalet.

Enligt lagförslaget skall strukturfondsmedlen och statens motfinansiering för mål 1-programmet anvisas Kajanaland som fondvisa helheter utan indelning enligt förvaltningsområde inom centralförvaltningen. Användningen av medlen skall beredas av landskapsstyrelsen i den sammansättning som fungerar som landskapets samarbetsgrupp på samma sätt som för närvarande. Medlen skall också beviljas stötagarna av samma myndigheter och enligt samma bestämmelser som för närvarande. Landskapsfullmäktige skall besluta i vilken proportion medel för mål 1-programmet som anvisats Kajanaland skall anvisas statens regionförvaltningsmyndigheterna för olika ändamål. Det ministerium som är utbetalande myndighet lösgör medlen med iakttagande av landskapsfullmäktiges beslut. I det beslut som landskapsfullmäktige meddelar det ministerium som är utbetalande myndighet kan dessutom ges närmare anvisningarna om grunderna för användningen av

medlen. Den utbetalande myndigheten skall ta i dessa preciseringar i besluten om anvisande av medel, om de överensstämmer med Europeiska gemenskapens rättsakter, nationella författningar och programmet.

När det gäller den rent nationella finansieringen sammanförs enligt lagförslaget de viktigaste momenten till Kajanalands utvecklingspengar, som allokeras till olika ändamål av landskapsfullmäktige. Samtidigt sätter landskapsfullmäktige mål för användningen av anslagen. Medlen lösgörs av inrikesministeriet i enlighet med landskapsfullmäktiges beslut.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Inrättandet av landskapsförvaltningen antas i någon mån öka de administrativa kostnaderna på landskapsnivå. Dessa kostnader orsakas av landskapsfullmäktige, landskapsstyrelsen samt av landskapets och de därtill hörande samkommunernas övriga organ. Å andra sidan minskar överföringarna av uppgifter från kommunerna till landskapet de administrativa kostnaderna i kommuner, vilket delvis kompenserar kostnaderna för landskapsförvaltningen. Det måste också beaktas att landskapsförvaltningen kommer att sköta uppgifter som för närvarande ankommer på landskapets samarbetsgrupp samt sådana uppgifter som för närvarande ankommer på länsstyrelsen, arbetskrafts- och näringscentralen, den regionala miljöcentralen, vägdistriktet och skogscentralen. Som helhet beräknas dock landskapsförvaltningen medföra en del merkostnader, som enligt förslaget skall täckas av kommunerna i landskapet.

Den beslutanderätt gällande finansieringen av landskapets utveckling samt strukturfondsmedlen och den nationella motfinansieringen som överförs från ovan nämnda statliga regionalförvaltningsmyndigheter till landskapsfullmäktige beräknas inte medföra några betydande kostnadsbesparingar i nämnda statliga myndigheter under försökstiden, eftersom de fortfarande ansvarar delvis för beredningen och helt och hållet för verkställigheten av landskapsfullmäktiges beslut inom sitt ansvarsområde.

Propositionen inverkar på kommunernas ekonomi för det första så att kommunerna skall vara skyldiga att delta i täckandet av kostnaderna för Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä på det sätt som överenskomms i grundavtalet för samkommunen. Dessutom förlorar kommunerna sina avgiftsinkomster enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården i den mån ansvaret för att ordna nämnda tjänster överförs till landskapet. Dessa belastningar på kommunerna kompenseras på landskapsnivå så att för kommunerna slopas samtidigt de utgifter som motsvarar den service som landskapet Kajanaland övertar ansvaret för. Inverkan av detta arrangemang på enskilda kommuners ekonomi är beroende av kommunernas betalningsskyldigheter till landskapet Kajanaland, som överenskomms i grundavtalet för samkommunen, i synnerhet förhållandet mellan de kostnader som för närvarande åsamkas enskilda kommuner av ordnandet av service och de betalningsskyldigheter som i avtalet åläggs kommunerna gentemot landskapet.

Enligt propositionen förlorar kommunerna sin rätt till statsandel för gymnasiet och yrkesutbildningen på andra stadiet enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Den statliga finansieringen för nämnda service betalas till landskapet Kajanaland i enlighet med elevantalen och gällande beräkningsgrunder för priserna per enhet. Kommunernas förlorade statsandel kompenseras genom att kommunerna inte längre är direkt ansvariga för ordnandet av nämnda utbildningstjänster och kostnaderna för dem.

Propositionen inverkar inte på den statsandel som beviljas för social- och hälsovården samt undervisningsväsendet och inte på kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna. På lång sikt förväntas försöket dock effektivisera servicen och sänka kostnaderna. Både staten och kommunerna drar nytta av dessa kostnadsbesparingar genom statsandelssystemet.

De ekonomiska resurser som årligen ställs till landskapets Kajanalands förfogande eller riktas till landskapet består av

1) finansiering från kommunerna med stöd av samkommunens grundavtal för service

som Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä ordnar (uppskattningsvis ca 135 miljoner euro på grundval av de kalkylmässiga kostnader som 2002 används som grund för statsandelen till kommunerna i Kajanaland),

2) statlig finansiering enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet som beviljas landskapet direkt för utbildningstjänster (ca 35 miljoner euro enligt kostnadsnivån 2002),

3) finansiering till Kajanaland under strukturfondsmomenten i statsbudgeten och motfinansiering för strukturfondsmedlen (sammanslagt uppskattningsvis ca 20 miljoner euro) samt

4) nationella utvecklingspengar som anvisas Kajanaland (uppskattningsvis ca 20 miljoner euro).

Landskapet Kajanalands budget skulle således uppgå till uppskattningsvis ca 208 miljoner euro om året enligt kostnadsnivån 2002.

För staten medför försöket merkostnader för utvecklingen av beräkningssystemet för landskapsvalet. Dessutom deltar staten i de kostnader som beredningen av försöksåtgärderna åsamkar kommunerna med sammantlagt 1 miljon euro åren 2003-2005.

3.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

Att landskapsförvaltningen inrättas och uppgifter överförs från kommunerna till landskapet Kajanaland innebär en väsentlig förändring i beslutsfattandet och förvaltningsstrukturerna såväl på regional nivå som i kommunerna. Beslut om frågor som gäller landskapet skall fattas av landskapsfullmäktige, som utses genom val. Landskapets förvaltning skall skötas av landskapsstyrelsen, som väljs av landskapsfullmäktige och som beroende på de ärenden som behandlas arbetar i tre olika sammansättningar. Ordförande för landskapsstyrelsen och direktör för Kajanalands förbund är en landskapsdirektör som väljs av landskapsfullmäktige. Genom försöket utreds hur en dylik regional självstyrelse som är ny inom den finländska förvaltningen och som är baserad på direkta folkval fungerar.

För skötseln av de hälso- och sjukvårds-, socialvårds- och utbildningsuppgifter som landskapet skall ansvara för föreslås att det inrättas två nya samkommuner som omfattar hela försöksområdet. Av de uppgifter som för närvarande ankommer på kommunerna skall Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä sköta primärvården, största delen av miljö- och hälsoskyddet, missbrukarvården, barnskyddet, barnatillsyningsmannens uppgifter, rådgivningen i uppfostrings- och familjefrågor samt anstaltsvården för äldre. Av nämnda service som skall lyda under samkommunen sköts den specialiserade sjukvården och specialomsorgerna om utvecklingsstörda redan nu på landskapsnivå av en samkommun som inrättats för dessa uppgifter. Kainuun koulutuskuntayhtymä skall ansvara för ordnandet av gymnasieutbildning och yrkesutbildning. För närvarande vilar utbildningen helt och hållet på primärkommunernas ansvar i Kajanaland. I övriga Finland ansvarar å andra sidan samkommuner redan nu ofta för ordnandet av yrkesutbildning och upprätthållandet av yrkeshögskolor.

När ovan nämnda uppgifter i enlighet med propositionen överförs från kommunerna till landskapet minskar uppgifterna och administrationen i anslutning till dem väsentligt i försöksområdets kommuner. De av kommuninvånarna valda kommunfullmäktige skall inte heller längre utöva beslutanderätt i dessa frågor som överförs från kommunerna till landskapet. Kommuninvånarnas grundlagsfästa självstyrelse i dessa frågor tryggas av landskapsfullmäktige, som väljs av invånarna i de kommuner som hör till försöksområdet. Enligt arbetsfördelningen mellan landskapsfullmäktige och kommunfullmäktige skall kommunfullmäktige utöva beslutanderätt i fråga om den närservice som kommuninvånarna behöver dagligen, t.ex. barndagvården, den grundläggande utbildningen och hemserVICEN för äldre. De föreslagna överföringarna av uppgifter som nu ankommer på kommunerna till landskapet kommer uppenbarligen att leda till administrativa omorganiseringar i kommunerna, t.ex. minskat antal kommunala organ och ny arbetsfördelning mellan organen. Kommunerna fattar själva beslut om administrativa omorganiseringar i enlighet

med sin självstyrelse.

Enligt förslaget skall den personal som i kommunerna ansvarat för skötseln av de uppgifter som överförs från kommunerna till landskapet för försökstiden förflyttas från kommunerna till landskapet. Denna förflyttning inverkar inte på personalens rättsliga ställning när försöket inleds, för enligt propositionen skall personalen förflyttas som gamla arbetstagare till uppgifter som motsvarar de tidigare uppgifterna med tidigare löne-, semester-, pensions- och övriga förmåner. Typen av anställningsförhållande ändras inte heller. Personal skall förflyttas i den mån det behövs för skötseln av uppgifterna. Eftersom syftet med försöket är att övergå till ett besluts- och förvaltningssystem som beaktar försöksområdets behov som en helhet, kommer försöket ändå på lång sikt att inverka på antalet anställda, deras placering och uppgifter. Beslutanderätten i dessa frågor ankommer på landskapsfullmäktige. På grundval av antalet tjänsteinnehavare och arbetstagare som nu sköter de uppgifter som överförs till landskapet i kommunerna, kommer uppskattningsvis en tredjedel av alla anställda i försöksområdets kommuner att förflyttas i landskapets tjänst.

Enligt propositionen skall landskapsfullmäktige utöva beslutanderätt i de i lagen föreskrivna frågor som förutsätter ändamålsenlighetsprövning och som gäller finansieringen för landskapets utveckling samt strukturfondsmedlen och deras nationella motfinansiering. För närvarande ankommer beslutanderätten i dessa frågor på statens central- och regionförvaltningsmyndigheter. Regionförvaltningsmyndigheterna skall dock fortfarande inom sitt ansvarsområde ansvara delvis för beredningen och helt för verkställigheten av landskapsfullmäktiges beslut. Propositionen antas således inte ha någon betydande inverkan på nämnda statliga ämbetsverks arbetsbörda eller personalbehov.

Propositionen ändrar förfarandet för budgetering och beviljande av de lagstadgade utvecklingsanslag som ställs till landskapet Kajanalands förfogande. För närvarande budgeteras anslagen för olika förvaltningsområden under behöriga ministeriers huvudtitlar och ovan nämnda behöriga statliga regionförvaltningsmyndigheter beviljar ansla-

gen för de ändamål som föreskrivs i lag. Enligt propositionen skall anslagen för försöksområdet i statsbudgeten anvisas under inrikesministeriets huvudtitel som en enda helhet att användas för lagstadgade ändamål i Kajanaland. Beslut om de ändamål anslagen skall användas för fattas av Kajanalands landskapsfullmäktige i stället för av de statliga centralförvaltningsmyndigheterna.

När det gäller strukturfondsmedlen och deras motfinansiering är ändringarna mindre. I budgeteringen placeras motfinansieringen under moment för de enskilda fonderna i stället för under ministeriernas moment och i detta avseende förenklas budgeteringen. När det gäller allokeringen av medlen överförs den formella beslutanderätten från ministerierna till landskapsfullmäktige, medan den samarbetsgrupp som organiserats i anslutning till landskapsstyrelsen behåller sin starka ställning.

Via allokeringen av den finansiering som ingår i statsbudgeten kan landskapsfullmäktige koordinera olika åtgärder bättre än vad som är fallet med det nuvarande beslutssystemet. Via finansierings- och styrbesluten skapas betydligt bättre förutsättningar än för närvarande att skapa den kontakt mellan utbildning och näringsliv som är så viktig för näringspolitiken.

Att Vaala kommun ställer sig utanför försöksområdet innebär mera arbete för arbetskrafts- och näringscentralen, miljöcentralen och skogscentralen, eftersom man under försökstiden måste iaktta andra förfaranden för Vaala än inom det övriga verksamhetsområdet. Landskapsförvaltningen åsamkas merarbete av Vaalas medlemskap i Kainuu förbund och i samkommunen för social- och hälsovården när det gäller specialomsorgerna om utvecklingsstörda. På grund av medlemskapet måste Vaala kommuns möjligheter att delta tryggas och en särskild överenskommelse träffas om kommunens rättigheter och skyldigheter som medlem av dessa samkommuner.

3.3. Miljökonsekvenser

Lagförslaget har inga direkta positiva eller negativa miljökonsekvenser. Propositionen påverkar ordnandet av miljöförvaltningen

och dess ställning i Kajanaland, men inte direkt verksamhetens innehåll eller bestämmelserna om den. Verkningarna berör den regionala miljöcentralen, finansieringen av miljöskyddet och det kommunala miljö- och hälsoskyddet.

3.4. Verkningar för medborgarna

Lagförslaget inverkar på medborgarnas möjligheter att delta och få service i Kajanaland. Verkningarna syns i framtiden som skillnaden mellan den situation som nuvarande utveckling leder till och den situation som uppnås genom förvaltningsförsöket. Verkningarnas omfattning påverkas förutom av propositionen åtminstone av flyttningsrörelsen och den allmänna ekonomiska utvecklingen.

Medborgarnas möjligheter att delta ökar när det gäller allokeringen av den statliga finansieringen och regionutvecklingen. På dessa områden är medborgarnas möjligheter att delta för närvarande rätt indirekta och avlägsna. I det föreslagna förvaltningsförsöket kan medborgarna delta så direkt som möjligt, när beslutsfattarna utses genom direkta val.

När det gäller den service som ankommer på landskapsförvaltningen är ändringen i medborgarnas möjligheter att delta mera mångfasetterad. Ändringen måste bedömas från flera utgångspunkter och framtidsutsikterna för olika former av service beaktas.

När det gäller den specialiserade sjukvården och omsorgerna om utvecklingsstörda är det klart att medborgarnas möjligheter att delta ökar. Uppgifterna är även för närvarande organiserade i en lagstadgad samkommun där inflytandet är baserat på kommunrepresentanter och ur den enskilde medborgarens synvinkel utövas inflytandet via flera mellanhänder. Att samkommunens högsta beslutsfattande organ väljs genom direkta val bringar medborgarna betydligt närmare beslutsfattandet gällande dessa funktioner.

När det gäller den övriga servicen som föreslås bli överförd på landskapet är situationen mera komplex. Å ena sidan fjärras beslutsfattandet och det blir fler röstande per fullmäktigeledamot. Å andra sidan, om utvecklingen fortsätter på nuvarande sätt, blir kommunerna i Kajanaland i varje fall tvung-

na att utveckla sitt samarbete för att producera service. När det gäller samarbetsformerna finns någon slags medborgarrepresentation endast i samkommunerna och de gemensamma organen. I andra avtalsbaserade arrangemang förblir medborgarnas inflytande på beslutsfattandet avlägset och osäkert.

Det är sannolikt att under den planerade försökstiden skulle kommunerna i Kajaland i vilket fall som helt bli tvungna att bygga upp ett omfattande samarbete kring serviceproduktionen. Men om försöket inte genomförs kan kommunernas samarbete inte basera sig på beslutsorgan som utsetts genom val. Därför måste det ses till att försöket i själva verket inte minskar försöksområdets invånares möjligheter att delta i beslutsfattandet gällande basservicen. Snarare är det så att förslaget tryggar möjligheterna till inflytande när förhållandena förändras.

Möjligheterna för invånarna i Kajaland att få offentlig service och de kostnader som de åsamkas är en del av jämlikheten. Redan nu skiljer sig kommunerna i Kajaland från varandra när det gäller de ekonomiska möjligheterna och denna utveckling accelererar uppenbarligen. Detta har inverkat och kommer att inverka på grunderna för servicen till invånarna. När grunderna för erhållandet av service delvis bestäms av kommunerna själva, är risken stor för att grunderna blir olika. I det försök som föreslås i propositionen skall beslut om grunderna för tillgången till service fattas gemensamt, vilket är ägnat att öka jämlikheten mellan invånarna i olika kommuner. Systemet möjliggör också en kostnadsutjämning inom försöksområdet.

3.5. Inverknings på den regionala utvecklingen

Lagförslagets verkningar för den regionala utvecklingen baserar sig på att landskapet formulerar en gemensam vilja och att dess beslutanderätt utökas i regionutvecklingsfrågor. Propositionen utökar inte regionutvecklingsanslagen till Kajaland, utan verkningarna baserar sig på ett beslutssystem som är mera rationellt och bättre beaktar förhållandena i landskapet.

Lagförslaget ger landskapet Kajaland större beslutanderätt i frågor som gäller land-

skapet och dess utveckling. Detta förbättrar beslutsfattarnas förmåga och vilja att beakta landskapets särdrag. Samtidigt samlar systemet det beslutsfattande som påverkar landskapets utveckling på ett ställe från såväl statsförvaltningen som kommunerna. Ett mera samlat beslutsfattande förbättrar olika åtgärders komparabilitet och förbättrar olika instansers möjligheter att sätta upp enhetliga mål. Sålunda blir de regionutvecklingsåtgärder som vidtas i Kajaland sannolikt mera omfattande och effektivare än för närvarande trots att resurserna inte utökas.

Beslutssystemet gör att det blir lättare för Kajaland att tillägna sig och genomföra egna val när det gäller den regionala utvecklingen. När besluten om landskapets utveckling fattas på flera olika ställen oberoende av varandra, är det osäkert om landskapets vilja förverkligas. Propositionen erbjuder Kajaland möjlighet att i större utsträckning än nu fatta egna beslut om sina riktlinjer.

Beslutsfattandet gällande den offentliga finansieringen till Kajaland blir betydligt mera genomskådligt med det system som föreslås i propositionen. Besluten om allokering av medel till Kajaland och inom landskapet fattas på ett och samma ställe och det blir lättare att följa med dem.

Det förväntas att Kajalands möjligheter att få företagsverksamhet till området skall förbättras när näringspolitiken koordineras på landskapsnivå. Med en gemensam näringspolitik kan också randområdenas näringar utvecklas effektivare än för närvarande, vilket erbjuder en möjlighet att utjämna utvecklingskillnaderna inom landskapet.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Statsminister Paavo Lipponen tog initiativ till ett förvaltningsförsök i Kajaland vid Norra Finlands strategiseminarium den 16 oktober 2001. Utgående från det undertecknade de viktigaste aktörer inom den offentliga förvaltningen i Kajaland en avsiktsförklaring om förvaltningsförsöket den 28 februari 2002.

Inrikesministeriet tillsatte den 21 mars

2002 ett projekt som skulle förbereda förvaltningsförsöket i Kajanaland. I det första projektskedet skulle utredningsman Juhani Perttunen förbereda förvaltningsförsöket innehåll. Avsikten var att utredningsmannen skulle utföra sitt arbete mellan den 1 april och den 30 juni 2002.

Bakgrunden till att projektet tillsattes var befolkningsminskningen i Kajanaland, åldersstrukturens utveckling, den minskande företagsverksamheten, det minskade antalet arbetsplatser och den försämrade kommunal-ekonomi. De nuvarande förvaltnings- och budgetstrukturerna stöder inte tillräckligt åstadkommandet av stora och effektiva projekt i landskapet. Kajanaland ansågs vara ett lämpligt område för att pröva nya slags förvaltnings- och finansieringsstrukturer.

Som mål för förvaltningsförsöket sattes att skapa förutsättningarna för landskapet att klara sig och ha framgång. Man närmar sig detta mål genom att

- genomföra utvecklingsprojekt med omfattande verkningar,
- ge Kajanalands egna organ avgörande beslutanderätt när det gäller landskapets offentliga utvecklingsverksamhet och finansiering,
- effektivisera det offentliga beslutsfattandet och strömlinjeforma förvaltningen,
- utöka samarbetet mellan kommunerna och landskapets övriga aktörer och
- ge landskapets invånare större möjligheter att delta i beslutsfattandet.

Utredningsmannen fick i uppdrag att, med beaktande av de kajanaländska aktörernas riktlinjer, föreslå vilka åtgärder som behövs för att uppnå målen. Förslagen skulle omfatta följande saker:

- den offentliga finansiering som riktas till landskapets utveckling samlas till så få helheter som möjligheter och landskapets egna organ får dela ut den,
- landskapets regionförvaltningsmyndigheter sammanslås, förvaltningsstrukturerna utvecklas och myndigheternas samarbete och nätverk befrämjas,
- kommunernas samarbete utökas betydligt i synnerhet inom näringspolitiken och hälso- och sjukvården,
- demokratiskt beslutsfattande ordnas invånarnas påverkningsmöjligheter tryggas,
- innovationssystemet i Kajanaland stärks

och

- övriga åtgärder som eventuellt behövs för att uppnå målen.

Utredningsman Perttunen överlämnade den 26 juni 2002 till inrikesministeriet sin utredning ”Sininen Kainuu- ajatuksesta toiminnaksi, selvitysmies Juhani Perttusen ehdotukset Kainuun hallintokokeilun toteuttamiseksi” (ung. Den blåa tanken – från idé till praktiska åtgärder, utredningsman Juhani Perttunen förslag till genomförande av ett förvaltningsförsök i Kajanaland) (Inrikesministeriets publikation 8/2002).

Den 9 juli 2002 sände inrikesministeriet utredningsman Perttunens förslag till ministerierna, Finlands Kommunförbund, Kainuu förbund, kommunerna i Kajanaland, regionförvaltningsmyndigheterna i Kajanaland, de politiska organisationerna i Kajanaland, fackorganisationerna i Kajanaland, Uleåborgs universitet, yrkeshögskolan i Kajanaland, Kainuun sairaanhoito- ja erityishuoltopiirin kuntayhtymälle, Forststyrelsens verksamhetsställe i Kajanaland, Kainuun Yrittäjät ry, Kainuun kauppakamariosasto och Kainuun Etu Oy.

Regeringens proposition har beretts i en beredningsgrupp som bestått av tjänstemän vid inrikesministeriet. Sakkunniga i gruppen har varit en professor i författningsrätt från Helsingfors universitet och en företrädare för Finlands Kommunförbund. Justitieministeriet, undervisningsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet har deltagit i beredningen.

Regeringens proposition har utarbetats i enlighet med utredningsman Perttunens förslag. Regeringens proposition avviker dock något från utredningsman Perttunens förslag när det gäller definitionen av uppgifterna för samkommunen för social- och hälsovården.

Utredningsmannen lade fram förslag till utvecklande av innovationssystemet i Kajanaland. Största delen av förslagen gäller universitetens verksamhet i Kajanaland och genomförs förslagen bidrar de till starkt kompetens i Kajanaland.

I samband med utredningsmannens arbete tillsatte handels- och industriministeriet en arbetsgrupp under kanslichef Erkki Virtanens ledning för att effektivisera näringspolitiken i Kajanaland. Arbetsgruppen överlämnade sin rapport den 31 maj 2002 (Handels- och indu-

striministeriets arbetsgrupps- och kommissionsrapporter 9/2002). Arbetsgruppen lade fram ett stort antal förslag, som är viktiga med tanke på Kajanalands utveckling och som ligger i linje med utredningsman Perttunens förslag. Förslagen hänför sig bl.a. till utvecklande av högskoleutbildningen och universitetsutbildningen i Kajanaland, yrkes- och högskolans utveckling och dess samarbete med universiteten, utvidgning av kompetenscentrumprogrammet, utvecklande av kulturtjänsterna, ordnande av näringstjänster, regionala företagstjänster och kommunal företagsrådgivning, utvecklande av turismen, Kajanalands riskfond, ett försök gällande socialskyddsavgifterna, främjande av nätverksprojekt samt samlande av finansiering och service.

Genomförandet av förslagen från handels- och industriministeriets arbetsgrupp ankommer delvis på Kajanalands egna aktörer, delvis kräver de lagstiftningsåtgärder som inte hör till detta lagförslag och delvis kan de genomföras i samarbete mellan olika aktörer.

4.2. Remissutlåtanden

Utlåtande om lagförslaget har givits av statsrådets kansli, justitieministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, kommunikationsministeriet, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, miljöministeriet, Finlands Kommunförbund, Finlands socialdemokratiska parti r.p., Centern i Finland r.p., Samlingspartiet r.p., Vänsterförbundet r.p., Gröna Förbundet r.p., Kristdemokraterna r.p., länsstyrelsen i Uleåborgs län, Uleåborgs vägdistrikt, Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral, Kajanalands miljöcentral, Kainuu skogscentral, Kainuu förbund, Kainuun sairaanhoito- ja erityishuolto- ja erityishuoltopiirin kuntayhtymä, Hyrynsalmi kommun, Kajana stad, Kuhmo stad, Paltamo kommun, Puolanka kommun, Ristijärvi kommun, Sotkamo kommun, Suomussalmi kommun, Vaala kommun och Vuolijoki kommun.

Ministerierna har i huvudsak förhållit sig positiva till försöket i sina utlåtanden. Arbetsministeriet samt kommunikationsministeriet förhöll sig kritiska till landskapsförvalt-

ningens roll som styrare av utvecklingspengarna i statsbudgeten. Man bedömde att sättet att välja landskapsdirektör kan medföra svårigheter. I övrigt föreslog ministerierna smärre justeringar i lagförslaget.

Finlands Kommunförbund förhöll sig positivt till försöket, även om man såg vissa problematiska punkter i synnerhet när det gäller förhållandet mellan landskapsförvaltningen och kommunerna samt sättet att välja landskapsdirektör.

Aktörerna inom regionalförvaltningen i Kajanaland förhöll sig i allmänhet positivt till försöket. Arbetskrafts- och näringscentralen ansåg att dess sakkunskap borde utnyttjas effektivt i landskapets näringspolitik och att verksamheten i detta avseende borde grunda sig på gott samarbete. Centralen ansåg det synnerligen viktigt att särskilda näringspolitiska åtgärder vidtas i Kajanaland. Aktörerna inom regionalförvaltningen ansåg det inte ändamålsenligt att en separat delegation inrättas för myndigheterna i Kajanaland.

Av kommunerna i Kajanaland förhöll sig Vaala mycket negativt till förvaltningsförsöket och ville inte delta i det. Hyrynsalmi kommun hade också en kritisk inställning till försöket. De övriga kommunerna i Kajanaland meddelade i sina utlåtanden att de godkänner försöket i föreslagen form. Kommunerna föreslog vissa preciseringar i lagförslaget.

Delegationen för kommunalekonomi och – förvaltning har behandlat lagförslaget på sitt möte 9.10.2002.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

I programdokumentet för mål 1-programmet beskrivs programmets förvaltnings- och beslutssystem. För eventuella ändringar i det måste det göras en ändring i programdokumentet som enligt artiklarna 34 och 35 i den allmänna förordningen efter den nationella behandlingen skall tillställas kommissionen för godkännande. För beredningen av ändringarna i mål 1-programmet och deras insändande till kommissionen ansvarar inrikesministeriet i egenskap av förvaltningsmyndighet för programmet. Kommissionen

skall också enligt artikel 5 i kommissionens förordning (EG) nr 438/2001 tillställas en beskrivning av förvaltnings- och tillsynssystemen för programmet och ändringarna i dem. För insändandet av beskrivningen ansvarar

inrikesministeriet i egenskap av förvaltningsmyndighet för programmet, vilken enligt artikel 34 i den allmänna förordningen ansvarar för att förvaltningen och genomförandet sker effektivt och på ett korrekt sätt.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. *Lagens syfte.* Enligt förslaget till paragraf är syftet med förvaltningsförsöket att få information om tre olika saker. För det första riktar sig försöket till själva beslutssystemet, dvs. man vill se hur ett demokratiskt beslutssystem som omfattar hela Kajanaland fungerar. För det andra vill man genom försöket få information om huruvida viktig service som nu ankommer på kommunerna kan ordnas bättre och effektivare i en större helhet som omfattar hela Kajanaland. För det tredje gäller försöket arbetsfördelningen mellan olika beslutsnivåer inom förvaltningen. I detta avseende omfattar försöket arbetsfördelningen mellan såväl landskapet och kommunerna som mellan statens region- och centralförvaltning.

När det gäller beslutssystemet bestäms i lagen om landskapsfullmäktige, som skall väljas av landskapets invånare och som skall utöva den högsta beslutanderätten i landskapet, om landskapsfullmäktiges uppgifter, om landskapsstyrelsen, som skall väljas av landskapsfullmäktige och som skall ansvara för beredningen och verkställigheten av ärenden samt om landskapsdirektören, som skall vara ordförande för landskapsstyrelsen och direktör för Kainuu förbund.

Den kommunala basservice som ordnas på landskapsnivå skall omfatta största delen av hälso- och sjukvårdsuppgifterna, en del av de uppgifter som hör till socialvården samt gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen på andra stadiet. Landskapet skall också sköta landskapets allmänna näringspolitik samt de planerings- och regionutvecklingsuppgifter i landskapet som nu ankommer på Kainuu förbund i egenskap av regionutvecklingsmyndighet.

Det föreslås att staten överför en del av sin

beslutanderätt på Kajanalands landskapsförvaltning, som valts på demokratisk väg. Landskapsfullmäktige skall besluta om allokeringen av medlen från Europeiska gemenskapernas strukturfonder och den nationella motfinansieringen inom mål 1-programmet samt den lagstadgade nationella utvecklingsfinansieringen för olika ändamål. Under respektive strukturfondsmoment i statsbudgeten skall statsrådet direkt anvisa landskapet Kajanaland en kvot utan att de olika ministrierna beslutar hur anslagen skall inriktas. Landskapet skall också besluta hur den lagstadgade nationella utvecklingsfinansieringen, som nu hör till statens regionförvaltningsmyndigheters befogenheter, skall användas för de ändamål som förutsätts i lagstiftningen.

Ett syfte med försöket är att påverka utvecklingen och servicestrukturen i Kajanaland med beaktande av de särskilda förhållanden som råder i landskapet.

2 §. *Lagens tillämpningsområde.* Enligt förslaget till paragraf skall lagen tillämpas i städerna Kajana och Kuhmo samt kommunerna Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi och Vuolijoki. Vaala kommun som hör till landskapet Kajanaland ville inte delta i förvaltningsförsöket.

3 §. *Landskapets ställning.* I paragrafen definieras landskapets ställning som ett offentligrättsligt samfund baserat på invånarnas självstyrelse. Om landskapet skall gälla vad som i kommunallagen (365/1995) eller någon annan lag bestäms om samkommuner, om inte något annat bestäms i denna lag. Landskapet skall alltså vara en offentligrättslig juridisk person, som i eget namn kan förvärva rättigheter och ingå förbindelser samt vara part i domstolar och hos andra myndigheter.

Om tillämpning av kommunallagen på landskapet bestäms närmare i 41 §. Eftersom landskapet skall vara ett offentligrättsligt

samfund som även utövar offentlig makt, tillämpas på det alla sådan bestämmelser och förvaltningsprinciper som tillämpas inom myndigheternas verksamhet. I 42 § bestäms närmare om annan tillämplig lagstiftning. På landskapet tillämpas också de allmänna förvaltningsrättsliga principerna, dvs. jämlikhetsprincipen, objektivitetsprincipen, proportionalitetsprincipen och ändamålsbundenhetsprincipen.

4 §. *Landskapets uppgifter.* I lagen bestäms allmänt om landskapets uppgifter. Landskapet skall sköta landskapets planering och regionutvecklingen. Dessa uppgifter hänvisar till de uppgifter som i regionutvecklingslagen (602/2002) och markanvändnings- och bygglagen (132/1999) ålagts landskapsförbundet och som enligt förslaget skall ankomma på landskapet som en helhet. Enligt förslaget skall landskapet ansvara för samarbetet och områdets intressebevakning i förhållande till staten och övriga instanser.

Enligt förslaget skall landskapet sköta om den lagstadgade, centrala välfärdsservice som kan betraktas som basservice. Landskapet skall sköta största delen av hälso- och sjukvårdsservicen och en del av socialservicen samt ordna gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen på andra stadiet. I 4 kap. ingår exakta och uttömmande bestämmelser om den basservice som landskapet skall ansvara för. Denna reglering är nödvändig för enligt den gällande lagstiftningen ansvarar kommunerna för nämnda uppgifter. Den föreslagna lagen är alltså i detta avseende en speciallag i förhållande till den social- och hälsovårds- och utbildningslagstiftning som gäller denna service.

Eftersom landskapet skall ansvara för ordnandet av den lagstadgade välfärdsservicen bör det också tryggas tillräckliga ekonomiska resurser för att sköta sina uppgifter. Enligt förslaget till paragraf skall landskapet också sköta finansieringen av ovan nämnda basservice. Landskapet skall anvisa finansiering för skötseln av sina uppgifter på det sätt som anges i 6, 7 och 23 §.

Enligt förslaget skall landskapet också sköta landskapets allmänna näringspolitik. Landskapet skall besluta om de näringspolitiska strategierna på landskapsnivå, landskapets bild i offentligheten, marknadsföringen

av landskapet samt landskapets intressebevakning. Syftet med paragrafen är att genom att samla resurserna skapa förutsättningar för en med tanke på hela landskapet ändamålsenlig och effektiv näringspolitik. Enligt gällande lagstiftning hör näringspolitiken inte till kommunens lagstadgade uppgifter. Kommunerna kan dock med stöd av sin självstyrelse åta sig uppgifter som hör till näringspolitiken. I praktiken sköter också största delen av kommunerna sådana uppgifter. Lagförslaget inskränker inte på kommunernas allmänna kompetens att inom sitt område sköta uppgifter som hör till näringspolitiken.

5 §. *Landskapets samkommuner.* Enligt förslaget skall samkommunerna svara för den praktiska skötseln av landskapets uppgifter. Enligt förslaget skall det i landskapet finnas tre sådana samkommuner till vilka de kommuner som deltar i förvaltningsförsöket skall höra enligt 21 § 1 mom. och 22 § 1 mom. Kainuu förbund skall sköta landskapets planering, regionutvecklingen, den allmänna näringspolitiken, främjande av samarbetet och bevakningen av landskapets intressen. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä skall sköta den social- och hälsovård som föreskrivs i 21 §. Kainuun koulutuskuntayhtymä skall åter ordna gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen i landskapet i stället för kommunerna.

Kainuu förbund samt samkommunen för social- och hälsovården skall sköta sina nuvarande uppgifter även i Vaala kommun till de delar kommunen är medlem i dem.

På de samkommuner som anges i paragrafen skall med de undantag som föreskrivs i denna lag tillämpas kommunallagens bestämmelser om samkommuner. De viktigaste av dessa undantag gäller samkommunernas beslutssystem. Enligt 9 § 1 mom. i lagförslaget skall landskapsfullmäktige, som väljs av landskapets invånare, vara högsta beslutande organ i nämnda samkommuner. Enligt 15 § i lagförslaget skall landskapsstyrelsen, som väljs av landskapsfullmäktige, vara styrelse för nämnda samkommuner.

6 §. *Nationell utvecklingsfinansiering.* Syftet med paragrafen är att samla den finansiering som kommer till försöksområdet via statsbudgeten och som är av betydelse för landskapets utveckling. I 10 § bestäms om

beslutsfattandet gällande finansieringen. Att finansieringen samlas från flera förvaltningsområden under ett enda moment innebär ett undantag från bestämmelsen om grupperingen av utgifterna i 6 § lagen om statsbudgeten (423/1988).

Att finansieringen samlas under ett moment i statsbudgeten gör det möjligt att delegera beslutsfattande till landskapet och gör landskapets finansiering mera genomskådlig. Avsikten är att de med tanke på försöksområdet viktigaste utvecklingspengarna, beträffande om vilka region- eller lokalförvaltningsmyndigheterna ansvarar för styrningen till olika projekt skall sammanföras. Endast om anslagen samlas i statsbudgeten kan det bli möjligt för landskapet att fatta egna beslut om förhållandet mellan och inriktningen av olika åtgärder. För Vaala kommuns del ändras ingenting i fråga om anslagen och deras behandling.

Anslagen skall sammanföras i samband med beredningen av statsbudgeten för 2005. Detta ökar inte statens utgifter, utan anslagen lösgörs under existerande moment. Hur stora anslag som lösgörs skall basera sig på förbrukningen inom försöksområdet och myndigheternas planer för och uppgifter om verksamhetens utveckling.

Kajanalands samlade utvecklingspengar skall omfatta den finansiering som behövs för att täcka uppgiftsförteckningen i 10 § inom försöksområde. Moment som skall sammanställas är åtminstone 26.98.43 landskapsutvecklingspengar, 30.31.45 främjande av vården av skogsnatur, 30.51.31 understöd enligt lagen om understödande av samhällenas vatten- och avloppsåtgärder (56/1980), 30.51.77 vattendrags- samt vatten- och avloppsarbeten, 31.24.21 basväghållningen, 31.60.63 köp av kollektivtrafiktjänster (ej statsandelar), 32.33.44 regionalt transportstöd, 32.30.45 stödande av företagets investerings- och utvecklingsprojekt, 34.06.29 anskaffning av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, 34.06.30 lönebaserat sysselsättningsstöd till kommuner och samkommuner, 34.06.63 statsunderstöd för lindrande av arbetslösheten, 34.06.64 överföringsutgifter för investeringar i sysselsättningsfrämjande syfte, 34.06.77 investeringsutgifter för tryggnad av sysselsättningen, 35.10.63 främjande

av miljövärden, och 35.10.77 miljövårdsarbeten.

7 §. *Strukturfonderna*. Enligt 1 mom. anvisar statsrådet försöksområdet Kajanaland en kvot under respektive moment. Beslutet fattas av statsrådets allmänna sammanträde. Medlen från strukturfonderna inkomstförs i budgeten under huvudtiteln för de ministerier som är utbetalande myndigheter. I programdokumenten anges respektive fonds ram för varje program, vilken ligger till grund för den årliga och områdesvisa fördelningen från respektive fond. För varje landskap har enligt olika nyckeltal uträknats en andel av programramen. Landskapen är bundna till den totala ramen, men de kan sinsemellan komma överens om vissa fondvisa förändringar. Kvoten baserar sig på dessa beräkningar. Kajanalands kvot avskiljs vid budgetberedningen från den övriga förvaltningsområdesvis fördelade finansieringen under respektive utbetalande myndighets huvudtitel. När Kajanalands kvot bestäms måste man dock beakta att det skall vara möjligt att genomföra programmet för hela östra Finland på ett fullödigt sätt.

Enligt 1 mom. skall den statliga finansiering som motsvarar de strukturfondsmedel som anvisats Kajanaland inte, till skillnad från nuläget, budgeteras på olika förvaltningsområden utan samlas under huvudtiteln för det ministerium som är utbetalade myndighet. Detta skulle göra inriktningen av medlen för olika förvaltningsområden behov betydligt smidigare och förenkla förfarandet även på ett mera allmänt plan, eftersom både strukturfondsmedlen och motsvarande statliga finansiering finns under den utbetalande myndighetens huvudtitel. Detta skulle i synnerhet underlätta användningen av programreserven.

2 kap. Landskapsfullmäktige

8 §. Landskapsfullmäktige. Enligt 1 mom. i förslaget till paragraf utövas landskapets beslutanderätt av landskapsfullmäktige, vars ledamöter utses genom val. Landskapsfullmäktiges uppgifter som det högsta organ som utövar landskapets beslutanderätt motsvarar i stor utsträckning kommunfullmäktiges beslutanderätt i kommunen. Landskapsfullmäktige

väljer landskapsstyrelsen och beslutar om de instruktioner som skall iakttas inom landskapsförvaltningen. Om landskapsfullmäktiges uppgifter bestäms i 9, 10 och 11 §.

Under förvaltningsförsöket ges landskapet en mängd viktiga uppgifter. Det beslutsfattande som hänför sig till dessa uppgifter bör med tanke på deras betydelse vara demokratiskt. Andra sätt att välja fullmäktige är mera indirekta än direkta val och begränsar invånarnas inflytande alltför mycket med hänsyn till landskapets uppgifter.

Rösträtt vid val till landskapsfullmäktige har landskapets invånare, dvs. personer som har hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994) i någon kommun som hör till landskapet Kajanaland. Landskapsfullmäktige väljs för fyra kalenderår i sänder. Landskapsfullmäktige väljs i samband med kommunalvalet för samma mandattid som kommunfullmäktige. Närmare bestämmelser om landskapsval ingår i 5 kap.

Enligt 2 mom. i förslaget skall landskapsfullmäktige ha 39 ledamöter. Den föreslagna storleken på fullmäktige gör det möjligt att i fullmäktiges sammansättning trygga både olika politiska gruppers proportionella understöd i landskapet och varje kommuns representation. Det vore inte möjligt med ett färre antal ledamöter än det föreslagna. Å andra sidan har man velat hålla fullmäktige så litet som möjligt med tanke på fullmäktiges funktionsförmåga och av ekonomiska orsaker. I 2 mom. bestäms dessutom om val av landskapsfullmäktiges ordförande och vice ordförande. Bestämmelserna motsvarar till denna del 12 § kommunallagen om kommunfullmäktiges ordförande och vice ordförande.

Vaala kommun är medlem i Kainuu förbund och specialomsorgsdistriktet. Därför måste kommunen kunna delta i fullmäktiges verksamhet när man behandlar frågor som gäller de samkommuner som sköter dessa uppgifter. Även frågor som gäller strukturmedel och motfinansiering kommer för Vaala kommuns del att behandlas i organ som utgör delar av landskapsförvaltningen.

9 §. *Landskapsfullmäktiges allmänna uppgifter.* I 1 mom. bestäms på allmän nivå om landskapsfullmäktiges uppgifter som högsta beslutande organ för de samkommuner som nämns i 5 §. Eftersom syftet med försöket är

att få till stånd en uppgiftshelhet som baserar sig på demokratiskt beslutsfattande i landskapet, har i momentet framhävts landskapsfullmäktiges ställning vid ledningen av samkommunerna och samordningen av deras verksamhet. Landskapsfullmäktige beslutar om de centrala målen för de underlydande samkommunernas verksamhet och ekonomi på ett sätt som motsvarar vad som bestäms i kommunallagen om kommunfullmäktige och samkommunernas högsta beslutande organ.

Enligt 2 mom. beslutar landskapsfullmäktige i enlighet med principerna i kommunallagen om de allmänna instruktioner som behövs för ordnandet av förvaltningen i landskapet, om de i 5 § nämnda samkommunernas instruktioner samt om den årliga budgeten. Landskapsfullmäktige skall också fördela den finansiering som kommer till landskapet vidare till samkommunerna. Sålunda kommer landskapsfullmäktige att faktiskt få en betydande ställning för ordnandet av servicen och finansieringen av den. Omfattande befogenheter ger möjlighet att självständigt skapa tyngdpunkter som omfattar hela landskapet.

I 3 mom. bestäms om landskapsfullmäktiges skyldighet att se till att var och en inom samkommunernas hela verksamhetsområde har tillgång till den service som samkommunerna enligt 5 § ordnar. Det är nödvändigt att betona tillgången till service i lagstiftningen för att det centraliserade beslutsfattandet gällande hela landskapet inte skall leda till att servicen försämras för landskapets invånare. Landskapet skall på samma sätt som kommunerna bemöta invånarna på lika grunder oberoende av var de är bosatta.

De frågor gällande den kommunala servicen som landskapet enligt förslaget skall fatta beslut om avgörs för närvarande särskilt i varje kommun enligt deras egna kriterier. Enligt förslaget skall beslut om dessa frågor under försökstiden fattas på enhetliga grunder i alla kommuner som deltar i förvaltningsförsöket. Detta kan förändra den rättsliga ställningen för invånarna i vissa kommuner. Den skyldighet att ombesörja tillgången till service som föreslås i 3 mom. hindrar inte att enhetlig praxis tillämpas när servicen ordnas.

10 §. *Landskapsfullmäktiges uppgifter vid förvaltningen av den nationella utvecklings-*

finansieringen. I statsbudgeten ingår under flera moment nationella regionutvecklingspengar och anslag som påverkar Kajanalands utveckling och som får användas för det ändamål som framgår av författningarna i fråga. De författningar som avses här uppräknas uttömmande i 1 mom. Den finansiering som är avsedd för dessa uppgifter ingår för närvarande under flera moment i statsbudgeten. Om samlande av finansieringen bestäms i 6 § i lagförslaget.

Beslut om anvisandet av denna finansiering till Kajaland samt om fördelningen av den för olika ändamål fattas för närvarande på olika ställen inom statsförvaltningen. Enligt lagförslaget skall besluten om de ändamål för vilka det samlade nationella anslaget skall användas överföras på landskapsfullmäktige. Samtidigt får landskapsfullmäktige befogenheter att styra de statliga myndigheterna med avseende på användningen av anslaget. Anslagen skall användas vid statens ämbetsverk och inom landskapsförbundet för de ändamål som anges i den nuvarande lagstiftningen. De myndigheter som berörs av förfarandet är Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral, Kajanalands regionala miljöcentral, länsstyrelsen i Uleåborgs län, Uleåborgs vägdistrikt, Kainuu skogscentral och Kainuu förbund.

Landskapsfullmäktiges befogenheter när det gäller inriktningen av anslagen skall inte vara bunden till ämbetsverkens förslag. Landskapsstyrelsen skall för landskapsfullmäktige bereda besluten om vilka ändamål anslagen skall användas för. Inrikesministeriet, som administrerar momentet, skall lösgöra anslag för respektive ämbetsverk. Beslutet om att lösgöra anslag skall överensstämma med landskapsfullmäktiges beslut.

Om styrningen av statens ämbetsverk bestäms allmänt i 11 och 13 § förordningen om statsbudgeten (1243/1992). Enligt 11 § uppgörs för verkställigheten av budgeten årligen en detaljerad indelning därav samt godkänns resultatmålen för förvaltningsområdena och deras ämbetsverk och inrättningar. Enligt 13 § skall sedan riksdagen har publicerat statsbudgeten respektive ministerium fastställa den detaljerade indelningen av budgeten samt godkänna och publicera de resultatmål som avses i 11 §. Det detaljerade indelningen publiceras av statskontoret.

Under förvaltningsförsöket är det landskapsfullmäktige som i stället för ministerierna sätter resultatmålen för respektive anslag. Det förblir respektive ministeriums uppgift att publicera resultatmålen. Landskapsfullmäktiges resultatmål skall publiceras som sådana. Landskapsfullmäktige skall sätta målen för användningen av de anslag som man anvisat ämbetsverken inom ramen för den materiella lagstiftningen. Målen skall ha samma betydelse för de statliga ämbetsverkens verksamhet som de mål som centralförvaltningen sätter. Landskapsfullmäktige skall bedöma huruvida resultatmålen uppnås.

De statliga myndigheternas styrning skall basera sig på författningsstyrning förutom resultatstyrningen. Kajanalands landskapsfullmäktige skall enligt förslaget anvisa anslag även för uppgifter som ministerierna styr med hjälp av olika föreskrifter och anvisningar utöver resultatmålen. Sysselsättningsläget och näringsstrukturen i Kajaland avviker från resten av landet och detta kan kräva andra åtgärder och tillvägagångssätt av myndigheterna än motsvarande problem på andra ställen i landet. Till företagsstöden och arbetskraftspolitiken hänför sig särskilt mycket styrning som baserar sig på ministeriernas anvisningar. I Kajaland kan det vara nödvändigt att meddela mera exakta normer om omständigheter i anslutning till beviljandet av understöd och stöd än i resten av landet. Därför föreslås i 3 mom. att landskapsfullmäktige kan meddela närmare föreskrifter om beviljande av företagsstöd och internationaliseringsstöd enligt 1 mom. 5 punkten, anskaffning av utbildning enligt 6 punkten och beviljande av understöd och stöd enligt 7 punkten.

Syftet med paragrafen är att ge landskapsfullmäktige tillräckliga befogenheter när det gäller att styra statens åtgärder som påverkar landskapets utveckling och utöka landskapets möjligheter att träffa och genomföra egna val när det gäller utvecklingen. Samtidigt utvecklas koordineringen av beslutsfattandet på landskapsnivå genom att beslutsfattandet gällande flera förvaltningsområden samlas hos samma organ.

De anslag beträffande vilka besluten och styrningen av användningen överförs på landskapsfullmäktige är

- landsutvecklingspengar,
- skogsbrukets miljöstöd,
- köp av kollektivtrafik samt finansiering av utvecklings-, planerings- och forskningsprojekt,
- basväghållning och utvecklande av vägnätet,
- transportstöd,
- investeringsstöd, startstöd, verksamhetsmiljöstöd och utvecklingsstöd för små och medelstora företag,
- internationaliseringsstöd,
- anskaffning av arbetskraftspolitisk vuxenutbildning,
- investeringsunderstöd av sysselsättningsanslag, sysselsättningspolitiskt projektstöd, sysselsättningsstöd till arbetsgivaren, sysselsättningsanslag till statliga myndigheter och inrättningar, lönebaserat sysselsättningsstöd till kommuner och samkommuner, sysselsättningsstöd och understöd för egna initiativ,
- understöd för främjande av miljövärden
- understöd för vatten- och avloppsarbeten, samt
- miljövärdsarbeten.

Respektive anslag beviljas för enskilda projekt av samma myndigheter som för närvarande och med iakttagande av gällande materiella lagstiftning.

11 §. *Landskapsfullmäktiges uppgifter vid förvaltningen av strukturfondsmedlen och motsvarande nationella medfinansiering inom mål 1-programmet.* Enligt 1 mom. beslutar landskapsfullmäktige om styrningen av de strukturfondsmedel och motsvarande nationella medfinansiering som anvisats landskapet Kajanaland för mål 1-programmet till olika myndigheter för finansieringen av projekt som ingår i programmet. Fullmäktige beslutar om den närmare fördelningen inom landskapet av den regionala ram som fastställts för landskapet. Den regionala ramen fastställs på grundval av olika indikatorer, t.ex. folkmängden, och innehåller siffror gällande de olika strukturfondernas och statens finansiering. För östra Finlands mål 1-program har i programdokumentet fastställts en ram som innehåller fördelningen av finansieringen på de olika fonderna. Fördelningen mellan landskapen görs på framställning av landskapen och den iakttas, om landskapen i sina framställningar inte har över- eller un-

derskridit sin ram enligt programmet. Kajanalands landskapsfullmäktige är i sitt beslutsfattande bundet till denna ram. Eventuella ändringar i landskapens andelar skall göras tillsammans med alla landskap inom programområdet. Den utbetalande myndigheten lösgör medlen för olika förvaltningsområden och beslutet skall fattas på grundval av landskapsfullmäktiges beslut. Eftersom den statliga motfinansieringen enligt 7 § 1 mom. i lagförslaget skall samlas under den utbetalande myndighetens huvudtitel i statsbudgeten, kan den utbetalande myndigheten genom samma beslut lösgöra även den statliga motfinansieringen på den fördelningsgrund som ingår i landskapsfullmäktiges beslut. Anslaget skall lösgöras på grundval av landskapsfullmäktiges beslut. Eftersom den utbetalande myndigheten enligt artikel 32 i den allmänna förordningen svarar för att strukturfondsmedlen tillställs de slutliga förmånstagnarna och enligt 12 § strukturfondslagen för att de lösgörs för olika förvaltningsområden, skall landskapsfullmäktiges beslut om inriktningen av medlen överensstämma med programdokumenten och den finansiella ram som anvisats landskapet. Gemenskapens betalningsförbindelser baserar sig på kommissionens beslut om ett enhetligt mål 1-programdokument, genom vilket stöd beviljas ur fonden.

I 2 mom. bestäms om landskapsfullmäktiges rätt att låta bli att dela ut en del av medlen enligt 1 mom. och lämna dem i programreserven enligt 12 § 5 mom. strukturfondslagen. Enligt lagrummet tillkommer denna rätt de ministerier som använder strukturfondsmedlen. Det vore dock motiverat att överföra denna rätt till landskapsfullmäktige, eftersom den kompletterar och ger smidighet åt den rätt att styra medlen som föreslås för landskapsfullmäktige i 1 mom.

Enligt 3 mom. skall landskapsfullmäktige också ha rätt att inom de gränser som programmet och författningarna tillåter meddela närmare villkor och anvisningar angående grunderna för användningen av medlen. De utbetalande myndigheterna och förvaltningsmyndigheterna samt de myndigheter som fattar beslut om användningen av medlen behåller sitt ansvar enligt strukturfondslagen för genomförandet av program-

met samt för användningen av medlen, så det är motiverat att de verifierar att fullmäktiges beslut är korrekt. De anvisningar och villkor enligt detta moment som landskapsfullmäktige framställer i samband med beslutet om inriktning av medlen skall överensstämja med programdokumenten och författningarna för att den utbetalande myndigheten skall kunna svara för sina förpliktelser enligt artikel 32 i den allmänna förordningen. Den utbetalande myndigheten skall vid behov kunna peka orsaken till att den har förkastat något av fullmäktiges villkor eller någon av fullmäktiges anvisningar.

I 4 mom. bestäms om landskapsfullmäktiges rätt att som hela landskapets företrädare ge utlåtanden i ärenden som ansluter sig till de gemenskapsinitiativprogram som genomförs i Kajanaland. I gemenskapsinitiativprogrammen är beslutsfattandet decentraliserat så att ändamålsenlighetsprövningen gällande användningen av medlen i huvudsak tillkommer regionala aktörer utanför myndighetsorganisationen (förvaltningskommittén och lokala aktionsgrupper) medan laglighetsprövningen tillkommer myndigheterna. Landskapsfullmäktiges utlåtande kan dock begäras i fråga som gäller landskapets utveckling i helhet.

12 §. *Delegering.* I paragrafen föreslås likadana bestämmelser som i 14 § kommunallagen om landskapsfullmäktiges rätt att i en instruktion delegera beslutanderätt till landskapets övriga organ, förtroendevalda och tjänsteinnehavare. Sådana organ är t.ex. de i 5 § avsedda samkommunernas direktioner och övriga organ enligt kommunallagen som antingen arbetar direkt under landskapsfullmäktige eller hör till samkommunerna. Landskapsfullmäktige kan på samma sätt som kommunfullmäktige ge det organ till vilket beslutanderätt delegerats rätt att delegera beslutanderätt vidare till den underlydande förvaltningen.

På delegeringen av beslutanderätt tillämpas 14 § kommunallagen, så beslutanderätt får inte delegeras i ärenden som landskapsfullmäktige enligt en uttrycklig bestämmelse i lag skall besluta om. Sådana ärenden är t.ex. beslut enligt 9 § om förvaltningsstadgor samt beslut om den centrala målen för verksamheten och ekonomin i de samkommuner som

lyder under fullmäktige. Landskapsfullmäktige kan inte heller delegera beslutanderätt i ärenden enligt 10 och 11 § som gäller förvaltningen av strukturfondsmedel och deras nationella motfinansiering samt den nationella utvecklingsfinansieringen. Landskapsfullmäktige skall också alltid besluta om val av landskapsstyrelsen och revisionsnämnden enligt 13 § samt återkallande av förtroendeuppdrag under pågående mandattid på det sätt som bestäms i 14 §. Landskapsfullmäktige kan inte heller delegera beslutanderätt i sådana ärenden som kommunfullmäktige eller samkommunens högsta beslutande organ skall fatta beslut om med stöd av kommunallagen eller någon annan lag. I enlighet med 14 § kommunallagen kan beslutanderätt i ett ärende som inbegriper utövning av administrativt tvång delegeras endast till ett organ.

3 kap. Landskapets övriga förvaltning

13 §. *Landskapets organ.* Enligt paragrafen skall i landskapet förutom landskapsfullmäktige finnas en landskapsstyrelse och en revisionsnämnd. Bestämmelser om landskapsstyrelsens uppgifter föreslås i 15 §. Landskapsstyrelsen skall bl.a. bereda och verkställa landskapsfullmäktiges beslut. Revisionsnämndens uppgift skall i enlighet med 71 § kommunallagen vara att bereda de ärenden som gäller granskningen av förvaltningen och ekonomin och som fullmäktige skall fatta beslut om samt bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts. Revisionsnämndens ordförande och vice ordförande skall vara fullmäktigeledamöter. Angående valbarhet till revisionsnämnden gäller vad som bestäms i 71 § kommunallagen.

Landskapsfullmäktige väljer landskapsstyrelse och revisionsnämnd. Fullmäktige kan inte delegera denna uppgift till något annat organ i landskapet.

Enligt förslaget till paragraf skall landskapsstyrelsens mandattid i princip vara densamma som landskapsfullmäktiges mandattid. Landskapsfullmäktige skall dock kunna välja landskapsstyrelse även för en kortare mandattid. Revisionsnämnden skall i enlighet med 71 § kommunallagen tillsättas för granskningen av förvaltningen och ekonomin

under de år som motsvarar fullmäktiges mandattid. Revisionsnämndens mandattid fortsätter alltså oberoende av fullmäktiges mandattid tills revisionen av den sista räkenskapsperioden under fullmäktiges mandattid har slutförts.

I landskapet och de samkommuner som hör till det kan det också finnas andra organ som avses i kommunallagen och annan lagstiftning på det sätt som fullmäktige bestämmer i en instruktion. Organen kan alltså antingen lyda direkt under landskapsfullmäktige eller höra till de samkommuner som nämns i 5 §. För samkommunerna kan t.ex. väljas nämnder som täcker samkommunens alla ansvarsområden eller så kan egna direktioner väljas för vissa av samkommunernas ansvarsområden. I 17 § kommunallagen ingår närmare bestämmelser om landskapets organ. I landskapet kan alltså utöver nämnda organ finnas sektioner under landskapsstyrelsen, nämnderna och direktionerna. Landskapsstyrelsen och, med stöd av landskapsfullmäktiges beslut, också andra organ kan tillsätta kommittéer för att sköta en viss uppgift. Angående valbarhet för medlemmar i landskapets andra organ än fullmäktige och styrelsen gäller vad som i 82 § kommunallagen bestäms om valbarhet till samkommuners organ.

Enligt lagförslaget gäller den materiella lagstiftningen landskapsförvaltningen och de samkommuner som hör till den och därför skall 6 och 7 § socialvårdslagen (710/1982) samt 6 § folkhälsolagen (66/1972) i tillämpliga delar följas även i samkommunen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä. Inom landskapsförvaltningen skall det finnas kollegiala organ för såväl socialvården som primärvården, vilket garanterar tillräcklig sakkunskap när beslut fattas som gäller dessa frågor.

Angående organen gäller vad som bestäms i kommunallagen. Sålunda skall landskapsfullmäktige i enlighet med 22 § kommunallagen tillsätta ett tillfälligt utskott för att bereda återkallandet av förtroendeuppdrag under pågående mandattid enligt 14 §. På organets sammansättning tillämpas 18 § kommunallagen, på mandattiden och valet av ledamöter i organen 19 § 1 mom. kommunallagen samt på ordförande och vice ordförande för organen 20 § kommunallagen.

14 §. *Återkallande av förtroendeuppdrag under pågående mandattid.* Enligt paragrafen kan fullmäktige på samma sätt som enligt 21 § kommunallagen med hänvisning till bristande förtroende återkalla förtroendeuppdragen för ledamöterna av landskapsstyrelsen eller något annat organ som fullmäktige valt (s.k. tillämpad parlamentarism). Orsak till att förtroendeuppdragen återkallas kan vara bristande förtroende för hela organets verksamhet eller någon enskild ledamots verksamhet. Återkallande av förtroendeuppdragen gäller alltid alla ledamöter i organet, även ersättarna, för att det inte skall vara möjligt att återkalla förtroendeuppdraget för en enskild ledamot med hänvisning till bristande förtroende. Förtroendeuppdragen återkallas i fullmäktige genom ett majoritetsbeslut. Beslutet om att återkalla förtroendeuppdragen bereds av ett tillfälligt utskott som avses i 22 § kommunallagen i stället för av landskapsstyrelsen.

Enligt förslaget till paragraf skall fullmäktige för landskapsstyrelsens del kunna återkalla förtroendeuppdragen för endast de ledamöter som hör till landskapsstyrelsens grundsammansättning enligt 16 § 1 mom. Sålunda skall landskapsfullmäktige inte kunna återkalla uppdragen för de i 16 § 2 mom. avsedda företrädarna för statens regionförvaltning i landskapsstyrelsen när landskapsstyrelsen bereder och verkställer beslut enligt 10 och 11 § som gäller förvaltningen av strukturfondsmedel och deras nationella motfinansiering samt den nationella utvecklingsfinansieringen. Fullmäktige skall inte heller kunna återkalla uppdragen för de företrädare för arbetsmarknads- och näringslivet som är styrelseledamöter när den är landskapets samarbetsgrupp enligt lagen om den nationella förvaltningen av programmen för strukturfonderna och regionutvecklingslagen. Enligt 16 § väljer landskapsfullmäktige nämnda övriga ledamöter av styrelsen som inte hör till grundsammansättningen på förslag av nämnda myndigheter och organisationer och det vore inte korrekt om fullmäktige kunde återkalla uppdragen för deras företrädare.

15 §. *Landskapsstyrelsens uppgifter.* Enligt paragrafen skall landskapsstyrelsen bereda och verkställa landskapsfullmäktiges beslut, övervaka lagligheten i fullmäktiges beslut,

bevaka landskapets intressen och företräda landskapet samt föra landskapets talan i förhållande till utomstående. Till denna del motsvarar landskapsstyrelsens uppgifter de uppgifter som åläggs kommunstyrelsen i kommunallagen. Dessutom skall landskapsstyrelsen vara styrelse för de samkommuner som avses i 5 § samt vara landskapets samarbetsgrupp enligt 17 § strukturfondslagen och 12 § regionutvecklingslagen.

På landskapsstyrelsens tillämpas i stor utsträckning kommunallagens bestämmelser om kommunstyrelse. Sålunda skall beredningen av de ärenden som behandlas i landskapsfullmäktige i enlighet med 53 § kommunallagen vara koncentrerad till landskapsstyrelsen, och ett ärende skall i regel inte kunna behandlas i fullmäktige om styrelsen inte har berett det. Utan styrelsens beredning skall fullmäktige dock kunna behandla ärenden som gäller den interna organisationen av fullmäktiges verksamhet samt ärenden som har beretts av den i 13 § 2 mom. avsedda revisionsnämnden som ansvarar för organisationen av granskningen av förvaltningen och ekonomin eller av ett i 22 § kommunallagen avsett tillfälligt organ som bereder återkallandet av förtroendeuppdrag. I egenskap av laglighetsövervakare tillämpas på landskapsstyrelsen skyldigheten i 56 § kommunallagen att inte verkställa beslut av landskapsfullmäktige som den anser strider mot lag.

16 §. *Landskapsstyrelsens olika sammansättningar.* I 1 mom. bestäms om landskapsstyrelsens grundsammansättning. Grundsammansättningen består av minst sex förtroendevalda ledamöter och landskapsdirektören. Grundsammansättningen bestäms närmare av landskapsfullmäktige i en instruktion. Enligt 81 § 4 mom. kommunallagen skall styrelsens sammansättning svara mot de politiska styrkeförhållandena i landskapet. Denna sammansättning skall behandla landskapsförvaltningens allmänna ärenden och vara styrelse för de samkommuner som lyder under landskapsfullmäktige. Valbarheten som ledamot i landskapsstyrelsens grundsammansättning bestäms i enlighet med 26 och 27 § i lagförslaget. I en instruktion kan det bestämmas att en ledamot i landskapsstyrelsens grundsammansättning skall vara landskapsfullmäktigeledamot.

När landskapsstyrelsen behandlar ärenden som gäller de samkommuner där Vaala kommun är medlem skall även en företrädare för Vaala kommun ingå i styrelsen.

När landskapsstyrelsen behandlar i 10 § avsedda ärenden som ansluter sig till den nationella utvecklingsfinansieringen skall med stöd av 2 mom. utöver de tidigare nämnda till landskapsstyrelsen höra företrädare för Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral, Kajanlands regionala miljöcentral, länsstyrelsen i Uleåborgs län, Uleåborgs vägdistrikt och Kainuu skogscentral. Landskapsfullmäktige väljer företrädarna efter att ha fått nämnda myndigheters förslag till ledamöter.

När landskapsstyrelsen är landskapets samarbetsgrupp skall i sammansättningen utöver de tidigare nämnda med stöd av 3 mom. ingå regionens arbetsmarknads- och näringsorganisationer på det sätt som anges i 17 § 3 mom. strukturfondslagen samt en ledamot som företräder Vaala kommun.

Landskapsstyrelsen har omfattande befogenheter och den måste behandla rätt detaljerade frågor. På grund av behovet att samordna verksamheten är det inte förnuftigt att inrätta flera organ direkt under landskapsfullmäktige för att bereda och verkställa de ärenden som fullmäktige skall besluta om. För att garantera landskapsstyrelsens sakkunskap och för att uppfylla kraven i strukturfondslagen är det nödvändigt att det finns en landskapsstyrelse med flera sammansättningar.

Enligt 17 § strukturfondslagen finns i varje landskap en samarbetsgrupp som skall samordna genomförandet av programmen för strukturfonderna med de åtgärder som inverkar på den regionala utvecklingen. Enligt 17 § 3 mom. strukturfondslagen skall samarbetsgruppens sammansättning avpassas så att som jämbördiga parter ingår förbundet på landskapsnivå och dess medlemskommuner, de statliga myndigheter och de övriga organisationer som hör till statsförvaltningen som finansierar programmet samt de för den regionala utvecklingen viktigaste arbetsmarknads- och näringsorganisationerna. Det rekommenderas att antalet medlemmar i landskapets samarbetsgrupp är högst 8 i varje kvot och ersättare för dem.

Enligt 17 § 7 mom. strukturfondslagen till-

sätter samarbetsgruppen en sektion för att samordna mål 3-programmet med mål 2-programmet. En företrädare för arbetskrafts- och näringscentralen är ordförande för sektionen. I arbetsordningen för samarbetsgruppen anges närmare sektionens uppgifter och sammansättning.

Enligt 17 § 8 mom. strukturfondslagen tillsetter samarbetsgruppen en sektion för att samordna den regionala landsbygdsplan som delfinansieras av garantisektionen inom Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket med mål 2-programmet. Samarbetsgruppen kan vid behov tillsätta en landsbygdssektion också för regioner utanför mål 2-området. En företrädare för arbetskrafts- och näringscentralen är ordförande för sektionen. I arbetsordningen för samarbetsgruppen och i ett statsrådsbeslut som utfärdats med stöd av lagen om finansiering av landsbygdsnäringar (329/1999) anges närmare sektionens uppgifter och sammansättning.

Enligt 17 § 9 mom. strukturfondslagen kan samarbetsgruppen vid behov tillsätta även andra sektioner.

I 19 § strukturfondslagen bestäms om samarbetsgruppens sekretariat. Till sekreterare kallar landskapets samarbetsgrupp personer som är anställda hos de myndigheter som är företrädare i gruppen så att representationen för myndigheterna beaktas på ett jämbördigt sätt.

Sekreterarna sköter under tjänsteansvar beredningen, föredragningen och verkställigheten av samarbetsgruppens ärenden.

Landskapsstyrelsen skall ha sektioner och ett sekretariat på det sätt som bestäms i 17 § 7-9 mom. och 19 § strukturfondslagen.

17 §. *Landskapsstyrelseledamöternas ställning när landskapsstyrelsen är landskapets samarbetsgrupp.* I 18 § strukturfondslagen bestäms om ställningen för medlemmarna av landskapets samarbetsgrupp. Medlemmarna av landskapets samarbetsgrupp och dess sektioner sköter sina uppgifter under tjänsteansvar. För medlemmarna av samarbetsgruppen gäller i tillämpliga delar vad som i kommunallagen bestäms om förtroendevalda. Den som står i ett anställningsförhållande av permanent natur till förbundet på landskapsnivå kan dock väljas till medlem av samarbetsgruppen. I paragrafen bestäms dessutom om

de arvoden och ersättningar för inkomstbortfall, samt ersättningar för resekostnader och andra kostnader som orsakas av skötseln av uppdraget vilka skall betalas företrädarna, beträffande vilka gäller vad som i kommunallagen bestäms om förtroendevalda. För de arvoden och ersättningar som skall betalas till företrädare för de statliga myndigheterna svarar den instans som medlemmen företrädare.

De landskapsstyrelseledamöter som företräder de statliga myndigheterna och kommunerna handlar redan på grund av sin ställning under tjänsteansvar. När det gäller de andra ledamöterna av landskapsstyrelsen är situationen dock inte lika klar. För tydlighetens skull föreslås därför att i lagen intas en bestämmelse som motsvarar 18 § strukturfondslagen.

18 §. *Landskapsstyrelsens beslutförhet.* Enligt 1 mom. skall landskapsstyrelsen i sin grundsammansättning vara beslutför när över hälften av ledamöterna är närvarande. Bestämmelsen motsvarar 58 § 2 mom. kommunallagen, som gäller beslutförhet för kommunens andra organ än fullmäktige.

I 2 mom. bestäms om landskapsstyrelsens beslutförhet när den har den sammansättning som avses i 16 § 2 mom. Den allmänna principen inom kommunalförvaltningen är att kommunens förvaltning skall basera sig på bestämmande ställning för de förtroendevalda. Av denna anledning föreslås att en förutläggning för beslutförhet utöver det som bestäms i 1 mom. skall vara att de till grundsammanställningen hörande ledamöterna tillsammans med ordföranden bildar majoritet.

Paragrafens 3 mom. gäller landskapsstyrelsens beslutförhet när den är landskapets samarbetsgrupp. I 20 § strukturfondslagen bestäms om beslutsfattandet och förvaltningsförfarandet i landskapets samarbetsgrupp. Enligt sagda paragraf gäller, om inte något annat bestäms nedan, för beslutsfattandet och förvaltningsförfarandet i landskapets samarbetsgrupp i tillämpliga delar vad som bestäms i 50 och 53-62 § kommunallagen. Till övriga delar tillämpas lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) på förvaltningsförfarandet i samarbetsgruppen. Enligt paragrafen skall samarbetsgruppen i sitt beslutsfattande eftersträva enhällighet. Om ett enhälligt be-

slut inte kan fattas, blir den mening beslut som har omfattats av två tredjedelar av dem som röstat.

Enligt paragrafen kan finansieringsinstansen i ett ärende som avses i 21 § 1 mom. 5 punkten inte bevilja stöd från strukturfonden för projektet om samarbetsgruppen inte har förordat projektet. Samarbetsgruppens bifall binder dock inte finansieringsinstansen. Om finansieringsinstansen oberoende av samarbetsgruppens bifall ämnar fatta ett negativt finansieringsbeslut, skall den underrätta samarbetsgruppen om detta. I beslut som gäller samarbetsgruppens ställningstaganden kan ändring inte sökas särskilt genom besvär.

Enligt 21 § 5 punkten strukturfondslagen kan landskapets samarbetsgrupp behandla stora projekt på landskapsnivå eller över landskapsgränserna eller projekt som i övrigt är betydelsefulla för den regionala utvecklingen och som bereds av det ministerium som beviljar finansiering, av en myndighet inom dess förvaltningsområde eller av någon annan instans eller av förbundet på landskapsnivå och ge utlåtande om projekten till den instans som beviljar finansieringen; i arbetsordningen anges närmare de projekt som skall behandlas i samarbetsgruppen; i samarbetsgruppen kan dock inte behandlas företagsprojekt som innehåller uppgifter som omfattas av affärshemligheten.

Eftersom avsikten är att landskapsstyrelsen när den är samarbetsgrupp skall följa de relaterade bestämmelserna i strukturfondslagen när det gäller dess beslutförhet och beslutsfattande, föreslås att angående landskapsstyrelsens beslutförhet och beslutsfattande gäller vad som i 20 § strukturfondslagen bestäms om landskapets samarbetsgrupps beslutförhet och beslutsfattande.

Det är inte nödvändigt att bestämma särskilt om förvaltningsförfarandet i landskapsstyrelsen när den är landskapets samarbetsgrupp, eftersom enligt 49 § i lagförslaget skall på landskapets organ tillämpas de allmänförvaltningsrättsliga författningarna och sålunda t.ex. lagen om förvaltningsförfarande.

19 §. *Landskapsdirektör*. I 1 mom. konstateras att landskapet Kajanalund har en landskapsdirektör som landskapsfullmäktige väljer för fullmäktiges mandattid.

Förfarandet vid val av landskapsdirektör motsvarar i princip valet av kommundirektör. Vid valet av landskapsdirektör måste en kandidat få över hälften av rösterna. Om ingen av kandidaterna får över hälften av rösterna, måste enligt 2 mom. nytt val förrättas mellan de två som fått flest röster.

20 §. *Landskapsdirektörens ställning och uppgifter*. I lagen föreslås rätt allmänna bestämmelser om landskapsdirektörens ställning och uppgifter. Enligt 1 mom. skall landskapsdirektören stå i tjänsteförhållande på heltid till Kainuu förbund. Han eller hon skall vara direktör för Kainuu förbund och ordförande för landskapsstyrelsen i alla dess sammansättningar. Landskapsdirektören skall alltså stå i anställningsförhållande till Kainuu förbund och hans anställningsvillkor bestäms enligt lagstiftningen och avtalet om tjänstevillkor. Nödvändiga bestämmelser om landskapsdirektörens närmare uppgifter och ställning utfärdas i landskapets förvaltningsstadga, som godkänns av landskapsfullmäktige.

Landskapsdirektören står i tjänsteförhållande till Kainuu förbund. På landskapets personal tillämpas med stöd av 41 § i lagförslaget bl.a. bestämmelserna om personal i 6 kap. kommunallagen. På landskapsdirektören skall således tillämpas t.ex. 44 a § om tjänsteutövningsskyldighet, 44 b § om förflyttning av en tjänsteinnehavare till en annan tjänst och 47 § om felaktigt förfarande i tjänsteutövning och avstängning från tjänsteutövning.

I 3 mom. föreslås att landskapsdirektören skall ha rätt att föra talan på landskapsstyrelsens vägnar samt att få upplysningar av landskapets myndigheter och ta del av deras handlingar, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna. Kommundirektören har motsvarande rätt med stöd av 24 § 4 mom. kommunallagen. Landskapsdirektörens uppdrag förutsätter att han eller hon har omfattande rätt att få upplysningar av landskapets olika myndigheter.

4 kap. **Obligatoriska samkommuner**

21 §. *Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä*. I paragrafen bestäms om uppgifterna för samkommunen Kainuun so-

siaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, som nämns i 5 § 2 punkten. Samkommunen skall i praktiken ansvara för att den social- och hälsovårdsservice som ålagts landskapet Kajanaland ordnas för försöksområdets invånare. Enligt 1 mom. skall alla kommuner i landskapet med stöd av lagen höra till samkommunen. Om bildandet av samkommuner bestäms i 48 §.

Samkommunens högsta beslutanderätt utövas i enlighet med 9 § 1 mom. av landskapsfullmäktige. De ärenden gällande samkommunen som landskapsfullmäktige skall besluta om bereds av landskapsstyrelsen i enlighet med 15 § 4 punkten. Om samkommunens övriga förvaltning, t.ex. samkommunens interna organ, bestäms i de instruktioner som landskapsfullmäktige beslutar om med stöd av 9 § 2 mom.

I 2 och 3 mom. ingår uttömmande bestämmelser om de uppgifter som ankommer på samkommunen för social- och hälsovården. Samkommunen skall sköta alla uppgifter som åläggs kommunerna och samkommunerna i de lagar som nämns i 2 mom. För de uppgifter som åläggs kommunerna i de lagar som nämns i 3 mom. skall samkommunen ansvara endast till de delar som nämns i momentet. Enligt paragrafen skall landskapet och samkommunen ha ett omfattande ansvar för social- och hälsovårdsuppgifterna. Det omfattar hela primärvården och den specialiserade sjukvården samt största delen av de uppgifter som hänförs till hälso- och miljöskyddet. Inom socialvården skall det omfatta en del av specialomsorgerna om utvecklingsstörda, missbrukarvården, barnskyddet, barnatillsyningsmannens uppgifter och rådgivningen i uppfostrings- och familjefrågor i deras helhet samt anstaltsvården för äldre. Beträffande servicen för handikappade föreslås att samkommunens och kommunernas ansvar att ordna service avgränsas så att samkommunen övertar ansvaret för en så stor del som möjligt av den service som förutsätter särskild sakkunskap och för vilka kostnaderna är höga. I stället vore det ändamålsenligt att kommunerna fortfarande bär hela ansvaret för den service som ansluter sig till boende och olika dagliga funktioner i närområdet. Likaså bör den allmänna rådgivning och handledning som riktas till klienterna i prak-

tiken ordnas i kommunen. I enlighet med dessa principer föreslås att samkommunen skall överta ansvaret för att ordna den service som anges i lagen om service och stöd på grund av handikapp med undantag av serviceboende samt den service som anges i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda med undantag av arbetsterapi, ordnande av bostäder och annan typisk dagverksamhet. Man har eftersträvat en så noggrann gränsdragning som möjligt genom att använda de definitioner som ingår i nämnda speciallagar. I praktiken måste samkommunen och kommunerna i området komma närmare överens om sådana tillvägagångssätt att den service som är avsedd för handikappade i praktiken kan ordnas i form av förnuftiga funktionella helheter med iakttagande av ovan nämnda principer. Viktiga uppgifter som hör till socialväsendet och som stannar utanför landskapets behörighet är barndagvården och en del av handikappservicen.

Det är nödvändigt att samla social- och hälsovårdsuppgifterna och ansvaret för ordnandet av social- och hälsovården på grund av den kommunala ekonomin, befolkningsutvecklingen och de allt högre kraven på ordnandet av servicen i Kajanaland. Jämlikheten för landskapets invånare som servicebrukare är hotad om de beskrivna förändringarna fortsätter, om inte beslutsfattande gällande servicen koncentreras.

Social- och hälsovården och de uppgifter som hänförs till den bildar flera helheter, som beroende på förhållandena kan skötas effektivast inom en kommun eller ett större område. Förhållandena och förutsättningarna att producera tjänster kan förändras under försökstiden. Sålunda kan behovet av samarbete inom försöksområdet förändras. Avsikten med 4 mom. är att göra det möjligt för kommunerna inom försöksområdet att tilldelna den nya samkommunen även andra uppgifter, så att de inte blir utanför systemet när samarbetet eventuellt utvidgas. Kommunerna kommer överens om dessa uppgifter i samkommunens grundavtal.

22 §. *Kainuun koulutuskuntayhtymä*. I paragrafen bestäms om uppgifterna för Kainuun koulutuskuntayhtymä, som nämns i 5 § 3 punkten. Samkommunen skall i praktiken ansvara för att den utbildningsservice som

ålagts landskapet Kajanaland ordnas för försöksområdets invånare. Enligt 1 mom. skall alla kommuner i landskapet med stöd av lagen hör till samkommunen. Om bildandet av samkommuner bestäms i 48 §.

På samma sätt som i samkommunen för social- och hälsovården enligt 21 § skall utbildningssamkommunens högsta beslutande rätt utövas av landskapsfullmäktige, som beslutar om de ärenden som landskapsstyrelsen berett. Om samkommunens övriga förvaltning, t.ex. samkommunens interna organ, bestäms i de instruktioner landskapsfullmäktige beslutar om.

Enligt 2 mom. skall samkommunen inom landskapet Kajanaland vara utbildningsordnare för gymnasieutbildning och yrkesutbildning på andra stadiet som avses i gymnasielagen (629/1998) och lagen om yrkesutbildning (630/1998). De tillstånd att ordna gymnasieutbildning och yrkesutbildning som undervisningsministeriet beviljat kommunerna i Kajanaland överförs med stöd av 2 mom. från kommunerna till landskapet. Bestämmelserna i tillstånden att ordna utbildning är bindande för Kainuun koulutuskuntayhtymä. Landskapen kan dock besluta var utbildningen skall ordnas på ett sätt som avviker från bestämmelserna i tillstånden.

I Kajanaland finns för närvarande 10 gymnasier, varav 9 finns inom försöksområdet. Av kommunerna i Kajanaland saknar endast Ristijärvi eget gymnasium. I det största gymnasiet finns nästan 600 studerande och i det minsta ca 60 studerande. I Kajanaland finns tre anordnare av yrkesutbildning enligt lagen om yrkesutbildning (städerna Kajana och Kuhmo samt kommunen Suomussalmi). Den yrkesutbildning som Kajana ordnar omfattade i januari 2002 1 728 studerande. Samtidigt fanns det 93 studerande i Kuhmo och 215 i Suomussalmi.

Kommunerna inom försöksområdet skall fortfarande ansvara för ordnandet av förskoleundervisning, grundläggande utbildning och påbyggnadsundervisning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998).

I synnerhet arrangemangen gällande gymnasieutbildningen kommer att ändras inom den närmaste framtiden när relevantalet minskar och kraven på utbildningen ökar. Med en modell med flera upprätthållare hamnar man

i Kajanaland i en situation där servicenätet krymper okontrollerat. Även gymnasiernas och samkommunens andra läroanstalters utvecklingsmöjligheter förbättras när en enda anordnare bär ansvaret för dem. Landskapsfullmäktige som samkommunens högsta beslutsfattande organ garanterar också att utbildningen koordineras med annan verksamhet på landskapsnivå.

23 §. *Finansiering av basservicen.* I paragrafen bestäms om den finansiering som landskapet får för den basservice som landskapet bär ansvaret för. Det praktiska ordnandet av servicen sköts av Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä enligt 21 § och Kainuun koulutuskuntayhtymä enligt 22 §. Enligt paragrafen skall finansieringen för service som dessa samkommuner ordnar betalas till landskapet, och ur landskapets synvinkel utgör den en viktig del av den övergripande finansieringshelhet beträffande vilken landskapsfullmäktige i enlighet med principerna för självstyrelse skall fatta beslut om användningen för landskapets olika behov.

I 1 mom. bestäms om den finansiering som betalas till landskapet Kajanaland för den som service som samkommunen för social- och hälsovården ordnar. Om denna finansiering överenskomms i det grundavtal för samkommunen som upprättas mellan kommunerna i landskapet i samband med att samkommunen bildas. I praktiken består finansieringen enligt grundavtalet av medlemskommunernas betalningsandelar till samkommunen samt av de bruksavgifter som kommunerna betalar till samkommunen och som bestäms enligt i vilken utsträckning medlemskommunernas invånare använder servicen. Eftersom Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä enligt lagen skall ansvara för ordnandet av servicen, skall samkommunen också bära upp klientavgifterna enligt lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

Den statsandel enligt lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) som bestäms på grundval av kommunens invånarantal och åldersstruktur betalas till kommunerna även under försökstiden. Försöket inverkar inte heller på kommunens självfinansieringsandel av kostna-

derna för social- och hälsovården, vilken bestäms med stöd av nämnda lag.

I 2 mom. bestäms om den finansiering som betalas till landskapet för service som ordnas av Kainuun koulutus kuntayhtymä. Undervisningsväsendet finansieringssystem är annorlunda uppbyggt än statsandelssystemet för social- och hälsovården. Därför måste också finansieringen av utbildningsservicen i landskapet Kajanaland ordnas på ett annat sätt än finansiering av social- och hälsovårdsservicen. Enligt momentet skall utbildningssamkommunens finansiering bestämmas på det sätt som föreskrivs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998) i enlighet med priser per enhet som bestäms särskilt på grundval av antalet studerande inom de olika utbildningsformerna samt för gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen per studerande. Till landskapet beviljas och betalas alltså statlig finansiering enligt fullt pris per enhet motsvarande de faktiska genomsnittliga kostnaderna per studerande i hela landet. Kommunernas finansieringsandel för nämnda service skall, liksom för närvarande, bestämmas direkt med stöd av lagen i enlighet med invånarantalet. Det föreslagna finansieringsförfarandet motsvarar det nuvarande finansieringssystemet för utbildning som samkommunerna ordnar.

Enligt 18 § lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet graderas priserna per enhet för kommuner och samkommuner på basis av antalet studerande i gymnasiet. I en kommun eller samkommun där antalet studerande i gymnasiet understiger 200 höjs priset per enhet. Priset per enhet höjs ännu mera om antalet studerande understiger 60. Eftersom landskapet Kajanaland enligt förslaget skall vara en enda anordnare av gymnasieutbildning, betyder nämnda bestämmelser om gradering av priserna per enhet att den totala finansieringen till gymnasierna i Kajanaland skulle minska under försöket. För att förhindra detta föreslås i 3 mom. att de priser per enhet som används som grund för finansieringen av gymnasieutbildningen i landskapet Kajanaland under försöket beräknas som om varje kommun som ordnar gymnasieutbildning när lagen träder i kraft fortfarande skulle anordna gymnasieutbildningen.

Enligt 4 mom. skall både landskapet och dess kommuner kunna få statsandel och statsunderstöd för anläggningsprojekt som förutsätts av de uppgifter som ankommer på landskapet. Syftet med bestämmelsen är att trygga försöksområdets ställning, då de praktiska arrangemangen i anslutning till förvaltningsförsöket annars kunde hindra erhållandet av dylik statlig finansiering.

5 kap. Landskapsval

24 §. *Landskapsval samt ledamöter och ersättare i fullmäktige.* Enligt 1 mom. skall landskapsval i Kajanaland förrättas som direkta, hemliga och proportionella val i samband med kommunalval. Alla röstberättigade skall ha lika rösträtt.

Enligt 2 mom. skall försöksområdet utgöra valdistrikt. Från varje kommun inom försöksområdet väljs det antal ledamöter som följer av den räkneoperation som avses i 32 §. I varje kommun uppställs egna kandidater. För varje ledamot i landskapsfullmäktige väljs bland de icke invalda kandidaterna från varje valförbund, parti och gemensam lista som uppträtt i landskapsvalet ett lika stort antal ersättare som antalet ledamöter, dock minst två. En ledamot som blivit vald i egenkap av kandidat för en valmansförening utanför de gemensamma listorna har ingen ersättare.

Konstateras det att en ledamot har förlorat sin valbarhet eller har han eller hon befriats från sitt uppdrag eller avlidit, kallar fullmäktigeordföranden i hans eller hennes ställe för den återstående mandattiden en ersättare från valförbundet, partiet eller den gemensamma listan i fråga.

25 §. *Rösträtt.* Rösträtten i landskapsval bestäms enligt samma grunder som rösträtten i kommunalval. Om rösträtt i kommunalval bestäms i 26 § 1 mom. kommunallagen. Rösträtt i Kajanalands landskapsval har alltså finska medborgare och medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt isländska och norska medborgare som senast på valdagen fyller 18 år och som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i någon av försöksområdets kommuner den 51 dagen före valdagen. Rösträtt i Kajanalands

landskapsval skall även tillkomma andra utlänningar som uppfyller villkoren ovan, om de vid nämnda tidpunkt har haft hemkommun i Finland i två år.

De röstberättigade personernas framgång av det rösträttsregister som befolkningsregistercentralen upprättar. Om registret bestäms i 3 kap. vallagen.

26 §. *Allmän valbarhet.* Den allmänna valbarheten till landskapsfullmäktige bestäms enligt samma grunder som den allmänna valbarheten till kommunens förtroendeuppdrag. Om allmän valbarhet till kommunens förtroendeuppdrag bestäms i 33 § kommunallagen. Enligt 1 mom. är således valbar till Kajanalands landskapsfullmäktige den som

1) har någon av försöksområdets kommuner som hemkommun.

2) har rösträtt i kommunalval i någon kommun inom försöksområdet det år då fullmäktige väljs, och

3) inte är omyndig.

Enligt 2 mom. får som kandidat vid val av landskapsfullmäktige endast ställas upp den som skriftligen har gett sitt samtycke till mottagande av fullmäktigeuppdraget. Momentet har samma innehåll som 33 § 2 mom. kommunallagen, där det bestäms om skriftligt samtycke som kandidat vid val av fullmäktige.

27 §. *Begränsningar i valbarheten.* I denna paragraf bestäms om begränsningar i valbarheten till landskapsfullmäktige. Bestämmelsen följer samma principer som 34 § kommunallagen, som gäller begränsningar i valbarheten till fullmäktige. Valbar till landskapsfullmäktige skall alltså inte vara

1) en statstjänsteman som sköter tillsynsuppgifter som direkt berör landskapsförvaltningen,

2) en tjänsteman inom statens regionförvaltning som arbetar i en ledande uppgift eller i en därmed jämförbar ansvarsfull uppgift med direkt anknytning till beviljandet av utvecklingspengar som hör till landskapsfullmäktiges behörighet,

3) den som är anställd hos landskapsförbundet i en ledande uppgift eller en därmed jämförbar ansvarsfull uppgift, och inte

4) den som är anställd hos en samkommun under landskapsfullmäktige och som vad ställningen beträffar kan jämföras med en an-

ställd hos landskapsförbundet som avses i 2 punkten.

Bestämmelsen skall tolkas enligt samma principer som motsvarande bestämmelse i 34 § kommunallagen. Centralvalnämnden konstaterar att en fullmäktigeledamot är valbar.

I 1 mom. 1 punkten bestäms om begränsad valbarhet för statstjänstemän. De statliga myndigheterna har tillsynsuppgifter gentemot landskapsförvaltningen. En person som sköter tillsynsuppgifter hamnar i sin tjänst ofta i situationer där landskapets och statens intressen ställs mot varandra. Av denna anledning kan det inte anses motiverat att de är verksamma i förtroendeuppdrag i landskapet. I lagen bestäms att en statstjänsteman som sköter tillsynsuppgifter som direkt berör landskapsförvaltningen inte skall vara valbar till landskapsfullmäktige. Bestämmelsen skall tillämpas när nämnda tillsynsuppgifter hör till tjänstemannens ordinarie uppgifter och ansvar. Den tillsyn som avses i bestämmelsen skall också omfatta traditionella styruppgifter, t.ex. meddelande av anvisningar och föreskrifter, granskning av landskapets verksamhet eller beslutsfattande i anslutning därtill. Om en tjänsteman endast tillfälligt sköter tillsynsuppgifter som berör landskapsförvaltningen skall han eller hon vara valbar. Bestämmelsen skall inte gälla biträdande personal och inte personer som står i arbetsavtalsförhållande till staten. De statstjänstemän som bestämmelsen berör finns både inom statens centralförvaltning och inom regionförvaltningen. Begränsningen i valbarheten skall inte gälla förvaltningsdomstolens domare. Som ledamöter i landskapsfullmäktige skall de dock vara jäviga att behandla rättskipningsärenden som gäller landskapet i förvaltningsdomstolen. Sådana statstjänstemän som avses i bestämmelsen är t.ex. tjänstemän som sköter tillsynsuppgifter som berör de samkommuner som hör till landskapet.

I 1 mom. 2 punkten bestäms om valbarhet till landskapsfullmäktige för tjänstemän inom statens regionförvaltningen som beviljar utvecklingspengar. Enligt bestämmelsen skall en tjänsteman vid arbetskrafts- och näringscentralen, den regionala miljöcentralen, länsstyrelsen eller skogscentralen som arbetar i en ledande uppgift eller i en därmed jämförbar ansvarsfull uppgift med anknytning till

beviljandet av utvecklingspengar som hör till landskapsfullmäktiges behörighet inte vara valbar.

I 1 mom. 3 punkten bestäms om valbarhet till landskapsfullmäktige för den som är anställd hos landskapsförbundet. Enligt bestämmelsen skall den som är anställd hos landskapsförbundet i en ledande uppgift eller en därmed jämförbar ansvarsfull uppgift inte vara valbar till landskapsfullmäktige. Bestämmelsen gäller landskapsdirektören och andra ledande personer.

I 1 mom. 4 punkten bestäms om valbarhet till landskapsfullmäktige för personer anställda hos en samkommun som lyder under landskapsfullmäktige. Genom bestämmelsen begränsas val till landskapsfullmäktige endast i fråga om nyckelpersoner i ansvarig ställning. I ledande uppgifter i en samkommun som lyder under landskapet står den som ansvarar för ledningen av någon uppgiftshelhet inom samkommunens uppgiftsområde. Sålunda skall t.ex. samkommunernas direktörer och andra ledande tjänsteinnehavare inte vara valbara. Begränsningen av valbarheten utsträcks också till personer i uppgifter som kan jämföras med en ledande uppgift om de ansvarar för en viss uppgiftshelhet. Om uppgiftshelhetens ekonomiska eller övriga betydelse inom samkommunens organisation är liten, skall den som ansvarar för uppgiftshelheten inte jämföras med en ledande tjänsteinnehavare och således vara valbar till fullmäktige. Bedömningen av valbarheten blir då beroende av hur samkommunen har organiserat skötseln av sina uppgifter. Exempelvis direktören för Kainuun koulutuskuntayhtymä skall inte vara valbar. Däremot har föreståndaren eller rektorn för en enskild skola som hör till utbildningssamkommunen ofta ett sådant uppgifts- och ansvarsområde att han eller hon är valbar till landskapsfullmäktige.

Syftet med bestämmelsen om valbarhet är att hindra att tjänsteinnehavare både är beslutsfattare och ansvarar för beredningen eller verkställigheten och på så sätt undvika konflikter i fullmäktiges beslutsprocess. Till sitt innehåll motsvarar bestämmelsen kommunallagens bestämmelse.

I 2 mom. bestäms när hindret för valbarhet undanröjs. En person skall vara valbar, om

hindret för valbarhet undanröjs innan fullmäktiges mandattid börjar. Till sitt innehåll motsvarar bestämmelsen 34 § 2 mom. kommunallagen om undanröjande av hinder för valbarhet till fullmäktige.

28 §. *Förrättande av val.* Enligt 4 § vallagen förrättas val genom att det ordnas förhandsröstning och röstning på valdagen. I 5 kap. vallagen bestäms om förhandsröstning och i 6 kap. vallagen om röstning på valdagen. Enligt paragrafen skall vid förrättande av landskapsval iakttas 5 och 6 kap. vallagen. Angående rätten att förhandsrösta skall dock gälla vad som bestäms i 29 § om rätt att förhandsrösta.

29 §. *Rätt att förhandsrösta.* Enligt 46 § vallagen får varje röstberättigad förhandsrösta på de allmänna förhandsröstningsställena i hemlandet och utomlands i finska beskickningar.

En röstberättigad, som vårdas på sjukhus eller i en verksamhetsenhet inom socialvården som lämnar vård dygnet runt eller som den kommunala centralvalnämnden annars har bestämt att skall vara förhandsröstningsställe, eller som har intagits i en straffanstalt får förhandsrösta i denna anstalt. Den som tillhör personalen ombord på ett finskt fartyg får förhandsrösta ombord på fartyget om det befinner sig utomlands.

En röstberättigad, vars rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att han eller hon inte utan oskäliga svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället, får så som bestäms i 55 § vallagen förhandsrösta hemma i den kommun i Finland som i rösträtsregistret har antecknats som hans eller hennes hemkommun.

På grund av arrangemangssvårigheterna föreslås att man i landskapsval skall kunna förhandsrösta endast inom försöksområdet. Lagens 29 § skall annars överensstamma med 46 § vallagen, men det skall inte vara möjligt att förhandsrösta annat än på förhandsröstningsställena inom försöksområdet.

30 §. *Kandidatuppställning.* I 11 kap. vallagen bestäms om kommunalval. I 146-157 § ingår bestämmelser om kandidatuppställning och kandidatansökan vid kommunalval. Enligt 1 mom. skall vid landskapsval i tillämpliga delar iakttas nämnda bestämmelser i vallagen med vissa undantag och preciseringar.

Om undantagen och preciseringarna bestäms i 2-5 mom.

Om flera partier sluter sig samman till ett valförbund i någon kommun, skall samma valförbund enligt 2 mom. slutas i alla kommuner inom försöksområdet. Bestämmelsen är nödvändig för att valresultatet skall vara entydigt och valet åskådligt.

Om minst två gemensamma listor som ställer upp kandidater inom försöksområdet sinsemellan har kommit överens om att bilda en gemensam landskapslista skall enligt 3 mom. varje valombud för en sådan gemensam lista ge in anmälan om detta till den kommunala centralvalnämnden samtidigt som anmälan enligt 156 § vallagen görs. Varje gemensam lista som bildar en gemensam landskapslista skall ha samma beteckning. Bestämmelsen är nödvändig för att undanröja möjligheterna till fel och för att valet skall vara åskådligt.

Enligt 4 mom. skall ett parti, ett valförbund eller en gemensam lista ha rätt att i en kommun ställa upp ett antal kandidater som är högst två gånger så stort som antalet landskapsfullmäktigeledamöter som skall väljas från kommunen. Om det från kommunen ändå väljs färre än fem landskapsfullmäktigeledamöter, är det högsta antalet kandidater 10. Enligt 147 § vallagen har ett parti, ett valförbund eller en gemensam lista rätt att i en kommun ställa upp ett antal kandidater som är högst en och en halv gång så stort som antalet fullmäktigeledamöter som skall utses vid valet. Det är skäl att bestämma att det proportionella antalet kandidater vid landskapsval får vara större än vid kommunalval, eftersom det i en kommun väljs ett klart färre antal landskapsfullmäktigeledamöter än kommunfullmäktigeledamöter. Om antalet kandidater skulle vara bara en och en halv gång så stort som antalet platser, skulle möjligheterna till kandidatuppställning vara alltför snäva med tanke på behovet av inflytande.

Enligt 151 § vallagen skall varje parti som ställer upp kandidater och varje valmansförening som ställer upp en kandidat ha ett valombud och för varje valombud en ersättare. Dessutom skall valmansföreningar som har bildat en gemensam lista befullmäktiga något av valombuden för valmansföreningarna att

vara den gemensamma listans valombud och ett annat ombud att vara ersättare.

Ett partis eller en gemensam listas valombud får inte vara valombud för ett annat parti eller en annan gemensam lista. En valmansförenings valombud får inte vara valombud för ett parti eller för någon annan gemensam lista än den till vilken valombudets valmansförening hör och inte för en annan valmansförening. Ett partis eller en valmansförenings valombud får inte vara medlem eller ersättare i den kommunala centralvalnämnden. I 5 mom. föreslås för tydlighetens skull att partiernas och valmansföreningarnas valombud vid kommunalval också skall kunna vara valombud vid val till landskapsfullmäktige.

31 §. *Valmyndigheter.* I paragrafen konstateras att valkrets nämnd är centralvalnämnden i Kajana stad. Detta sparar kostnader jämfört med en särskild valkrets nämnd.

32 §. *Fördelningen av platserna i landskapsfullmäktige mellan kommunerna.* I 6 § vallagen bestäms om fördelningen av riksdagsmandaten mellan valkretsarna. Vid fördelningen av platserna i landskapsfullmäktige mellan kommunerna iakttas samma principer som vid fördelningen av riksdagsmandaten mellan valkretsarna. Enligt 1 mom. fördelas platserna i landskapsfullmäktige mellan kommunerna inom försöksområdet enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet vid utgången av den 31 maj valåret. Invånarantalet i varje kommun divideras med invånarantalet i landskapet och resultatet multipliceras med talet 39, som enligt lagförslaget är antalet ledamöter i landskapsfullmäktige. Varje kommun får ett antal ledamöter i landskapsfullmäktige som motsvarar det hela tal räkneoperationen ger. Om alla platser inte då blir fördelade, fördelas de återstående platserna mellan kommunerna i den ordning som följer av decimaltalens storlek i de tal som räkneoperationen givit.

Under försöket skall landskapsfullmäktige och kommunerna samarbeta vid ordnandet av den viktigaste basservicen. I synnerhet kommunernas roll som finansär av servicen förutsätter att fullmäktigeledamöter från varje kommun väljs in i landskapsfullmäktige. Enligt 2 mom. skall varje kommun ha minst en plats i landskapsfullmäktige.

Med stöd av 6 § 3 mom. vallagen verkställs

fördelningen av riksdagsmandaten av statsrådet genom beslut som publiceras i Finlands författningssamling. Enligt 3 mom. skall fördelningen av platserna i landskapsfullmäktige verkställas av justitieministeriet i god tid före valet genom beslut som publiceras i Finlands författningssamling.

33 §. *Uträkning av valresultatet i kommunen.* Enligt paragrafen fastställer den kommunala centralvalnämnden vid ett sammanträde som hålls den tredje dagen efter valdagen och som börjar klockan 12.00 de röstetal som varje kandidat, parti eller gemensam lista har fått sammanlagt i kommunen, och meddelar de fastställda röstetalen och det totala antalet avgivna röster i kommunen till centralvalnämnden i Kajana.

34 §. *Bestämmande av valresultatet.* Valresultatet bestäms i enlighet med proportionalitetsprincipen mellan de listor som ställt upp kandidater. Bestämmelsen följer samma förfarande som vid kommunalval.

Efter att ha fått det meddelande som avses i 33 § från de kommunala centralvalnämnder räknar centralvalnämnden i Kajana samman röstetalen för varje parti och gemensam landskapslista inom försöksområdet. Härefter tilldelas varje parti och gemensam landskapslista och var och en som inte hör till någon gemensam landskapslista landskapsjämförelsetal så att varje parti och gemensam lista som första jämförelsetal erhåller partiets eller den gemensamma listans hela antal röster inom försöksområdet, som andra jämförelsetal hälften därav, som tredje jämförelsetal en tredjedel, som fjärde jämförelsetal en fjärdedel, och så vidare. Landskapsjämförelsetal för en kandidat för en valmansförening som inte hör till någon gemensam lista är kandidatens röstetal. Härnäst placeras alla landskapsjämförelsetal i den ordning som deras storlek anger och av dem väljs trettonio från seriens början. Dessa landskapsjämförelsetal visar hur många platser varje parti, gemensam lista eller valmansförening som inte hör till någon gemensam lista får i landskapsfullmäktige.

35 §. *Besättande av platserna i fullmäktige från de enskilda kommunerna.* Eftersom det vid valet av landskapsfullmäktige är nödvändigt att trygga att minst en ledamot väljas från varje kommun inom försöksområdet,

måste platserna i fullmäktige besättas från de enskilda kommunerna. Enligt paragraferna erhåller partierna och de gemensamma listorna i varje kommun platser enligt vilken andel av rösterna de har fått i varje kommun. Den inbördes ordningen mellan kandidater på samma lista bestäms enligt deras röstetal.

Om ett parti eller en gemensam landskapslista har fått endast en plats i landskapsfullmäktige, besätts den i den kommun där partiet eller den gemensamma landskapslistan har fått flest röster. Om en enskild valmansförening eller en gemensam lista som finns i en kommun får platsen, besätts den i den kommun där föreningen eller listan har kandidater. Om ett parti eller en gemensam lista har fått minst två platser i fullmäktige, fördelas de mellan kommunerna i samma förhållande som partiets eller den gemensamma landskapslistans röster fördelar sig mellan kommunerna. För detta divideras det röstetal partiet eller den gemensamma landskapslistan fått i kommunen med det röstetal partiet eller den gemensamma landskapslistan fått inom försöksområdet och det tal som erhålls multipliceras med det antal platser som partiet eller den gemensamma landskapslistan får i landskapsfullmäktige. Från varje kommun väljs ett antal kandidater för partiet eller den gemensamma listan som motsvarar det hela tal som resultatet utvisar. Om partiets eller den gemensamma listans alla platser inte blir besatta på detta sätt, fördelas de återstående platserna mellan kommunerna i den ordning som följer av decimaltalens storlek.

I varje kommun fördelas de fullmäktigeplatser som bestämts på det sätt som anges i 1 mom. inom partierna och de gemensamma listorna i den ordning som kandidaternas personliga röstetal anger.

36 §. *Överföring av fullmäktigeplatser inom ett parti eller en gemensam lista från en kommun till en annan.* Det är ganska invecklat att räkna ut resultatet i ett landskapsval, eftersom man har kombinerat proportionalitet och en fördelning av de olika kommunernas platser i fullmäktige i förhållande till invånarantalet. I räknesättet ingår en sådan möjlighet att det antal platser som bestämts för en kommun på grundval av invånarantalet inte är detsamma som en matematisk uträkning av valresultatet ger vid handen. Därför

innehåller lagförslaget bestämmelser om förfaringsättet i dylika fall. När man förfar i enlighet med lagförslaget förblir listornas proportionella andelar oförändrade trots att en plats överförs från en kommun till en annan.

Om det efter att fullmäktigeplatserna har besatts från de enskilda kommunerna i enlighet med 35 § från någon kommun har valts flera fullmäktigeledamöter än vad som bestäms i justitieministeriets beslut enligt 32 § 3 mom., överförs från en sådan kommun ett antal fullmäktigeplatser som motsvarar skillnaden till en sådan kommun där antalet fullmäktigeplatser på motsvarande sätt har blivit för litet. Ett parti eller en gemensam landskapslistans eller en utanför den gemensamma listan stående valmansförenings enda fullmäktigeplats skall inte kunna överföras till en annan kommun. Fördelningen av platser mellan partierna ändras inte.

Centralvalnämnden i Kajana överför från en kommun som har extra platser i enlighet med 1 mom. till en kommun som vid behov bestäms genom lottning den plats som har det lägsta personliga röstetalet. Lottning skall användas i en situation där det finns minst två kommuner som har underskott och två kommuner med extra platser.

37 §. *Ersättare i fullmäktige.* Bestämmelserna i lagförslaget om val av ersättare i fullmäktige motsvarar de regler som följs vid kommunalval. Förfarandet har prövats i praktiken och det är bekant för valmyndigheterna.

Till ersättare för en landskapsfullmäktigeledamot skall väljas den första icke invalda kandidat i samma kommun från det parti eller den gemensamma lista som den valde hörde till.

Om en landskapsfullmäktigeledamot inte får en ersättare på något annat sätt, skall till ersättare väljas den icke invalda kandidat i kommunen som enligt 35 § skulle vara den följande att bli vald.

Om en ersättare blir fullmäktigeledamot eller annars avgår, skall centralvalnämnden i Kajanalands utse en ny ersättare för landskapsfullmäktigeledamoten med iakttagande av vad som bestäms i 1 och 2 mom.

38 §. *Fastställande och tillkännagivande av valresultatet.* Att fastställa och tillkännage valresultatet är en naturlig del av valkrets-

nämndens uppgifter vid val.

Centralvalnämnden i Kajana skall fastställa, offentliggöra samt tillkännage resultatet av landskapsvalet i Kajanalands i enlighet med I avdelningen 7 kap. 94 § vallagen.

39 §. *Sökande av ändring i val.* I 8 kap. vallagen ingår bestämmelser om ändringssökande. Enligt 100 § vallagen får ändring i ett beslut genom vilket valresultatet har fastställts sökas genom besvär enligt vad som bestäms i 8 kap. vallagen.

Enligt 101 § vallagen får besvär anföras av var och en vars rätt eller fördel beslutet kränker och besvär får på den grunden att beslutet strider mot lag anföras av den som varit uppställd som kandidat vid valet och av varje parti och gemensam lista som ingett en kandidatsökan. Dessutom får beslutet på den grunden att valen har skett i oriktig ordning och att detta har kunnat inverka på valresultatet överklagas av

1) varje röstberättigad person inom valkretsen eller kommunen i fråga, och

2) vid kommunalval av kommunmedlemmarna.

Besvär anförs enligt 102 § vallagen hos den behöriga förvaltningsdomstolen inom 14 dagar från att valresultatet har offentliggjorts. Angående besvärsförfarandet och behandlingen av besvär gäller i övrigt förvaltningsprocesslagen. Besvär skall behandlas i brådskande ordning.

I 103 § vallagen sägs att har ett beslut eller en åtgärd av valmyndigheten varit lagstridigt och har lagstridigheten uppenbart kunnat inverka på valresultatet, skall nyval utlysas i valkretsen eller kommunen i fråga, om valresultatet inte kan rättas. Har valkrets-nämnden eller den kommunala centralvalnämnden förfarit lagstridigt vid uträkningen eller fastställandet av valresultatet och har lagstridigheten inverkat på valresultatet, skall detta rättas.

104 § vallagen gäller delgivning av förvaltningsdomstolens beslut och 105 § fortsatta besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. 106 § vallagen gäller nyval på grund av besvär, deras tidpunkt och förfarandet.

Enligt 1 mom. skall ändring i ett beslut genom vilket resultatet av landskapsval har fastställts få sökas på det sätt som bestäms i 8 kap. vallagen om sökande av ändring i kommunalval. Besvärsrätt i egenskap av kom-

munmedlemmar har medlemmarna i kommunerna i Kajanaland.

Enligt 2 mom. skall 103 vallagen tillämpas när det bestäms om nyval och när valresultatet rättas.

40 §. *Tillämpning av andra bestämmelser vid val.* Vallagen är indelad i å ena sidan bestämmelser som är gemensamma för alla eller flera val, och å andra sidan bestämmelser om respektive val. De gemensamma bestämmelserna i I avdelningen vallagen gäller alla val och bestämmelserna om respektive val i II avdelningen gäller riksdagsval, kommunalval och Europaparlamentsval och de särskilda bestämmelserna i III avdelningen alla val. Vallagen innehåller inga bestämmelser om landskapsval. Vid landskapsval skall i övrigt iaktas de gemensamma bestämmelserna i I avdelningen och de särskilda bestämmelserna i III avdelningen vallagen. Vid landskapsval skall dessutom iaktas bestämmelserna om kommunallag samt vissa bestämmelser om kommunala förtroendeuppdrag i kommunallagen, om inte något annat bestäms i lagförslaget.

De bestämmelser i kommunallagen som skall tillämpas är 37 §, som gäller förlust av valbarhet, och 38 §, som gäller avsägelse och avgång.

Enligt 37 § kommunallagen skall när en förtroendevald förlorar sin valbarhet det organ som har rätt att utse den förtroendevalde konstatera att förtroendeuppdraget har upphört. I fråga om en fullmäktigeledamot fattas beslutet av fullmäktige. Beslutet verkställs omedelbart.

En förtroendevald förlorar inte sin valbarhet till ett organ, om han eller hon tillfälligt för högst sex månader anställs i ett anställningsförhållande som medför att han eller hon inte är valbar. Han eller hon får dock inte sköta sitt förtroendeuppdrag så länge anställningen varar.

Enligt 38 § har en person rätt att vägra ta emot ett förtroendeuppdrag om han har fyllt 60 år eller under de fyra närmast föregående åren innehaft samma förtroendeuppdrag eller ett förtroendeuppdrag i samma organ eller innehaft kommunala förtroendeuppdrag i sammanlagt åtta år.

En person har också av någon annan giltig orsak rätt att vägra ta emot ett förtroende-

uppdrag. Det organ som utser den förtroendevalda beslutar om godtagande av vägran. I fråga om fullmäktigeledamöter och ersättare fattas beslutet av fullmäktige.

Den som har giltiga skäl kan avgå från förtroendeuppdraget. Det organ som utser de förtroendevalda i fråga beslutar om beviljande av avsked. Fullmäktigeledamöter och ersättare beviljas avsked av fullmäktige.

Enligt 1 mom. skall vid val i övrigt iaktas de gemensamma bestämmelserna i I avdelningen vallagen. Vid landskapsval skall dessutom iaktas bestämmelserna om kommunalval, om inte något annat bestäms i denna lag, samt 37 och 38 § kommunallagen.

Enligt 2 mom. skall vid landskapsval dessutom tillämpas lagen om anmälan av kandidaters valfinansiering (414/2000).

Enligt 195 § vallagen meddelas närmare föreskrifter och anvisningar om tillämpningen av vallagen vid behov av justitieministeriet. På denna grund har justitieministeriet för respektive val gett ut häften med föreskrifter och anvisningar för de olika valmyndigheterna. I häftena har samlats de närmare föreskrifter och anvisningar som justitieministeriet meddelat om tillämpningen av lagen. Det är nödvändigt att justitieministeriet meddelar valmyndigheterna föreskrifter om landskapsval. Därför skall justitieministeriet enligt 3 mom. kunna meddela närmare föreskrifter och anvisningar om det tekniska ordnandet av landskapsval.

6 kap. Särskilda bestämmelser

41 §. *Tillämpning av kommunallagen.* I paragrafen bestäms om tillämpning av kommunallagen på landskapet Kajanalands förvaltning. På landskapets förvaltning skall utöver vad som bestäms i denna lag tillämpas kommunallagens bestämmelser om samkommuner. Om tillämpning av kommunallagen på samkommuner bestäms åter i 86 § i nämnda lag.

Största delen av kommunallagens bestämmelser tillämpas på samkommunerna och således även på landskapet Kajanalands förvaltning. Angående landskapsfullmäktige och landskapsstyrelsen skall då gälla vad som i kommunallagen bestäms om kommunfullmäktige och kommunstyrelse. På land-

skapsfullmäktige skall dock inte tillämpas 81 och 82 § kommunallagen om samkommunernas organ och valbarhet till dem, eftersom det bestäms särskilt i denna lag om landskapsfullmäktige och valbarhet till det. Inte heller 86 a § kommunallagen om sammansättning och val av organ i förbunden på landskapsnivå skall tillämpas på landskapsfullmäktige, som med stöd av 9 § utövar den högsta beslutanderätten i Kainuu förbund som är landskapsförbund.

Enligt 86 § kommunallagen skall på samkommuner inte tillämpas t.ex. skyldigheten att täcka underskott enligt 65 § kommunallagen, 5 § om kommunens namn, 6 § om kommunvapen, 19 § 2 mom. om tidpunkten för val av ledamöter i kommunstyrelsen, revisionsnämnden och andra nämnder och inte 30 och 31 § om kommunal folkomröstning och initiativ till folkomröstning. Dessa bestämmelser skall således inte heller tillämpas på landskapet Kajanalands förvaltning. Enligt 86 § kommunallagen kan länsstyrelsen inte heller i enlighet med 8 § 2 mom. kommunallagen med anledning av klagomål undersöka lagligheten i landskapets och de med stöd av 5 § till detta hörande samkommunernas verksamhet.

42 §. *Tillämpning av annan lagstiftning.* För att undvika oklarheter beträffande tolkningen bestäms i 1 mom. att lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), lagen om översändande av handlingar (74/1954) och språklagen (148/1922) skall tillämpas på landskapets organ.

I 2 mom. bestäms lika så för tydlighetens skull att när landskapets organ och tjänsteinnehavare sköter uppgifter enligt denna lag skall på organen tillämpas vad som annars bestäms om den myndighet som sköter dessa uppgifter.

43 §. *Ändringssökande.* Enligt 1 mom. får rättelse yrkas i beslut av landskapet Kajanalands organ och ändring sökas i beslut med anledning av ett rättelseyrkande genom kommunalbesvär på det sätt som i 11 kap. kommunallagen bestäms om rättelseyrkande och kommunalbesvär. Rättelseyrkande får framställas och kommunalbesvär anföras av

den som beslutet berör och dessutom av var och en som är kommunmedlem enligt 4 § kommunallagen i någon kommun inom försöksområdet. Även en kommun som hör till försöksområdet får framställa rättelseyrkande och anföras kommunalbesvär. I detta avseende motsvarar paragrafen 92 § 2 mom. kommunallagen om rätt för en samkommuns medlemskommuner att framställa rättelseyrkande och anföras besvär.

Enligt 2 mom. söks ändring i beslut som landskapets organ meddelat med stöd av den speciallagstiftning gällande social- och hälsovården som nämns i 21 § samt med stöd av den speciallagstiftning gällande utbildning som nämns i 22 § i enlighet med nämnda speciallagstiftning.

44 §. *Personalens ställning.* I 1 mom. bestäms att den personal som behövs för skötseln av de uppgifter som överförs från kommunerna till landskapet under försökstiden skall vara anställd av landskapet i stället för av kommunerna. Personal skall förflyttas i den omfattning som behövs för skötseln av uppgifterna. I momentet föreslås att personalen skall förflyttas som gamla arbetstagare till uppgifter som motsvarar de tidigare med bibehållna löne-, semester- och andra förmåner. Typen av anställningsförhållande ändras inte heller. Förflyttningarna skall förberedas så att de kan genomföras när samkommunerna inleder sin verksamhet. Kommunerna kommer överens om förflyttningarna när de beslutar att bilda de samkommuner som hör till landskapet i enlighet med 48 §.

I 2 mom. bestäms om ansvarsfördelningen mellan kommunerna och landskapet när det gäller löne- och andra fordringar som följer av tjänste- och anställningsförhållanden och som förfallit till betalning innan personalen förflyttats.

45 §. *Uppföljning av försöket.* I paragrafen åläggs inrikesministeriet skyldighet att följa hur förvaltningsförsöket framskrider, Kajanalands utveckling och statens åtgärder i Kajaland. Inrikesministeriet får också rätt att erhålla de uppgifter som ministeriet behöver för uppföljningen av kommunerna, landskapet och statliga myndigheter.

Avsikten är att uppföljningen av försöket dels skall basera sig på en undersökning som görs av en utomstående utvärderare som ut-

ses genom konkurrensutsättning och dels på fortlöpande uppföljning som görs som tjänsteuppdrag inom förvaltningen. Beslut om de praktiska arrangemangen i anslutning till den uppföljning som görs som tjänsteuppdrag fattas sedan lagstiftningen om försöket behandlas. I uppföljningen deltar förutom inrikesministeriet de fackministerier som berörs av försöket.

Med beaktande av försökets omfattning och betydelse är det skäl att bestämma även om uppföljning av försöket.

När förvaltningsförsöket genomförs fattas det ett flertal beslut inom olika instanser. Dessa beslut har stor inverkan på det praktiska genomförandet av förvaltningsförsöket och de olika parternas förhållanden. I samband med förvaltningsförsöket genomförs dessutom andra utvecklingsåtgärder som borde ligga i linje med försöket. Därför kan det vara nödvändigt att behöriga ministerier förhandlar med de kommuner som deltar i försöket eller att landskapsförvaltningen förhandlar med kommunerna eller ministerierna eller att alla parter förhandlar sinsemellan.

Vilken part som helst kan ta initiativ till förhandlingar. Förhandlingarna har ingen bindande inverkan på någon parts beslutsfattande, men de betjänar informationen och åstadkommandet av samförstånd. Bestämmelser om förhandlingarna ingår i 3 mom.

7 kap. **Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser**

46 §. *Ikraftträdande och inledande av försöket.* Lagen föreslås träda i kraft den 1 juni 2003. Då skulle lagen vara i kraft när val förrättas och beslut fattas i enlighet med 48-50 § om bildande av de samkommuner som skall höra till landskapet och om deras grundavtal samt när statsbudgeten för 2005 behandlas i enlighet med 54 §. Lagen skall gälla till utgången av 2012, varvid landskapsfullmäktige väljs för de mandattider som börjar 2005 och 2009.

För tydlighetens skull föreslås att förvaltningsförsöket inleds den 1 januari 2005, då landskapsfullmäktiges och landskapsdirektörens första mandattid börjar.

47 §. *Landskapsval.* Enligt paragrafen skall landskapsval förrättas första gången i sam-

band med kommunalvalet 2004 för den mandattid som inleds vid ingången av 2005.

48 §. *Bildande av samkommuner.* Enligt 1 mom. skall beslut om bildande av samkommunerna Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä och Kainuun koulutusyhtymä fattas vid ett representantmöte för kommunerna inom försöksområdet. Det föreslagna förfarandet motsvarar det förfarande som iaktogs när lagen om specialiserade sjukvård trädde i kraft samt när Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikt bildades. Antalet företrädare för de kommuner som deltar i representantmötet och deras röstetal baserar sig på 16 och 17 § lagen om specialiserad sjukvård. Enligt 16 § är antalet företrädare 1-6 beroende på kommunens storlek. Det sammanlagda röstetalet för kommunernas företrädare är enligt 17 § en röst för varje nytt tusental invånare, dock högst 20 % av det sammanlagda obegränsade röstetalet för samtliga från medlemskommunerna valda medlemmar. Med avvikelse från begränsningen av röstetalet i 17 § lagen om specialiserad sjukvård skall från det sammanlagda röstetalet för kommunernas företrädare avdras 40 % av det röstetal som överstiger en tjugondel av alla kommuners sammanlagda obegränsade röstetal. Syftet med begränsningen är att företrädarna för de två största kommunerna som deltar i representantmötet inte skall ha röstmajoritet på representantmötet.

Röstetalet skall fördelas jämt mellan en kommuns företrädare.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om representantmötets beslutförhet och representantmötets befogenheter. Enligt förslaget är representantmötet beslutfört när minst två tredjedelar av de kommuner som deltar i representantmötet är företrädare på mötet och deras invånarantal är minst hälften av det sammanlagda invånarantalet i alla kommuner som deltar i representantmötet. Representantmötet skall meddela nödvändiga föreskrifter om beredningen av grundavtalet och andra ärenden och om verkställigheten av besluten samt besluta om betalningen av gemensamma kostnader. Angående representantmötets förfarande och sökande av ändring i representantmötets beslut iaktas i övrigt i tillämpliga delar vad som bestäms om fullmäktige i 7

och 11 kap. kommunallagen.

Det första representantmötet skall med stöd av 3 mom. sammankallas av länsstyrelsen i Uleåborgs län, som utser en person som leder mötet tills ordförande och vice ordförande har utsetts för mötet. Det första representantmötet skall sammankallas så att det hålls senast i juni 2003.

Samkommunerna skall bildas och grundavtalen godkännas senast före utgången av april 2004.

Vaala kommuns möjlighet att delta i beslutsfattande som berör den i fråga om omsorgerna om utvecklingsstörda tryggas i 5 mom.

49 §. *Statsrådets befogenheter när samkommuner bildas.* Om beslut om bildande av Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä eller Kainuun koulutuskuntayhtymä inte har fattats före utgången av 2003 och det är uppenbart att samkommunen inte kan bildas på något annat sätt skall statsrådet med stöd av 1 mom. efter att ha hört landskapets kommuner besluta om bildande av samkommunen och om grundavtalet i den mån kommunerna inte har kommit överens om dem. Om samkommunerna inte kan bildas inom utsatt tid, kan statsrådet i sitt beslut på ett rättvist sätt beakta medlemskommunernas intressen i fråga om de saker som skall överenskommas i grundavtalet. I 78 § 3 mom. kommunallagen och i 50 § i lagförslaget bestäms om de saker som skall överenskommas i samkommunens grundavtal.

Statsrådets beslut skall vara ett förvaltningsbeslut som får överklagas hos högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Det grundavtal som statsrådet fattat beslut om skall med stöd av 2 mom. gälla tills kommunerna kommer överens om något annat.

50 §. *Lokaler och utrustning.* I lagen föreslås inga bestämmelser om vilken slags egendom som under försökstiden överförs i samkommunerna Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymäs och Kainuun koulutuskuntayhtymäs besittning. Dessa saker överenskomms i samkommunernas grundavtal. För tydlighetens skull föreslås att det i grundavtalen, utöver vad som bestäms i 78 § kommunallagen, skall överenskommas om

vilka lokaler och vilken utrustning som överförs i samkommunens besittning samt om grunderna för ersättningar för dem.

51 §. *Överföring av handlingar.* Enligt 1 mom. överförs handlingar som ansluter sig till samkommunerna Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymäs och Kainuun koulutuskuntayhtymäs uppgifter för försökstiden till Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä och Kainuun koulutuskuntayhtymä för att förvaras och användas av dem.

På handlingar som överförs till samkommunerna för att förvaras och användas av dem skall tillämpas de bestämmelser som även annars gäller dessa handlingar. Vissa handlingar som överförs till samkommunerna berörs av specialbestämmelser om användning och hemlighållande. I 4 kap. lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) finns bestämmelser om journalhandlingar och hemlighållande av dem. Dessa bestämmelser gäller handlingar som avses i folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård och lagen om smittsamma sjukdomar. Bestämmelser om hemlighållande och utlämnande av handlingar finns också i 45 § livsmedelslagen, 52 § lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel, 49 § kemikalielagen, 16 § produktsäkerhetslagen och 62 § djurskyddslagen. Dessa bestämmelser gäller handlingar som överförs till samkommuner. Om det inte finns specialbestämmelser om handlingarna tillämpas på dem lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

Vid förvarande och annan arkivering av handlingar iakttas arkivlagen (831/1994). Enligt 9 § 1 mom. i nämnda lag skall kommunstyrelsen utse den tjänsteinnehavare eller funktionär som leder kommunens arkivfunktion och arkivbildning och svarar för de handlingar som skall förvaras varaktigt. Enligt 2 mom. gäller 1 mom. också samkommuner och andra motsvarande samarbetsformer.

Bland de lagar som nämns i 21 § 2 och 3 mom. i lagförslaget finns det flera sådana som reglerar verksamhet där det uppstår personregister. Ofta är det dessutom fråga om personuppgifter som med stöd av 11 § personuppgiftslagen är känsliga. Sådana är med

stöd av nämnda lagrum bl.a. uppgifter som beskriver någons hälsotillstånd, sjukdom eller handikapp eller vårdåtgärder eller därmed jämförbara åtgärder som gäller honom samt någons behov av socialvård eller de socialvårdstjänster, stödåtgärder och andra förmåner inom socialvården som någon erhållit. Dessutom bestäms det i regel att de uppgifter som uppkommer i verksamhet enligt de uppräknade lagarna är sekretessbelagda. De viktigaste sekretessbestämmelserna ingår för hälso- och sjukvårdens del i 13 § lagen om patientens ställning och rättigheter och för socialvårdens del i 14 § lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården samt för bägges del i 26 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet, i synnerhet i 1 mom. 25 punkten. Exempelvis när det gäller uppgifter som kan hänföras till en viss person kan det hända att sekretessbestämmelserna begränsar användning av uppgifterna även i samma registeransvarigs verksamhet, t.ex. patientuppgifter får i samma registeransvarigs verksamhet användas endast av dem som deltar i vården av patienten eller i uppgifter i anslutning därtill, men sekretessbestämmelserna hindrar i synnerhet att uppgifter lämnas ut till andra än den registeransvarige. Sådant utlämnande av uppgifter förutsätter den berördes samtycke, om det inte i lag finns någon uttrycklig bestämmelse om utlämnande av uppgifter. De viktigaste bestämmelserna om utlämnande av uppgifter och erhållande av uppgifter inom produktionen av social- och hälsovårdstjänster ingår i 13 § lagen om patientens ställning och rättigheter samt i 17, 18 och 20 § lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården.

Inom hälso- och sjukvården är med stöd av 12 § 1 mom. 10 punkten personuppgiftslagen och 12 § lagen om patientens ställning och rättigheter registeransvariga de verksamhetsenheter för hälso- och sjukvård som definieras i 2 § 4 punkten i sistnämnda lag. Sådana är bl.a. de hälsocentraler som avses i folkhälsolagen samt de sjukhus och separata verksamhetsenheter för sjukvård som avses i lagen om specialiserad sjukvård samt andra helheter med vårdansvar som samkommunen för sjukvårdsdistriktet beslutar om.

Avsikten är att samma verksamhetsenheter

som för närvarande fortfarande skall vara registeransvariga för de personregister som uppstår vid produktionen av social- och hälsovårdstjänster. Av denna orsak konstateras i 2 mom. att registeransvariga för de personregister som uppstår vid produktionen av social- och hälsovårdstjänster är de verksamhetsenheter som är registeransvariga när lagen träder i kraft.

52 §. *Specialbestämmelser för Vaala kommun.* Vaala kommun deltar inte i förvaltningsförsöket, men är under försöket medlem i Kainuu förbund samt samkommunen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän när det gäller omsorgerna om utvecklingsstörda. Syftet med bestämmelsen är att trygga Vaala kommuns ställning i samkommunerna med försöket pågår.

53 §. *Inledande av försöket och behandlingen av anhängiga ärenden.* I lagförslaget bestäms att ärenden som anhängiggjorts innan förvaltningsförsöket inleds behandlas i enlighet med de bestämmelser som gällde när ärendet anhängiggjordes. Bestämmelsen är nödvändig för att trygga rättssäkerheten.

54 §. *Statsbudgeten för 2005.* I lagförslaget bestäms om tidpunkten för de ändringar i statsbudgeten som har väsentlig anknytning till försöket med landskapsförvaltning.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 juni 2003. Lagen skall gälla till utgången av 2012.

3. Lagstiftningsordning

Försökslagens tillämpningsområde

Jämlikhet. Lagförslaget är betydelsefullt med tanke på jämlikheten, eftersom den nya lagen skall vara en tidsbegränsad försökslag, som tillämpas endast inom landskapet Kaj-analand. Ett sådant arrangemang innebär i princip ett avsteg från den jämlikhet som garanteras i 6 § 1 mom. grundlagen. Grundlagsskottet har dock funnit att försökslagstiftning som leder till vissa olikheter i sig kan godkännas med avseende på jämlikheten när det gäller stödjande av hushållsarbete (GrUU 19/1997 rd), överföring av utkomst-

stödsuppgifter (GrUU 2/1994 rd), hälsocentralsavgiften (GrUU 3/1991 rd), utvecklande av studentexamen (GrUU 58/2001 rd) och senast försöket med regionalt samarbete (GrUU 11/2002 rd). Utskottet har då betonat att jämlikhetsprincipen inte ger upphov till några strikta begränsningar av lagstiftarens prövning när syftet är att få till stånd bestämmelser som krävs av den pågående samhällsutvecklingen. Ett försök kan åtminstone inom vissa gränser vara en godtagbar grund för att pruta ned på jämlikhetsprincipen i regionalt hänseende (t.ex. GrUU 58/2001 rd).

Syftet med lagförslaget är att inhämta erfarenheter av hur landskapets självstyrelse inverkar på landskapets utveckling, basservicen, medborgarnas inflytande, statens regionförvaltnings verksamhet samt förhållandet mellan landskapet och statens centralförvaltning. Försöket riktar sig i första hand till själva beslutssystemet, dvs. hur ett demokratiskt beslutssystem som omfattar hela landskapet fungerar. För det andra vill man genom försöket få information om huruvida viktig basservice som nu ankommer på kommunerna kan ordnas bättre och effektivare inom en större helhet som omfattar hela landskapet. För det tredje riktar sig försöket till arbetsfördelningen mellan olika beslutsnivåer inom förvaltningen. I detta avseende omfattar försöket arbetsfördelningen såväl mellan landskapet och statens regionförvaltning som mellan landskapet och statens centralförvaltning.

Med beaktande av den ekonomiska och sociala situationen i Kajanaland, som beskrivs i avsnitt 1.1, finns det ett stort socialt behov av det föreslagna förvaltningsförsöket. För invånarna i kommunerna i Kajanaland ligger försökets tyngdpunkt på en omorganisering av den kommunala basservicen. Den kommunala basservice som skall ordnas på landskapsnivå omfattar största delen av hälso- och sjukvårdsuppgifterna, en del av de uppgifter som hör till socialvården samt gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen. Förutsättningarna för tillhandahållande av den basservice som försöket omfattar ändras inte utan de förblir likadana som i övriga Finland.

Försöket har endast indirekt betydelse för invånarna i kommunerna i Kajanaland, eftersom försöket gäller beslutssystemet och den

gemensamma organisationen av skötseln av kommunernas uppgifter. Tillämpningen av den föreslagna lagen leder sålunda inte till konflikter med grundlagens jämlikhetsbestämmelse.

Kommunal och annan regional självstyrelse

I 121 § grundlagen bestäms om kommunal och annan regional självstyrelse. Bestämmelsen lyder som följer:

”Finland är indelat i kommuner, vilkas förvaltning skall grunda sig på självstyrelse för kommunens invånare. Bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas genom lag. Kommunerna har beskattningsrätt. Bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och för hur skatten bestäms samt om de skattskyldigas rättsskydd utfärdas genom lag. Om självstyrelse på större förvaltningsområden än kommuner bestäms genom lag. Samerna har inom sitt hembygdsområde språklig och kulturell autonomi enligt vad som bestäms i lag.”

De 3 första momenten gäller kommunal självstyrelse och den första meningen i 4 mom. självstyrelse på större förvaltningsområden än kommuner. I den regeringsproposition som gäller grundlagen (RP 1/1998) konstateras i fråga om den första meningen i 4 mom. endast att förslaget överensstämmer i sak med 51 § 2 mom. andra meningen i den nu gällande regeringsformen. Enligt propositionen är det enligt momentet således möjligt att i enlighet med självstyrelseprinciperna inrätta större förvaltningsområden än kommunerna, t.ex. landskap. 51 § 2 mom. regeringsformen lydde som följer: ”Kommunernas förvaltning skall vara grundad på medborgerlig självstyrelse, enligt vad särskilda lagar härom stadga. Genom lag bestämmas ock på vad sätt och i vilken omfattning medborgerlig självstyrelse skall tillämpas å större förvaltningsområden än kommunerna. Vid bestämmandet av gränserna för dylika områden skall iakttagas vad i 50 § 3 mom. är stadgat.”

Vid förvaltningsförsöket i Kajanaland är det fråga om självstyrelse som avses i 121 § 4 mom. första meningen grundlagen, varom det alltså bestäms genom lag. I bestämmelsen

har lagstiftaren getts befogenheter att genom vanlig lag ordna självstyrelse i enlighet med självstyrelseprinciperna, t.ex. på landskapsnivå. Om sådan självstyrelse skall bestämmas genom lag och inte genom bestämmelser på lägre nivå. Den självstyrelse som avses i bestämmelsen kan inte genomföras utan att uppgifter som kommunerna ansvarar för överförs till landskapet. Då även kommunernas självstyrelse är tryggad genom grundlagen, måste den självstyrelse som avses i bestämmelsen ordnas så att invånarnas självstyrelse i kommuner och större förvaltningsområden som helhet förverkligas så väl som möjligt och att arrangemangen anpassas till den kommunala självstyrelsen, som tryggas i samma paragraf. Av denna anledning utreds nedan hurudan självstyrelsehelheten i Kajanaländ ter sig för medborgarna och på vilket sätt lagförslaget inverkar på centrala delområden av självstyrelsen för kommunerna i Kajanaländ.

I 121 § 2 mom. grundlagen ingår ett krav på lagbestämmelser. Kommunerna kan ges nya uppgifter och fråntas uppgifter endast genom lag. Även om självstyrelse på större förvaltningsområden än kommuner skall bestämmas genom lag. I 2 § i lagförslaget uppräknas de kommuner där lagen skall tillämpas och i 21 och 22 § uppräknas uttömmande vilka av de uppgifter som ankommer på kommunen som skall skötas av de samkommuner som hör till landskapet. Lagens tillämpningsområde och den inbördes befogenhetsfördelningen när det gäller kommunernas och landskapets uppgifter är alltså tillräckligt exakt definierad i lagen.

De föreslagna arrangemangen inverkar på kommunernas ställning i första hand så att vissa av kommunernas centrala uppgifter börjar skötas av landskapet. Då en del av den statliga finansieringen till kommunerna skall styras till landskapet och kommunerna är skyldiga att ansvara för finansieringen av landskapets uppgifter, inverkar försöket även på kommunernas ekonomi. Med tanke på skyddet för kommunernas självstyrelse måste det därför också fästas uppmärksamhet vid att enskilda kommuner har tillräckligt möjligheter att påverka landskapets verksamhet. Vid en bedömning av förhållandet mellan förvaltningsförsöket i Kajanaländ och grund-

lagsskyddet för kommunernas självstyrelse måste man även beakta att landskapsfullmäktige väljs direkt av landskapets invånare.

I 121 § grundlagen bestäms inte direkt om skydd för kommunens egen beslutanderätt. Ett skydd av denna typ har dock i praktiken framhållits i flera av grundlagsutskottets ställningstaganden.

I sitt utlåtande om lagstiftningen gällande huvudstadsregionens nya samarbetsdelegation (GrUU 11/1984) konstaterade grundslagsutskottet bl.a. att den offentliga förvaltningen bör å ena sidan inom statens verksamhetsområde och å andra sidan vid handhavandet av kommunernas gemensamma uppgifter ordnas så ändamålsenligt som möjligt i enlighet med de aktuella behoven. Enligt utskottet är samarbetsdelegationens uppgifter sådana de avses i propositionen till sin karaktär klart överkommunala med beaktande av förhållandena inom huvudstadsregionen. Det kan emellertid inte påstås att det föreslagna arrangemanget väsentligt inskränker medlemskommunernas allmänna verksamhetsområde. Då deltagarkommunernas ekonomiska ansvar samt den ordning som föreslagits i fråga om fattande av beslut i samarbetsdelegationen inklusive kraven på kvalificerad majoritet beaktas, blir styrkeförhållandena i samarbetsdelegationen också sådana att en enda kommun inte kan få en så stor bestämmanderätt i delegationen att den ensam kan diktera samfundets verksamhet. Sålunda kan det anses att det föreslagna arrangemanget utgör normalt utvecklande av kommunalförvaltningen. Om de uppgifter som ankommer på huvudstadsregionens samarbetsdelegation ökas i en sådan omfattning och på ett sådant sätt att de partiella ändringarna leder till en helhet som påverkar medlemskommunernas förvaltning, kan situationen bli en annan. Detta kunde resultera i ett arrangemang som står i strid med den i regeringsformen avsedda principen för kommunernas självstyrelse, dvs. att kommunernas beslutanderätt tillkommer de verksamhetsorgan som valts av kommunmedlemmarna.

Under 1996 års riksdag tog grundlagsutskottet ställning till en ändring av lagen gällande huvudstadsregionens samarbetsdelegation (GrUU 42/1996). Utskottet hade inget att anmärka mot de föreslagna nya uppgifts-

överföringarna till samarbetsdelegationen med avseende på kommunernas självstyrelse. Utskottet konstaterade att medlemskommunernas ställning säkerställs dels tack vare förfarandet för hur nya uppgifter får tas emot, dels tack vare att beslutanderätten i samarbetsdelegationens ärenden utövas av en regionstämma som väljs av medlemskommunerna. Representanterna vid regionstämman är förtroendevalda från medlemskommunerna.

Under 1996 års riksdag bedömde utskottet betydelsen av de procedurbestämmelser som skall tillämpas vid obligatoriskt samarbete mellan kommuner med avseende på kommunernas eget beslutsfattande och egna påverkningssjälvstyrelser (GrUU 31/1996 rd). Den föreslagna ändringen av 79 § kommunallagen gick ut på att göra det möjligt att ändra grundavtalet för en s.k. tvångssamkommun utan samstämmigt beslut av medlemskommunerna, också när det gäller grunderna för rösträtt för ledamöter i samkommunens organ eller för representanter vid samkommunsstämman, medlemskommunernas betalningskvoter och deras andelar i samkommunens tillgångar samt deras ansvar för samkommunens skulder. Utskottet konstaterade bl.a. att en beslutsprocess enligt 79 § i den föreslagna lagen kan leda till att en medlemskommun som hamnar i minoritetsställning i en tvångsbildad samkommun på grund av en ändring i samkommunens grundavtal tvingas acceptera för sig ogynnsamma ändringar i rösträtt och ekonomiska frågor. Dessa frågor har onekligen åtminstone ett indirekt samband med de delområden av den kommunala självstyrelsen som är tryggade i grundlag. I sina tidigare bedömningar av hur det obligatoriska samarbetet mellan kommunerna regleras har utskottet bl.a. uppmärksammat samarbetsuppgifternas överkommunala natur och hur de lämpligen bör organiseras samt att beslutsproceduren inte medger att någon enskild kommun ensidigt får bestämma.

En rationell organisering av gemensamma förvaltningsuppgifter innebär enligt utskottets mening att en enda kommun genom sitt motstånd inte kan förhindra en ändring av förvaltningssystemet eller kommunernas inbördes rättigheter och skyldigheter. För ett fungerande samarbete krävs det att beslutssty-

stemet alltid fungerar. Sett ur denna synvinkel är det helt acceptabelt att ändra grundavtalet för en samkommun genom beslut med kvalificerad majoritet. Det föreslagna villkoret att beslut kräver två tredjedelars majoritet räcker i sin tur till för att förhindra en ensidig beslutanderätt. Med tanke på enskilda kommuner är det vidare värt att notera att de principer som generellt sett innebär inskränkningar i beslutsgången inom förvaltningen, som principerna för ändamålsbundenhet och proportionalitet, måste iaktas när ett grundavtal ändras.

Utskottet har också bedömt betydelsen av de röstningsregler som skall iaktas i kommunernas lagstadgade samarbete för självstyrelsen i samband med det förslag som gällde sammanslagningen av Helsingfors sjukvårdsdistrikt och Nylands sjukvårdsdistrikt (GrUU 42/1998). Förslaget innebar att på den konstituerande stämman för det nya sjukvårdsdistriktet hade varje kommuns ombud en röst för varje nytt tusental invånare. En kommuns röstetal kunde dock vara högst en femtedel av det sammanlagda obegränsade röstetalet för samtliga medlemmar valda från medlemskommunerna. Denna begränsning av röstetalet var av betydelse i synnerhet för Helsingfors stad.

Utskottet konstaterade bl.a. att om röstetalet skärs ner i enlighet med 17 § lagen om specialiserad sjukvård begränsas Helsingfors stads rösträtt på ett betydande sätt. I det lagfästa interkommunala samarbetet måste de deltagande kommunernas beslutanderätt ordnas så att till exempel en eller två kommuner tillsammans kan inneha kvalificerad majoritet (jfr. GrUU 31/1996 rd). Avsikten med den inskränkande bestämmelsen är i sista hand att just skydda den kommunala självstyrelsen. Utan begränsningen av röstetalet skulle Helsingfors tillsammans med Esbo stad eller Vanda stad inneha absolut majoritet. Där emot ger propositionen företräde för de tre kommunerna att tillsammans inneha absolut majoritet vid en ombudsstämma. Den föreslagna nedskärningen av röstetalet är acceptabel eftersom den bygger på en strävan att bevara den kommunala självstyrelsen inom ramen för det interkommunala lagfästa samarbetet. Så som förslaget är utformat i propositionen kan det behandlas i vanlig lagstift-

ningsordning, anser utskottet.

De relaterade ställningstagandena av grundlagsutskottet torde kunna beskrivas så att utskottet har ansett att kommunernas lagstadgade samarbete och överföringen av beslutanderätt och det ekonomiska ansvaret i anslutning därtill i stor utsträckning skyddar kommunernas självstyrelse bara förvaltningen som helhet har ordnats på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt och de uppgifter som överförs är av överkommunal natur. En förutsättning är också att den uppgiftshelhet som överförs inte är alltför omfattande och att beslutsarrangemangen garanterar de berörda kommunerna och kommuninvånarna tillräckliga påverkningsmöjligheter.

Den uppgiftshelhet som i föreliggande lagförslag (21 och 22 §) föreslås bli överförd är omfattande. Av de uppgifter som vilar på kommunernas ansvar överförs till landskapet bl.a. primärvården, betydande uppgifter inom socialvården samt ordnandet av gymnasieutbildning och yrkesutbildning. De uppgifter som överförs är sådana att de lämpar sig för att skötas av ett större förvaltningsområde än en kommun. Det avgörande med tanke på arrangemangets grundlagsenlighet är huruvida landskapens och kommunernas uppgifter och förvaltning bildar en ändamålsenlig helhet och huruvida de föreslagna arrangemangen garanterar kommunerna i Kajanaland och deras invånare tillräckliga påverkningsmöjligheter.

Det föreslagna systemet skiljer sig från de ovan relaterade fallen av obligatoriskt samarbete mellan kommuner på så sätt, att den högsta beslutanderätten i fråga om de överförda uppgifterna utövas av landskapsfullmäktige, som utsetts genom allmänna och proportionella val och som skall ha minst en företrädare från varje kommun i Kajanaland. De kommunfullmäktige som valts av kommunernas invånare skall inte längre utöva beslutanderätt i frågor som överförts från kommunerna till landskapet.

Trots att det främsta syftet med 121 § 4 mom. grundlagen är att se till att ordnandet av självstyrelse på större områden än kommuner bestäms genom lag, är ett syfte också att möjliggöra självstyrelse på större områden än kommuner genom vanlig lag. Ordnandet av sådan självstyrelse förutsätter att

den också omfattar betydande uppgifter som kommunerna ansvarar för. Dessa uppgifter torde kunna vara mera omfattande än de uppgifter som hör till området för kommunernas obligatoriska samarbete. Arrangemanget kan inte undanröja kommunerna självstyrelse enligt 121 § 1-3 mom. grundlagen, men kommunernas uppgiftsfält torde kunna inskränkas avsevärt när ansvaret för uppgifterna fortfarande vilar på en självstyrelse enhet där den högsta beslutanderätten utövas av ett organ som valts direkt av områdets invånare.

De uppgifter som under försöket överförs från kommunerna till landskapet Kajanaland är betydligt mera omfattande än i kommunernas nuvarande obligatoriska samarbete. Invånarnas självstyrelse tryggas i dessa frågor av landskapsfullmäktige, som väljs av invånarna i de kommuner som hör till landskapet Kajanaland. Enligt arbetsfördelningen mellan landskapsfullmäktige och kommunfullmäktige skall kommunfullmäktige utöva beslutanderätten i fråga om den närservice som kommuninvånarna behöver dagligen, t.ex. barndagvården, den grundläggande utbildningen och hemservicen för äldre. Möjligheten till självstyrelse enligt 121 § 4 mom. grundlagen inbegriper den tanken att den nya självstyrelsenivåns uppgifter måste komma från kommunerna och staten, eftersom en sådan självstyrelse annars skulle sakna faktiskt innehåll. Beslutanderätten när det gäller skötseln av såväl de överförda uppgifterna som de uppgifter som vilar på kommunernas ansvar skall fortfarande basera sig på självstyrelse för invånarna i Kajanaland och dess kommuner.

Kommunerna har ett betydande finansiellt ansvar även för de uppgifter som överförs från dem till landskapet. För skötseln av landskapets uppgifter skall det ha tre samkommuner, i vilkas finansiering kommunerna deltar på det sätt som överenskomms i grundavtalen. Bland annat detta förutsätter att kommunerna har tillräckliga möjligheter att påverka landskapets verksamhet.

Arrangemanget enligt lagförslaget ger kommunerna mindre påverkningsmöjligheter än det obligatoriska samarbetet mellan kommuner därför att det högsta beslutande organet, landskapsfullmäktige, skall väljas av

landskapets invånare. I landskapsfullmäktige garanteras å andra sidan alla kommuner i landskapet representation. Även i övrigt har man genom valsystemet försökt garantera den kommunala representationen i landskapsfullmäktige.

Enligt 48 § i lagförslaget skall beslut om bildande av samkommunerna Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä och Kainuun koulutuskuntayhtymä fattas på ett representantmöte för kommunerna i Kajanaland. Varje kommuns företrädare skall ha en röst för varje nytt tusental invånare på representantmötet. Kommunens företrädares sammanlagda röstetal minskas med 40 procent av det röstetal som överstiger en tjugondel av alla kommuners sammanlagda obegränsade röstetal. Denna begränsning har betydelse för Kajana stad.

Syftet med begränsningen är att skydda kommunernas självstyrelse. Utan begränsning av rösträtten skulle företrädarna för Kajana få absolut majoritet tillsammans med företrädarna för antingen Kuhmo, Sotkamo eller Suomussalmi. Kuhmo, Sotkamo och Suomussalmi är alla nästan lika stora och deras företrädare får samma röstetal. Företrädarna för Kajana stad skall endast tillsammans med företrädarna för två av nämnda kommuner kunna få absolut majoritet av röstetalet på representantmötet.

Om beslut om bildande av Kainuus sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä eller Kainuun koulutuskuntayhtymä inte har fattats före utgången av april 2004 och om det är uppenbart att samkommunen inte kan bildas på något annat sätt, skall statsrådet med stöd av 49 § i lagförslaget efter att ha hört kommunerna i landskapet besluta om bildande av samkommunen samt om grundavtalet i den mån kommunerna inte har kommit överens om saken.

Grundlagsutskottet har i ett utlåtande (GrUU 32/2001 rd) behandlat statsrådets roll vid bildandet av räddningsområdena. Enligt 3 § i lagförslaget fastställer statsrådet indelningen av landet i räddningsområden efter att ha hört kommunerna. Enligt 4 § 1 mom. i lagförslaget skall de kommuner som hör till ett räddningsområde ingå ett avtal om organisering av samarbetet inom räddningsväsendet senast den 31 december 2002. Bestäm-

melserna i 4 § 2 mom. gäller statsrådets roll i situationer då kommunerna i ett räddningsområde inte inom utsatt tid kan nå ett avtal om organisering av samarbetet. I sådana fall är det statsrådet som beslutar om villkoren för samarbetet.

Utskottet ansåg att statsrådets beslutanderätt spelar en viktig roll med avseende på den kommunala självstyrelsen eftersom kommunernas avtalsrätt enligt 1 mom. i lagförslaget ersätts med villkor för samarbetet som ensidigt införs genom ett beslut av statsrådet. Men statsrådets befogenheter skulle begränsas av de föreslagna bestämmelserna, framför allt lagförslagens 1 §, i kombination med eventuella framtida ändringar av de materiella bestämmelserna om räddningsväsendet i lagen om räddningsväsendet. Dessutom medför de generella rättsprinciperna inom förvaltningen väsentliga inskränkningar. Statsrådets beslut skall kunna överklagas. I denna mening anser utskottet inte att statsrådets beslutanderätt strider mot det grundlagsfästa skyddet för den kommunala självstyrelsen.

Innehållet i statsrådets befogenheter enligt 49 § i lagförslaget är av samma typ som statsrådets befogenheter i 4 § 2 mom. lagen om bildande av räddningsområden (1214/2001), men de skall omfatta flera ansvarsområden. Tvånget att bilda samkommunerna i fråga skall grunda sig på lagförslagens bestämmelser, och i det avseende har statsrådet ingen prövningrätt. Statsrådet skall kunna besluta endast om de delar i grundavtalet som kommunerna inte har nått enighet om och om vilka bestäms i 78 § 3 mom. kommunallagen och 50 § i lagförslaget. Sålunda är statsrådets befogenheter tillräckligt exakt reglerade. Statsrådets beslut är ett förvaltningsbeslut som kan överklagas till högsta förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996). Om saken måste föras till statsrådet, är avsikten att saken med stöd av 8 § lagen om statsrådet skall avgöras vid statsrådets allmänna sammanträde. Allmänna sammanträdet skall i enlighet med de allmänna förvaltningsrättsliga principerna beakta samkommunernas medlemskommuners intressen på ett objektivt sätt när det gäller de saker som skall överenskommas i grundavtalet.

Ett delområde av den kommunala självsty-

relsen är också den kommunala beskattningsrätten och kommunens möjlighet att självständigt besluta om sin ekonomi (t.ex. GrUU 42/1998 rd). I avsett 3.1. Ekonomiska verkningar har förklarats hur landskapets utgifter inverkar på kommunernas ekonomi. Statsandelarna till kommunerna och avgiftsinkomsterna inom socialvården överförs till landskapet till den del ansvaret för att ordna uppgifterna överförs från kommunerna till landskapet. Inkomstminskningarna kompenseras med motsvarande utgiftsminskningar. Dessutom finansierar kommunerna i betydande utsträckning de samkommuner som ansvarar för landskapets verksamhet på det sätt som överenskommit i grundavtalet. Det är i sig fråga om ett sedvanligt arrangemang i anslutning till kommunernas obligatoriska samarbete. Det högsta organet för de samkommuner som sköter landskapets uppgifter, landskapsfullmäktige, väljs dock inte av kommunerna utan av deras invånare. Kommunen som organisation har således inte lika stark ställning i beslutsfattandet som i andra samkommuner. Ett dylikt finansiellt arrangemang torde dock inte kunna anses begränsa kommunernas självstyrelse eller deras ekonomiska självständighet orimligt när man beaktar att kommunernas självstyrelse i grund och botten är kommuninvånarnas självstyrelse. I förslaget har man försökt trygga enskilda kommuners möjlighet att påverka en rättvis fördelning av de ekonomiska bördorna även på så sätt att kommunerna kommer överens om finansieringen i samkommunens grundavtal. Utarbetandet av grundavtalet skyddas bl.a. av ovan relaterade begränsningar i rösträtten på representantmötet.

Sammanfattningsvis kan konstateras att syftet med lagförslaget är att förverkliga självstyrelsen enligt 121 § 4 mom. grundlagen. Även om det föreslagna arrangemanget avsevärt inskränker kommunernas uppgiftsfält, skall ansvaret för att ordna uppgifterna fortfarande vila på en självstyrande enhet. Mellan landskapet och kommunerna skall råda en klar arbetsfördelning som grundar sig på uppgifternas natur. På bägge nivåerna skall den högsta beslutanderätten utövas av ett organ som väljs direkt av invånarna. Som helhet tryggar arrangemanget att beslutande-

rätten i fråga om skötseln av de uppgifter som landskapet och kommunerna ansvarar för baserar sig på självstyrelse för invånarna i Kajaland och dess kommuner.

Arrangemanget ökar inte direkt de ekonomiska belastningarna för kommunerna, men kommunerna skall delvis ansvara för finansieringen av de uppgifter som ankommer på landskapet. Kommunernas möjligheter att påverka landskapets beslutsfattande är sämre än vid kommunernas obligatoriska samarbete, men i förslaget har man försökt trygga enskilda kommuners möjlighet att påverka en rättvis fördelning av de ekonomiska bördorna.

Grundlagsutskottets rätt omfattande tolkningspraxis (t.ex. GrUU 9/1994 och GRUU 31/1996 rd) visar att det grundlagsfästa skyddet för kommuninvånarnas självstyrelse i första hand går ut på att förhindra att man genom vanlig lag ingriper i självstyrelsens centrala särdrag på ett sätt som i sak skulle beröva självstyrelsen dess betydelse. Självstyrelsen för kommuninvånarna i Kajaland mister inte sin betydelse på ovan avsett sätt genom landskapets självstyrelse. Förslaget till lösning i lagförslaget överensstämmer alltså med de grundläggande principerna för den kommunala självstyrelsen.

Landskapsval

Innehållet i rösträtten och valbarheten vid landskapsval skall i huvudsak vara detsamma som vid kommunalval. Endast förhandsröstningsarrangemanget avviker med stöd av 29 § i lagförslaget från förhandsröstningen vid kommunalval. Man skall inte kunna förhandsrösta utomlands och inte vid förhandsröstningsställen i Finland utanför landskapet Kajaland. Orsakerna till detta är att det är tekniskt svårt och dyrt att ordna förhandsröstning.

Med tanke på invånarnas möjligheter att delta innebär landskapsvalet ett tillskott till de nuvarande deltagandesystemen. Landskapsvalet erbjuder invånarna en effektivare möjlighet än för närvarande att delta i samkommunernas verksamhet och regionutvecklingen. Samtidigt behåller invånarna sina nuvarande möjligheter att delta i kommunernas förvaltning.

Att valet förrättas så att fullmäktigeledamöterna väljs kommunvis och så att valet blir proportionellt på landskapsnivå, är ett förfarande som avviker från det nuvarande. Syftet är att trygga ett representativt landskapsfullmäktige och någon slags kommunal representation i samkommunernas förvaltning. Det senare är nödvändigt eftersom enligt systemet får samkommunerna största delen av sin finansiering via kommunernas budgeter. Det föreslagna systemet ger en god proportionalitet och alla röster som avgivits i valet har samma tyngd.

Den inskränkta möjligheten att förhandsrösta kan försvåra vissa personers deltagande i landskapsvalet. Detta sker om en person inte alls befinner sig i Kajanaland under förhandsröstningen eller på den egentliga valdagen. Det kan vara fråga om personer som tillfälligt befinner sig utomlands eller som studerar på andra orter i Finland och inte besöker Kajanaland. Bestämmelserna hindrar dock inte sådana personer från att rösta.

Det är fråga om ett tidsbegränsat försök och deltagandesystemet är ett tillägg till möjligheterna att delta enligt kommunallagen. Den något begränsade möjligheten att förhandsrösta står inte i strid med rösträtten och rätten till inflytande enligt 14 § grundlagen.

Landskapsstyrelsen som landskapets arbetsgrupp

Landskapsstyrelsens uppgift är enligt 15 § 5 punkten i lagförslaget bl.a. att verka som landskapets arbetsgrupp enligt 17 § strukturfondslagen och 12 § regionutvecklingslagen. Grundlagsutskottet har behandlat ställningen för landskapets arbetsgrupp i två ställningstaganden. När grundlagsskottet behandlade regeringens proposition med förslag till strukturfondslag konstaterade utskottet att landskapets arbetsgrupp är ett organ av speciell art som står utanför statens och kommunernas myndighetsmaskineri. Utifrån 124 § grundlagen kan ett organ av detta slag anförtros offentliga förvaltningsuppgifter genom lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning (GrUU 14/1999 rd).

Grundlagsutskottet tog på nytt ställning till landskapets arbetsgrupp när utskottet behandlade regeringens proposition med förslag till regionutvecklingslag (RP 55/2002 rd). Genom lagförslaget anförtroddes arbetsgruppen vissa nya uppgifter. Grundlagsutskottet konstaterade att med hänsyn till att arbetsgruppen har en relativt stadgad ställning och verksamhet i uppgifter som de föreslagna föräntleder regleringens ändamålsenlighet inga kommentarer. Enligt 20 § 1 mom. i gällande strukturfondslag tillämpar arbetsgruppen lagen om förvaltningsförfarande i sin verksamhet. Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet tillämpas utifrån 4 § 1 mom. 8 punkten i nämnda lag. Medlemmarna i landskapets arbetsgrupp sköter sina uppgifter under tjänsteansvar enligt 18 § 1 mom. i strukturfondslagen. Rättssäkerheten har ordnats på tillbörligt vis i föreslagna 40 § 2 mom. Bestämmelsen uppfyller kraven i 124 § i grundlagen (GrUU 21/2002 rd).

Lagförslaget ingriper inte på något sätt i arbetsgruppens ställning eller uppgifter. I 16 § 3 mom. och 17 § i lagförslaget har beaktats kraven i grundlagsskottets ovan relaterade ställningstagande.

Riksdagens budgetmakt

Riksdagens budgetmakt baserar sig på 83 § grundlagen, om budgetens innehåll bestäms i 84 § grundlagen och om anslag i 85 §. I lagförslaget ingår frågor som tangerar riksdagens budgetmakt i de bestämmelser som innebär att de anslag som gäller Kajanaland skall sammanföras. De föreslagna ändringarna gäller grupperingen av anslagen och sättet att hantera dem efter att statsbudgeten godkänts. Ändringen gäller inte statsbudgetens årliga karaktär eller beslutsförfarandet när budgeten uppgörs.

Att de nationella anslagen samlas på det sätt som avses i lagförslaget innebär att flera olika förvaltningsområdens anslag och anslag för olika ändamål samt anslag för olika typer av utgifter godkänns under ett enda moment. Grupperingen innebär ett undantag från grupperingen av utgifterna enligt 6 § lagen om statsbudgeten (423/1988).

Syftet med lagförslaget är att finansiering-

en till Kajanalands utvecklingspengar. Enligt 7 § i lagförslaget skulle sålunda sju olika förvaltningsområdens anslag sammanföras under ett moment. Anslagen för basväghållning och utvecklande av vägnätet är konsumtionsutgifter och de övriga överföringsutgifter. Beslut om den slutliga fördelningen av anslaget för olika ändamål fattas av Kajanalands landskapsfullmäktige.

Riksdagens skall besluta hur mycket av det samlade anslaget som skall användas i Kajanalands. Motiveringen till budgeten ger riksdagen information om de ändamål för vilka avsikten är att använda anslaget. Ändringen ökar riksdagens makt beträffande hur resurserna fördelar sig regionalt och vid behov kan riksdagen fattande bindande beslut om anslagets användning. Att Kajanalands utvecklingspengar utgör ett så litet belopp gör att riksdagens ställning när beslut om budgeten fattas inte förändras fastän budgetbeslutet till denna del inte omfattar de enskilda användningsändamålen.

Kajanalands nationella utvecklingspengar skulle innebära att det uppstår ett moment på uppskattningsvis 20 miljoner euro. Med tanke på hela budgeten har ändringen ingen stor betydelse. Man kan bedöma Kajanalands landskapsfullmäktiges rätt att bestämma för vilka ändamål denna summa skall användas genom att jämföra summan med omkostnadsmomenten, där förvaltningen har rätt omfattande möjlighet att använda anslaget. Exempelvis under moment 25.10.23, där andra än de högsta domstolarnas omkostnader betalas, har för 2002 beviljats över 180 miljoner euro, och under moment 26.07.21, där häradsämbetenas gemensamma utgifter betalas, har för 2002 beviljats över 40 miljoner euro.

Lagförslaget inverkar inte på riksdagens rätt att besluta om beloppet av statens inkomster och utgifter varje år, och det binder inte riksdagens rätt att besluta om nivån på anslaget under momentet i fråga. Även om lagförslaget ändrar innehållet i riksdagens budgetbeslut när det gäller dessa anslag och användningen av dem i Kajanalands, påverkar det inte riksdagens grundlagsfästa budgetmakt.

Landskapsfullmäktiges normgivning

I 10 § 3 mom. i lagförslaget föreslås att landskapsfullmäktige skall få meddela närmare föreskrifter om beviljande av företagsstöd och internationaliseringsstöd enligt 1 mom. 5 punkten, anskaffning av utbildning enligt 6 punkten och beviljande av understöd och stöd enligt 7 punkten.

Enligt 80 § 2 mom. grundlagen kan även andra myndigheter genom lag bemyndigas att utfärda rättsnormer i bestämda frågor, om det med hänsyn till föremålet för regleringen finns särskilda skäl och regleringens betydelse i sak inte kräver att den sker genom lag eller förordning.

Enligt grundlagsutskottets utlåtandep Praxis ställs det jämfört med bemyndiganden att utfärda förordning större krav på exakt avgränsning av bemyndiganden att meddela föreskrifter, vilket betyder att de frågor som bemyndigandet gäller måste preciseras exakt genom lag. Bemyndigandet skall dessutom enligt en uttrycklig bestämmelse i grundlagen ha ett exakt avgränsat tillämpningsområde (GrUU 46/2001 rd). I konstitutionellt hänseende kan andra myndigheter bara i undantagsfall bemyndigas att utfärda rättsnormer (GrUB 10/1998 rd). I samband med grundlagsreformen angavs frågor av mer teknisk karaktär och frågor av mindre betydelse och utan större prövningsrätt som exempel på fall då myndigheter kan få rätt att utfärda normer (RP 1/1998 rd; GrUU 16/2002 rd).

De särskilda skäl som hänför sig till den sociala situationen i Kajanalands och till landskapsfullmäktiges verksamhetsbetingelser kräver att landskapet kan meddela de föreskrifter som avses i förslaget. De föreslagna föreskrifterna riktar sig i praktiken enbart till Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral, så regleringens betydelse i sak förutsätter inte att det bestäms om saken i lag eller förordning. Bemyndigandet att meddela föreskrifter är också tillräckligt exakt begränsat. Det föreligger ingen stor prövningsrätt beträffande föreskrifternas innehåll, och de kommer till stor del att vara av teknisk natur. Sålunda uppfyller lagförslaget i detta avseende kraven i 80 § 2 mom. grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom lagförslaget på flera punkter hänför sig till grundlagen, föreslår regeringen att grundlagsut-

skottets utlåtande inhämtas om propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ett förvaltningsförsök i Kajanaland**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

I denna lag bestäms om ett förvaltningsförsök i Kajanaland, med vilket syftet är att inhämta erfarenheter av hur en stärkt självstyrelse för landskapet påverkar landskapets utveckling, ordnandet av kommunal service, medborgarnas inflytande, kommunalförvaltningen, statens regionförvaltnings verksamhet samt förhållandet mellan landskapet och statens centralförvaltning.

2 §

Tillämpningsområde

Lagen tillämpas på förvaltningsförsöket i landskapet Kajanaland inom området för städerna Kajana och Kuhmo samt kommunerna Hyrynsalmi, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo, Suomussalmi och Vuolijoki (*försöksområde*).

3 §

Landskapets ställning

Landskapet Kajanaland fungerar i uppgifter som avses i denna lag som ett offentlighetsligt samfund baserat på invånarnas självstyrelse beträffande vilket gäller vad som i kommunallagen (365/1995) eller någon annan lag bestäms om samkommuner, om inte något annat bestäms i denna lag.

4 §

Landskapets uppgifter

Landskapet sköter landskapets planering, regionutvecklingen, hälso- och sjukvården, socialvården och utbildningen samt finansieringen av dessa uppgifter i den mån de hör till landskapets ansvarsområde enligt denna lag.

Landskapet sköter också landskapets allmänna näringspolitik, främjar samarbete med de för landskapets utveckling viktigaste offentliga och privaträttsliga sammanslutningarna och stiftelserna och bevakar landskapets intressen. Landskapet kan avge utlåtanden och lägga fram förslag för myndigheterna.

5 §

Landskapets samkommuner

Till landskapet hör för skötseln av dess uppgifter

- 1) Kainuu förbund,
- 2) Kainuun sosiaali-ja terveydenhuollon kuntayhtymä, samt
- 3) Kainuun koulutuskuntayhtymä.

6 §

Nationell utvecklingsfinansiering

I statsbudgeten tas in ett anslag för försöksområdets utveckling (*Kajanalands utvecklingspengar*).

7 §

Strukturfonderna

I statsbudgeten tas under huvudtiteln för de i 10 § lagen om den nationella förvaltningen av programmen för strukturfonderna (1353/1999), senare strukturfondslagen, avsedda utbetalande myndigheterna in det anslag för Kajanaländ som behövs för den statliga motfinansieringen för Europeiska gemenskapens strukturfondsmedel i statsbudgeten.

Statsrådet anvisar inom ramen för statsbudgeten en kvot för landskapet Kajanaländ under respektive moment för strukturfondsmedel i statsbudgeten.

2 kap.

Landskapsfullmäktige

8 §

Landskapsfullmäktige

Landskapets beslutanderätt utövas på det sätt som bestäms i denna lag av landskapsfullmäktige, som invånarna i landskapet väljer för fyra kalenderår i sänder.

Fullmäktige har 39 ledamöter. Fullmäktige väljer bland sina ledamöter en ordförande och ett behövt antal vice ordförande för fullmäktiges mandattid, om inte fullmäktige har fattat beslut om en kortare mandattid. Ordföranden och vice ordförandena väljs vid samma valförrättning.

Vaala kommun utser dessutom två företrädare till landskapsfullmäktige, som är ledamöter i fullmäktige när fullmäktige behandlar frågor som hör till ansvarsområdet för Kainuu förbund, frågor som gäller strukturfondsmedel och deras motfinansiering samt frågor som anges i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977).

9 §

Landskapsfullmäktiges allmänna uppgifter

Landskapsfullmäktige leder och samordnar de i 5 § avsedda samkommunernas verksam-

het, beslutar om de centrala målen för deras verksamhet och ekonomi samt är samkommunernas högsta beslutande organ enligt 81 § kommunallagen.

Landskapsfullmäktige beslutar om förvaltningsstadgan och andra instruktioner för landskapet och de samkommuner som hör till landskapet, den årliga budgeten samt fördelningen av finansieringen på landskapets olika verksamheter.

Landskapsfullmäktige skall se till att var och en inom samkommunernas hela verksamhetsområde har tillräcklig tillgång till den service samkommunerna ordnar.

10 §

Landskapsfullmäktiges uppgifter vid förvaltningen av den nationella utvecklingsfinansieringen

Landskapsfullmäktige beslutar om fördelningen av Kajanaländs utvecklingspengar på olika myndigheter för följande ändamål:

1) självständigt stödande av områdets näringsverksamhet enligt 6 § 2 mom. regionutvecklingslagen (602/2002),

2) statsstöd enligt 19 § lagen om finansiering av hållbart skogsbruk (1094/1996),

3) köp av trafik enligt 23 § 1 punkt lagen om tillståndspliktig persontrafik på väg (343/1991),

4) transportstöd enligt lagen om regionalt stödande av transporter (954/1981),

5) företagsstöd enligt 2, 3 och 4 kap. lagen om stödande av företagsverksamhet (1068/2000) och internationaliseringsstöd enligt handels- och industriministeriets beslut om användningen av det statliga stöd som skall beviljas för främjande av företags internationalisering (2/022/1998),

6) anskaffning av utbildning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990),

7) understöd och stöd enligt sysselsättningslagen (275/1987) och sysselsättningsförordningen (1363/1997),

8) understöd enligt statsrådets beslut om de allmänna villkoren för understöd som främjar miljövården (894/1996),

9) understöd enligt 2 § lagen om understödande av samhällenas vatten- och av-

loppsåtgärder (56/1980),

10) betalning av utgifter för planering och byggande av miljövårdsarbeten, grundlig renovering och byggnadsskyldigheter samt betalning av utgifter för utförande av arbeten enligt statsrådets beslut om statens vatten- och avloppsarbeten (976/1985), samt

11) basväghållning och utvecklande av vägnätet.

När landskapsfullmäktige delar ut Kajanalands utvecklingspengar till olika myndigheter för ändamål enligt 1 mom. beslutar fullmäktige om resultatmålen för finansieringen med iakttagande i tillämpliga delar av vad som bestäms om sättande av resultatmål i lagstiftningen om statsbudgeten. Behöriga myndigheter lägger fram motiverade förslag för fullmäktige gällande målen och anslagen för deras verksamhet.

För beaktande av de särskilda förhållandena i Kajanaland kan fullmäktige meddela närmare föreskrifter om beviljande av företagsstöd och internationaliseringsstöd enligt 1 mom. 5 punkten, anskaffning av utbildning enligt 6 punkten och beviljande av understöd och stöd enligt 7 punkten.

11 §

Landskapsfullmäktiges uppgifter vid förvaltningen av strukturfondsmedlen och motsvarande nationella medfinansiering inom mål 1-programmet

På grundval av landskapsfullmäktiges beslut lösgör det ministerium som är utbetalande myndighet de strukturfondsmedel och motsvarande nationella medfinansiering för mål 1-programmet som anvisats landskapet Kajanaland så att de olika myndigheterna kan använda dem för ändamål som anges i programdokumentet för mål 1-programmet och dess komplementdel. Landskapsfullmäktiges beslut skall grunda sig på den i 16 § 3 mom. avsedda landskapsstyrelsens framställning.

Landskapsfullmäktige kan besluta att den utbetalande myndigheten skall lämna en del av strukturfondsmedlen och motsvarande statliga medfinansiering i programreserven enligt 12 § 5 mom. lagen om den nationella förvaltningen av programmen för strukturfonderna.

I det fördelningsbeslut som avses i 1 mom. kan landskapsfullmäktige ta in program- och författningens närmare bestämmelser om grunderna för användningen av medlen och vilka ändamål de får användas för samt ställa villkor för användningen av medlen.

Landskapsfullmäktige ger landskapets utlåning i frågor som ansluter sig till gemenskapsinitiativprogram som delfinansieras ur strukturfonderna.

12 §

Delegering

Landskapsfullmäktige kan i en instruktion delegera beslutanderätt till landskapets övriga organ, förtroendevalda och tjänsteinnehavare samt ge dem rätt att vidaredelegera beslutanderätt som har delegerats till dem på det sätt som bestäms i 14 § kommunallagen.

3 kap.

Landskapets övriga förvaltning

13 §

Landskapets organ

Landskapsfullmäktige väljer en landskapsstyrelse för sin mandattid, om inte fullmäktige har beslutat om en kortare mandattid.

Landskapsfullmäktige utser en i 71 § kommunallagen avsedd revisionsnämnd för organisering av granskningen av landskapets och de därtill hörande samkommunernas förvaltning och ekonomi.

I landskapet och de samkommuner som hör till det kan finnas andra i kommunallagen och annan lagstiftning avsedda organ på det sätt som fullmäktige bestämmer i en instruktion.

14 §

Återkallande av förtroendeuppdrag under pågående mandattid

Landskapsfullmäktige kan under pågående mandattid återkalla uppdragen för de förtroendevalda som fullmäktige har valt till land-

skapets organ, om de eller någon av dem inte åtnjuter fullmäktiges förtroende. Beslutet om återkallande av uppdrag gäller alla förtroendevalda i organet. Fullmäktige kan dock inte återkalla uppdragen för i 16 § 2 och 3 mom. avsedda ledamöter av landskapsstyrelsen.

15 §

Landskapsstyrelsens uppgifter

Landskapsstyrelsen skall

- 1) bereda fullmäktiges beslut,
- 2) övervaka lagligheten i fullmäktiges beslut,
- 3) verkställa fullmäktiges beslut,
- 4) vara styrelse för de samkommuner som hör till landskapet,
- 5) vara landskapets samarbetsgrupp enligt 17 § lagen om den nationella förvaltningen av programmen för strukturfonderna och 12 § regionutvecklingslagen, samt
- 6) bevaka landskapets intressen samt företräda landskapet och föra dess talan.

16 §

Landskapsstyrelsens olika sammansättningar

I sin grundsammansättning har landskapsstyrelsen minst åtta ledamöter och ordförande är landskapsdirektören. I en instruktion kan bestämmas att ledamöterna i landskapsstyrelsens grundsammansättning skall vara landskapsfullmäktigeledamöter. När landskapsstyrelsen behandlar ärenden som hör till Kainuu förbunds ansvarsområde och ärenden som anges i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda deltar en av Vaala kommun utsedd företrädare i dess verksamhet.

När landskapsstyrelsen behandlar ärenden som avses i 10 § hör till den utöver grundsammansättningen företrädare för Kajanalands arbetskrafts- och näringscentral, Kajanalands regionala miljöcentral, länsstyrelsen i Uleåborgs län, Uleåborgs vägdistrikt och Kainuu skogscentral. Landskapsfullmäktige väljer företrädarna efter att ha fått myndigheternas förslag till ledamöter.

När landskapsstyrelsen är landskapets samarbetsgrupp ingår i dess sammansättning ut-

över vad som bestäms i 2 mom. områdets arbetsmarknas- och näringsorganisationer på det sätt som bestäms i 17 § 3 mom. strukturfondslagen och en av Vaala kommun utsedd företrädare. Landskapsfullmäktige väljer företrädarna efter att fått organisationernas förslag till medlemmar. Landskapsstyrelsen har sektioner och ett sekretariat på det sätt som bestäms i 17 § 7-9 mom. och 19 § strukturfondslagen.

17 §

Landskapsstyrelseledamöternas ställning när landskapsstyrelsen är landskapets samarbetsgrupp

När landskapsstyrelsen är landskapets samarbetsgrupp sköter medlemmarna av styrelsen och sektioner som den tillsatt i detta uppdrag sina uppgifter under tjänsteansvar. För landskapsstyrelsens ledamöter gäller i tillämpliga delar vad som i kommunallagen bestäms om förtroendevalda.

Om de arvoden och ersättningar för inkomstbortfall samt ersättning för resekostnader och andra kostnader som orsakas av skötseln av uppdraget vilka skall betalas till landskapsstyrelsens ledamöter gäller vad som i kommunallagen bestäms om arvoden och ersättningar för förtroendevalda. För de arvoden och ersättningar som skall betalas till företrädarna för statliga myndigheter svarar den instans som ledamöten företräder.

18 §

Landskapsstyrelsens beslutförhet

Landskapsstyrelsen är beslutför i sin grundsammansättning då över hälften av ledamöterna är närvarande.

När landskapsstyrelsen arbetar i den sammansättning som avses i 16 § 2 mom. är en förutsättning för att den skall vara beslutför utöver vad som bestäms i 1 mom. att de närvarande ledamöter som ingår i grundsammansättningen tillsammans med ordföranden utgör majoritet.

När landskapsstyrelsen är landskapets samarbetsgrupp gäller angående dess beslutförhet och beslutsfattande vad som i 20 § struktur-

fondslagen bestäms om landskapets samarbetsgrupps beslutförhet och beslutsfattande.

19 §

Landskapsdirektör

Landskapet Kajanaland har en landskapsdirektör som landskapsfullmäktige väljer för fullmäktiges mandattid.

Om ingen har fått över hälften av rösterna i landskapsdirektörsvalet, förrättas nytt val mellan de två som fått flest röster. I detta val blir den vald som fått flest röster.

20 §

Landskapsdirektörens ställning och uppgifter

Landskapsdirektören står i tjänsteförhållande på heltid till Kainuu förbund. Landskapsdirektören är direktör för Kainuu förbund och ordförande för landskapsstyrelsen i alla dess sammansättningar.

Landskapsdirektören har rätt att föra talan på landskapsstyrelsens vägnar samt att få upplysningar av landskapets myndigheter och ta del av deras handlingar, om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna.

4 kap.

Obligatoriska samkommuner

21 §

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä

I landskapet Kajanaland finns Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä, till vilken de kommuner som nämns i 2 § hör.

I landskapet sköter samkommunen de uppgifter som har ålagts kommunen eller samkommunen i

- 1) folkhälsolagen (66/1972),
- 2) lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989),
- 3) mentalvårdslagen (1116/1990),
- 4) lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986),

- 5) hälsoskyddslagen (763/1994),
- 6) barnskyddslagen (683/1983),
- 7) lagen om missbrukarvård (41/1986),
- 8) lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (693/1976),
- 9) livsmedelslagen (361/1995),
- 10) lagen om livsmedelshygien i fråga om animaliska livsmedel (1195/1996),
- 11) kemikalielagen (744/1989),
- 12) produktsäkerhetslagen (914/1986), och
- 13) veterinärvårdslagen (685/1990),
- 14) samt djurskyddslagen (247/1996).

Samkommunen sköter också om anstaltsvård för äldre samt rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor enligt socialvårdslagen (710/1982) samt de uppgifter som ankommer på barnatillsyningsmannen med stöd av lagen om faderskap (700/1975), lagen angående införande av lagen om faderskap (701/1975) och socialvårdslagen. Dessutom sköter samkommunen om rehabiliteringshandledning, anpassningsträning, skälig färdtjänst och därtill hörande ledsagarservice för gravt handikappade samt tolktjänst enligt lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987). Samkommunen sköter också om de uppgifter som anges i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda med undantag av funktionell träning enligt 2 § 3 punkten i nämnda lag och ordnande av arbetsterapi och bostäder samt annan motsvarande verksamhet som främjar anpassning inom samhället enligt 2 § 4 punkten i nämnda lag.

Kommunerna inom försöksområdet kan också ge samkommunen andra uppgifter.

22 §

Kainuun koulutuskuntayhtymä

I landskapet Kajanaland finns Kainuun koulutuskuntayhtymä, till vilken de kommuner som nämns i 2 § hör.

Samkommunen är utbildningsanordnare enligt gymnasielagen (629/1998) och lagen om yrkesutbildning (630/1998). På Kainuun koulutuskuntayhtymä tillämpas bestämmelserna i tillstånden att ordna utbildning med undantag av bestämmelserna om de kommuner i vilka utbildningen ordnas.

23 §

Finansiering av basservicen

Kommunerna i Kajanaland finansierar den service som ordnas av Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä och som föreskrivs i 21 § 2 och 3 mom. på det sätt som kommunernas kommer överens om i samkommunens grundavtal. Finansieringen av servicen enligt grundavtalet betalas till landskapet.

Den statliga finansieringen för gymnasieutbildning och yrkesutbildning som ordnas inom landskapet Kajanaland beviljas och betalas till landskapet. Angående den statliga finansieringen gäller vad som bestäms i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998). Som grund för den statliga finansieringen av gymnasiet används dock priserna per enhet uträknade särskilt för varje kommun som ordnar gymnasieutbildning när denna lag träder i kraft som om de fortfarande skulle anordna gymnasieutbildningen.

Landskapsfullmäktige beslutar om användning av finansieringen till Kainuu förbund samt enligt 1 och 2 mom. för ändamål som anges i denna lag.

Landskapet Kajanaland och de kommuner som nämns i 2 § kan beviljas statsandel och statsunderstöd för anläggningsprojekt som förutsätts av de social- och hälsovårds- samt utbildningsuppgifter som ankommer på landskapet på det sätt som bestäms i lagen om planering av och statsandel för social- och hälsovården (733/1992) samt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

5 kap.

Landskapsval

24 §

Landskapsval samt ledamöter och ersättare i fullmäktige

Landskapsval i Kajanaland förrättas som direkta, hemliga och proportionella val i

samband med kommunalval. Alla röstberättigade har lika rösträtt.

Försöksområdet utgör valdistrikt. Från varje kommun inom försöksområdet väljs det antal fullmäktigeledamöter som följer av den räkneoperation som avses i 32 §. I varje kommun uppställs egna kandidater. För varje ledamot i landskapsfullmäktige väljs bland de icke invalda kandidaterna från varje valförbund, parti och gemensam lista som uppstår i landskapsvalet ett lika stort antal ersättare som antalet ledamöter, dock minst två. En ledamot som blivit vald i egenskap av kandidat för en valmansförening utanför de gemensamma listorna har ingen ersättare.

Konstateras det att en ledamot har förlorat sin valbarhet eller har han eller hon befriats från sitt uppdrag eller avlidit, kallar fullmäktigeordföranden i hans eller hennes ställe för den återstående mandattiden en ersättare från valförbundet, partiet eller den gemensamma listan i fråga.

25 §

Rösträtt

Rösträtt i Kajanalands landskapsval har finska medborgare och medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt isländska och norska medborgare som senast på valdagen fyller 18 år och som enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i någon av försöksområdet kommuner den 51 dagen före valdagen. Rösträtt i Kajanalands landskapsval skall även tillkomma andra utlänningar som uppfyller villkoren ovan, om de vid nämnda tidpunkt har haft hemkommun i Finland i två år.

26 §

Allmän valbarhet

Valbar till Kajanalands landskapsfullmäktige är den som

- 1) har någon av försöksområdets kommuner som hemkommun,
- 2) har rösträtt i kommunval i någon kommun inom försöksområdet det år då fullmäktige väljs, och

3) inte är omyndig.

Som kandidat vid val av Kajanalands landskapsfullmäktige får endast ställas upp den som skriftligen har gett sitt samtycke till mottagande av fullmäktigeuppdraget.

27 §

Begränsningar i valbarheten

Valbar till Kajanalands landskapsfullmäktige är inte

1) en statstjänsteman som sköter tillsynsuppgifter som direkt berör landskapsförvaltningen,

2) en tjänsteman inom statens regionförvaltning som arbetar i en ledande uppgift eller i en därmed jämförbar ansvarsfull uppgift med anknytning till beviljandet av utvecklingspengar som hör till landskapsfullmäktiges behörighet,

3) den som är anställd hos landskapsförbundet i en ledande uppgift eller en därmed jämförbar ansvarsfull uppgift, och inte

4) den som är anställd hos en samkommun under landskapsfullmäktige och som vad ställningen beträffar kan jämföras med en anställd hos landskapsförbundet som avses i 2 punkten.

Den som är anställd i en uppgift som avses ovan är valbar till fullmäktige, om anställningsförhållandet upphör innan fullmäktiges mandattid börjar.

28 §

Förrättande av val

Landskapsval förrättas med iakttagande i tillämpliga delar av 5 och 6 kap. vallagen. Angående rätt att förhandsrösta i landskapsval gäller dock vad som bestäms i 29 §.

29 §

Rätt att förhandsrösta

Varje röstberättigad får förhandsrösta i landskapsval på förhandsröstningsställena i kommunerna inom försöksområdet.

En röstberättigad, som vårdas på sjukhus eller i en verksamhetsenhet inom socialvården som lämnar vård dygnet runt eller som den kommunala centralvalnämnden annars har bestämt att skall vara förhandsröstningsställe, eller som har intagits i en straffanstalt får förhandsrösta i denna anstalt.

En röstberättigad, vars rörelse- eller funktionsförmåga är så begränsad att han eller hon inte utan oskäligen svårigheter kan ta sig till röstnings- eller förhandsröstningsstället, får så som bestäms i 55 § vallagen förhandsrösta hemma i den kommun inom försöksområdet som i rösträttsregistret har antecknats som hans eller hennes hemkommun.

30 §

Kandidatuppställning

Vid kandidatuppställning och kandidatansökan iaktas i tillämpliga delar 146-156 § vallagen (714/1998) med beaktande av vad som bestäms i 2-5 mom.

Om flera partier sluter sig samman till ett valförbund i någon kommun, skall samma valförbund slutas i alla kommuner inom försöksområdet.

Om minst två gemensamma listor som ställer upp kandidater har kommit överens om att bilda en gemensam landskapslista, skall varje valombud för en sådan gemensam lista inge anmälan om detta till den kommunala centralvalnämnden samtidigt som anmälan enligt 156 § vallagen görs. Varje gemensam lista som bildar en gemensam landskapslista skall ha samma beteckning.

Ett parti, ett valförbund eller en gemensam lista har rätt att i en kommun ställa upp ett antal kandidater som är högst två gånger så stort som antalet landskapsfullmäktigeledamöter som skall väljas från kommunen. Om det från kommunen ändå väljs färre än fem landskapsfullmäktigeledamöter, är det högsta antalet kandidater 10.

Partiernas och valmansföreningarnas valombud vid kommunalval kan också vara valombud vid val till landskapsfullmäktige.

31 §

Valmyndigheter

Valkrets nämnd är centralvalnämnden i Kajana stad.

32 §

Fördelningen av platserna i landskapsfullmäktige mellan kommunerna

Platserna i landskapsfullmäktige fördelas mellan kommunerna inom försöksområdet enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet vid utgången av den 31 maj valåret. Invånarantalet i varje kommun divideras med invånarantalet i försöksområdet och resultatet multipliceras med talet 39. Varje kommun får ett antal ledamöter i landskapsfullmäktige som motsvarar det hela tal räkneoperationen ger. Om alla platser inte då blir fördelade, fördelas de återstående platserna mellan kommunerna i den ordning som följer av decimaltalens storlek i de tal som räkneoperationen givit.

Varje kommun skall dock ha minst en plats i landskapsfullmäktige.

Fördelningen mellan platserna i landskapsfullmäktige verkställs av justitieministeriet i god tid före valet genom beslut som publiceras i Finlands författningssamling.

33 §

Uträkning av valresultatet i kommunen

Centralvalnämnden fastställer vid ett sammanträde som hålls den tredje dagen efter valdagen och som börjar klockan 12.00 de röstetal som varje kandidat, parti eller gemensam lista har fått sammanlagt i kommunen, och meddelar de fastställda röstetalen och det totala antalet avgivna röster i kommunen till centralvalnämnden i Kajana.

34 §

Bestämmande av valresultatet

Efter att ha fått det meddelande som avses i 33 § från de kommunala centralvalnämnder

räknar centralvalnämnden i Kajana samman röstetalen för varje parti och gemensam landskapslista inom försöksområdet. Härfter tilldelas varje parti och gemensam landskapslista och var och en som inte hör till någon gemensam landskapslista landskapsjämförelsetal så att varje parti och gemensam lista som första jämförelsetal erhåller partiets eller den gemensamma listans hela antal röster, som andra jämförelsetal hälften därav, som tredje jämförelsetal en tredjedel, som fjärde jämförelsetal en fjärdedel, och så vidare. Landskapsjämförelsetal för en kandidat för en valmansförening som inte hör till någon gemensam lista är kandidatens röstetal. Härnäst placeras alla landskapsjämförelsetal i den ordning som deras storlek anger och av dem väljs trettionio från seriens början. Dessa landskapsjämförelsetal visar hur många platser varje parti, gemensam lista eller valmansförening som inte hör till någon gemensam lista får i landskapsfullmäktige.

35 §

Besättande av platserna i fullmäktige från de enskilda kommunerna

Om ett parti eller en gemensam landskapslista har fått endast en plats i landskapsfullmäktige, besätts den i den kommun där partiet eller den gemensamma landskapslistan har fått flest röster. Om ett parti eller en gemensam lista har fått minst två platser i fullmäktige, fördelas de mellan kommunerna i samma förhållande som partiets eller den gemensamma landskapslistans röster fördelar sig mellan kommunerna. För detta divideras det röstetal partiet eller den gemensamma landskapslistan fått i kommunen med det röstetal partiet eller den gemensamma landskapslistan fått inom försöksområdet och det tal som erhålls multipliceras med det antal platser i fullmäktige som partiet eller den gemensamma landskapslistan får i landskapet. Från varje kommun väljs ett antal kandidater för partiet eller den gemensamma listan som motsvarar det hela tal som resultatet utvisar. Om partiets eller den gemensamma listans alla platser inte blir besatta på detta sätt, fördelas de återstående platserna mellan kommunerna i den ordning som följer av deci-

maltalens storlek.

I varje kommun fördelas de fullmäktigeplatser som bestämts på det sätt som anges i 1 mom. inom partierna och de gemensamma listorna i den ordning som kandidaternas personliga röstetal anger.

36 §

Överföring av fullmäktigeplatser inom ett parti eller gemensam lista från en kommun till en annan

Om det efter att fullmäktigeplatserna har besatts från de enskilda kommunerna i enlighet med 35 § från någon kommun har valts flera fullmäktigeledamöter än vad som bestäms i justitieministeriets beslut enligt 32 § 3 mom., överförs från en sådan kommun ett antal fullmäktigeplatser som motsvarar skillnaden till en sådan kommun där antalet fullmäktigeplatser på motsvarande sätt har blivit för litet. Ett partis eller en gemensam landskapslistas eller en utanför den gemensamma listan stående valmansförenings enda fullmäktigeplats kan inte överföras till en annan kommun.

Centralvalnämnden i Kajana överför från en kommun som har extra platser i enlighet med 1 mom. till en kommun som vid behov bestäms genom lottnings den plats som har det lägsta personliga röstetalet.

37 §

Ersättare i fullmäktige

Till ersättare för en landskapsfullmäktigeledamot väljs den första icke invalda kandidat i samma kommun från det parti eller den gemensamma lista som den valde hörde till.

Om en landskapsfullmäktigeledamot inte får en ersättare på något annat sätt, väljs till ersättare den icke invalda kandidat i kommunen som enligt 35 § skulle vara den följande att bli vald.

Om en ersättare blir fullmäktigeledamot eller annars avgår, skall centralvalnämnden i Kajanalands utse en ny ersättare för landskapsfullmäktigeledamoten med iakttagande av vad som bestäms i 1 och 2 mom.

38 §

Fastställande och tillkännagivande av valresultatet

Centralvalnämnden i Kajanalands fastställer, offentliggör samt tillkännager resultatet av landskapsvalet i Kajanalands i enlighet med I avdelningen 7 kap. 94 § vallagen.

39 §

Sökande av ändring i val

Ändring i ett beslut genom vilket resultatet av landskapsval har fastställts får sökas på det sätt som bestäms i 8 kap. vallagen om sökande av ändring i kommunalval.

När det bestäms om nyval och när valresultatet rättas tillämpas 103 § vallagen.

40 §

Tillämpning av andra bestämmelser vid val

Vid landskapsval iakttas i övrigt de gemensamma bestämmelserna i I avdelningen och de särskilda bestämmelserna i III avdelningen vallagen. Vid landskapsval iakttas dessutom bestämmelserna om kommunalval, om inte något annat bestäms i denna lag, samt 37 och 38 § kommunallagen.

Vid landskapsval tillämpas lagen om anmälan av kandidaters valfinansiering (414/2000).

Justitieministeriet kan meddela närmare föreskrifter och anvisningar om det tekniska ordnandet av landskapsval.

6 kap.

Särskilda bestämmelser

41 §

Tillämpning av kommunallagen

Angående landskapets förvaltning, landskapets invånares rätt till inflytande, förtroendevalda, anställda, förvaltningsförfarande, ekonomi, granskning av förvaltningen och ekonomin samt kommunernas samarbete

gäller, utöver vad som bestäms i denna lag, i tillämpliga delar vad som i kommunallagen bestäms om samkommuner. På landskapsfullmäktige tillämpas då kommunallagens bestämmelser om fullmäktige och på landskapsstyrelsen kommunallagens bestämmelser om kommunstyrelse. På landskapsfullmäktige tillämpas dock inte 81, 82 och 86 a § kommunallagen.

42 §

Tillämpning av annan lagstiftning

På landskapets organ tillämpas förutom denna lag och kommunallagen dessutom lagen om förvaltningsförfarande (598/1982), lagen om delgivning i förvaltningsärenden (232/1966), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), lagen om översändande av handlingar (74/1954) och språklagen (148/1922).

När landskapet och landskapets organ och tjänsteinnehavare sköter uppgifter enligt denna lag tillämpas på dem vad som i övrigt bestäms särskilt om dessa uppgifter.

43 §

Ändringssökande

Angående sökande av ändring i beslut som landskapets organ fattat med stöd av denna lag gäller vad som i 11 kap. kommunallagen bestäms om rättelseyrkande och kommunalbesvär. Rättelseyrkande och kommunalbesvär får även anföras av kommuner och kommunmedlemmar inom försöksområdet.

Angående sökande av ändring i beslut som landskapets organ har fattat med stöd av en lag som nämns i 21 och 22 § gäller vad som i nämnda lagar bestäms om ändringssökande.

44 §

Personalens ställning

När samkommunerna inleder sin verksamhet förflyttas tjänsteinnehavare och arbetstagarare som sköter uppgifter som hör till denna lags tillämpningsområde i kommunerna inom landskapet Kajanaland till uppgifter som

motsvarar de tidigare. De rättigheter och förmåner som ansluter sig till tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet ändras inte i samband med förflyttningen.

För löne- eller andra fordringar på grund av tjänste- och anställningsförhållanden som förfallit till betalning innan personalen förflyttats ansvarar landskapet Kajanaland och den kommun som varit arbetsgivare gemensamt. Den kommun som varit arbetsgivare är dock ansvarig gentemot landskapet för fordringar som förfallit till betalning innan personalen förflyttas om inte något annat har överenskommit.

45 §

Uppföljning av försöket

Inrikesministeriet skall följa och utvärdera hur förvaltningsförsöket framskrider, följa Kajanalands utveckling samt verkningarna av statens åtgärder i Kajanaland.

Kommunerna, landskapet och de statliga myndigheterna skall ge inrikesministeriet de uppgifter som ministeriet behöver för att följa och utvärdera försöket och olika åtgärder.

Behöriga ministerier, de kommuner som är med i förvaltningsförsöket och landskapet skall på initiativ av någon part förhandla om frågor som gäller förvaltningsförsöket eller genomförandet av det.

7 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

46 §

Ikraftträdande och inledande av försöket

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2003 och gäller till utgången av 2012.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Förvaltningsförsöket i Kajanaland inleds den 1 januari 2005.

47 §

Landskapsval

Landskapsval enligt denna lag förrättas första gången i samband med kommunalvalet 2004.

48 §

Bildande av samkommuner

Beslut om bildande av samkommunerna Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä och Kainuun koulutuskuntayhtymä fattas på ett representantmöte för de kommuner som nämns i 2 §. Angående antalet av och röstetalet för kommunernas företrädare vid representantmötet gäller vad som i 16 och 17 § lagen om specialiserad sjukvård bestäms om antalet av och röstetalet för medlemmarna i förbundsfullmäktige. Med avvikelse från begränsningen av röstetalet i 17 § lagen om specialiserad sjukvård minskas kommunens företrädares sammanlagda röstetal med 40 procent av det röstetal som överstiger en tjugonedel av kommunernas sammanlagda obegränsade röstetal.

Representantmötet är beslutfört när minst två tredjedelar av de kommuner som deltar i representantmötet är representerade på mötet och deras invånarantal är minst hälften av det sammanlagda invånarantalet i alla kommuner som deltar i representantmötet. Representantmötet meddelar nödvändiga föreskrifter om beredningen av grundavtalet och övriga ärenden och om verkställigheten av besluten samt beslutar om betalningen av gemensamma kostnader. Angående representantmötets förfarande och sökande av ändring i representantmötets beslut iaktas i övrigt i tillämpliga delar vad som bestäms om fullmäktige i 7 och 11 kap. kommunallagen.

Representantmötet sammankallas första gången av länsstyrelsen i Uleåborgs län. En av länsstyrelsen utsedd person leder mötet tills ordförande och vice ordförande har utsetts för representantmötet. Kommunernas representantmöte skall sammankallas så att det sammanträder första gången senast i juni 2003.

Beslut om bildande av de samkommuner

som avses i denna paragraf samt om godkännande av deras grundavtal skall fattas före utgången av april 2004.

Vaala kommun deltar i beslutsfattandet när överenskommelse träffas om hur uppgifterna enligt lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda skall ordnas.

49 §

Statsrådets befogenheter när samkommuner bildas

Om beslut om bildande av Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä eller Kainuun koulutuskuntayhtymä inte har fattats före den tidpunkt som anges i 48 § 4 mom. och det är uppenbart att samkommunen inte kan bildas på något annat sätt beslutar statsrådet efter att ha hört landskapets kommuner om de frågor som enligt 78 § 3 mom. kommunallagen och 50 § i denna lag skall överenskommas i grundavtalet i den mån kommunerna inte har kommit överens om dem.

Det grundavtal som statsrådet har fattat beslut om gäller tills kommunerna kommer överens om något annat.

50 §

Lokaler och utrustning

I grundavtalen för samkommunerna Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä och Kainuun koulutuskuntayhtymä skall, utöver vad som bestäms i 78 § kommunallagen, överenskommas om de lokaler och den utrustning som överförs i samkommunens besittning samt om grunderna för de ersättningar som skall betalas för dem.

51 §

Överföring av handlingar

När samkommunerna inleder sin verksamhet överförs handlingar som ansluter sig till de uppgifter som anges i 21 och 22 § och som utarbetats och förvaras av de kommunala myndigheterna till Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä och Kainuun

koulutuskuntayhtymä för att förvaras och användas av dem.

Registeransvariga för de personregister som uppstår vid produktionen av social- och hälsovårdstjänster är de verksamhetsenheter som är registeransvariga när lagen träder i kraft.

52 §

Specialbestämmelser för Vaala kommun

Vaala kommun kommer tillsammans med Kainuu förbund och samkommunen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän överens om de rättigheter och skyldigheter som följer av medlemskapet under förvaltningsförsöket. Om Vaala kommuns rätt att delta i landskapsfullmäktiges och landskaps-

styrelsens verksamhet bestäms i 8 och 16 § i denna lag.

53 §

Inledande av försöket och behandlingen av anhängiga ärenden

Ärenden som anhängiggjorts innan förvaltningsförsöket inleds behandlas i enlighet med de bestämmelser som gällde när ärendet anhängiggjordes.

54 §

Statsbudgeten för 2005

De anslag som avses i 6 och 7 § tas in första gången i statsbudgeten för 2005.

Helsingfors den 18 oktober 2002

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Suvi-Anne Siimes*